

Ronja Marie Hundal

Klimakampen, grønne selskaper og veien til ren energi

En kvalitativ analyse av metaforer i den norske klimadiskursen fra 1990-2019

Masteroppgave i Lektorutdanning i språkfag

Veileder: Paweł Urbanik

Mai 2023

Ronja Marie Hundal

Klimakampen, grønne selskaper og veien til ren energi

En kvalitativ analyse av metaforer i den norske klimadiskursen fra 1990-2019

Masteroppgave i Lektorutdanning i språkfag
Veileder: Paweł Urbanik
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Alle disse dagene som kom og gikk – ikke visste jeg at de var selve mastergraden. Fem år har gått siden jeg for første (og ikke siste) gang gikk meg vill i gangene på Dragvoll. Nå sitter jeg her med denne oppgaven, som er prikken over i-en for hele utdanningsløpet. Selv om arbeidet med oppgaven har vært utfordrende, har det for det meste vært givende, og til tider faktisk litt gøy. Veien til mastergraden har vært svingete, bratt, og både lang og kort på samme tid. Men jeg har ikke gått denne veien alene, derfor det er mange som fortjener en takk for å ha slått følge på reisa.

Aller først vil jeg takke veilederen min, Paweł, som har gitt god oppfølging fra første stund, og som ikke har sagt noe på at samtlige av mine utkast ble sendt på e-post etter midnatt. Tusen takk for konstruktive tilbakemeldinger, gode løsninger, og raske svar på alt jeg har lurt på. Det har vært svært motiverende å ha en veileder som har vært så positiv til prosjektet mitt, og som var like engasjert i resultatet av analysen som meg.

Videre vil jeg løfte opp vennegjengen min, som har bidratt med godt selskap, samhold, og løsninger til både små og store språklige knuter, og romkameratene mine, Andrea og Henrik, som har hørt på mine lange monologer om hvor spennende metafor-teori egentlig er.

Jeg vil også rekke en takk til mamma, som gjorde alt hun kunne for at jeg i det hele tatt skulle ha muligheten til å ta høyere utdanning, og som har vært et forbilde gjennom å selv ta en bachelor i voksen alder med fire barn å ta vare på. Resten av familien min fortjener også en takk, for å ha overlevd to semestre med en tidvis stressa og noe fraværende masterstudent.

Til sist vil jeg takke min aller beste venn, Tina, som satte seg ved siden av meg i vår aller første forelesning tilbake i 2018, fordi hun syntes at det så ut som jeg visste hva jeg holdt på med. Lite visste hun at jeg var minst like forvirra, og hadde den samme oppfatningen om henne. Siden da har hun vært min viktigste støttespiller, både på studiet og i livet ellers. Jeg sier som Trygve Skaug; hadde jeg ikke deg, hadde jeg ikke sjans.

Ronja Marie Hundal

Trondheim, mai 2023

SAMMENDRAG

Klimaendringer blir ofte omtalt som vår tids største utfordring, og er mye omdiskutert i politikk og media. I denne masteroppgaven søker jeg derfor å finne ut av hvordan vi egentlig snakker om klima i norsk kontekst. Dette gjøres ved å se på metaforbruken i den norske klimadiskursen. For å finne svar på dette, tar oppgaven for seg to forskningsspørsmål: 1) *Hvilke metaforer har blitt brukt om klima i norsk kontekst?* Og 2) *har bruken av metaforer endret seg i løpet av de tre siste tiårene, og i så fall hvordan?* Oppgaven er forankret i diskursbasert metafor-teori, og er opptatt av språket i bruk. Derfor er datamaterialet satt sammen av 20 leserinnlegg hver fra 90-, 2000- og 2010-tallet. De totalt 60 tekstene er hentet fra Aftenpostens arkiv, og er tilfeller av autentisk språkbruk. Metaforiske utdrag fra disse leserinnleggene har blitt gruppert etter hvilke kildedomener de tar utgangspunkt i, og analysert etter den diskursbaserte tilnærmingen.

Analysen viser at klimadiskursen har bestått av et bredt spekter måldomener og kildedomener, som gir inntrykk av en variert og nyansert diskurs med rom for ulike temaer og holdninger. Klimadiskursen de tre siste tiårene viste seg dessuten å være svært dynamisk, ettersom det har skjedd flere endringer i hvordan vi snakker om klima.

ABSTRACT

Climate change is often named as the biggest challenge of our time and is heavily debated in both politics and media. In this master thesis, I therefore seek to find out how we actually talk about the climate in a Norwegian context. This is done by looking at the use of metaphors in the Norwegian climate discourse. To answer this, the thesis aims to answer the following two research questions: 1) *What metaphors have been used about the climate in a Norwegian context?* And 2) *Have the use of metaphors changed during the last three decades, and if so, how?* The thesis is grounded in discourse-based metaphor theory and is concerned with applied language. The dataset is therefore composed of 20 opinion pieces each from the 90s, 2000s and 2010s. The total of 60 texts were found the archive of the Norwegian newspaper Aftenposten and serves as instances of authentic language use. Metaphorical expressions from these opinion pieces have been grouped after what source domain they are based on and analyzed in accordance with the discourse-based framework.

The analysis shows that the climate discourse has included a wide specter of source and target domains, which gives the impression of a varied and nuanced discourse with room for different topics and opinions. The climate discourse over the last three decades turns out to be largely dynamic, seeing as there have been multiple changes in how we talk about the climate.

Innhold

Liste over tabeller	vi
Liste over figurer	vi
1.0 Innledning	1
1.1 Problemstilling	2
1.3 Disposisjon	2
2.0 Teori	3
2.1 Den kognitive metafor-teoriens opphav	3
2.3 Diskursbasert metafor-teori	5
2.2 Tidligere forskning	8
3.0 Metode	11
3.1 Avgrensning	11
3.2 Identifisering av diskursmetaforer	12
3.3 Metodens begrensninger	14
3.4 Gjennomføring	15
4.0 Analyse	17
4.1 Over 15 forekomster	17
4.1.1 Bevegelse	17
4.1.2 Krig	23
4.1.3 Personifikasjon	26
4.1.4 Reise	29
4.1.5 Konstruksjon	32
4.1.6 Fiksjon	34
4.1.7 Økonomi	37
4.1.8 Ren/skitten	39
4.1.9 Hus	40
4.1.10 Kjøretøy	42
4.1.11 Grønn	44
4.1.12 Ideologi	45
4.1.13 Syn	48
4.1.14 Sport	49
4.2 Under 15 forekomster	52
4.3 Uklassifiserte metaforbærere	53
5.0 Diskusjon	55
5.1 Hvordan snakker vi om klima?	55

5.2 Har vi endret hvordan vi snakker om klima?.....	61
6.0 Litteraturliste.....	66
Vedlegg 1 - Relevans til lektoryrket.....	68
Vedlegg 2 – datamateriale	69
1990-1999.....	70
1.1.....	70
1.2.....	70
1.3.....	71
1.4.....	71
1.5.....	71
1.6.....	71
1.7.....	71
1.8.....	71
1.9.....	72
1.10.....	72
1.11.....	72
1.12.....	73
1.13.....	73
1.14.....	73
1.15.....	73
1.16.....	73
1.17.....	74
1.18.....	74
1.19.....	74
1.20.....	75
2000-2009.....	76
2.1.....	76
2.2.....	76
2.3.....	76
2.4.....	76
2.5.....	76
2.6.....	76
2.7.....	76
2.8.....	76
2.9.....	77
2.10.....	77

2.11.....	77
2.12.....	77
2.13.....	78
2.14.....	78
2.15.....	78
2.16.....	78
2.17.....	78
2.18.....	79
2.19.....	79
2.20.....	79
2010-2019.....	80
3.1.....	80
3.2.....	80
3.3.....	80
3.4.....	80
3.5.....	80
3.6.....	80
3.7.....	81
3.8.....	81
3.9.....	81
3.10.....	81
3.11.....	81
3.12.....	81
3.13.....	82
3.14.....	82
3.15.....	83
3.16.....	83
3.17.....	83
3.18.....	84
3.19.....	84
3.20.....	84
Kilder til vedlegg 2	86

Liste over tabeller

<i>Tabell 1: Bevegelsesmetaforer</i>	19
<i>Tabell 2: Krigsmetaforer</i>	24
<i>Tabell 3: Personifikasjon</i>	27
<i>Tabell 4: reisemetaforer</i>	30
<i>Tabell 5: Konstruksjonsmetaforer</i>	32
<i>Tabell 6: Fiksjonsmetaforer</i>	35
<i>Tabell 7: Økonomimetaforer</i>	37
<i>Tabell 8: Ren/skitten-metaforer</i>	39
<i>Tabell 9: Hus-metaforer</i>	41
<i>Tabell 10: Kjøretøymetaforer</i>	42
<i>Tabell 11: Grønn-metaforer</i>	44
<i>Tabell 12: Ideologimetaforer</i>	46
<i>Tabell 13: Synsmetaforer</i>	48
<i>Tabell 14: Sportsmetaforer</i>	50
<i>Tabell 15: Kildedomener med under 15 metaforbærere</i>	53
<i>Tabell 16: Antall uklassifiserte metaforbærere per tidsperiode</i>	54
<i>Tabell 17: Prosentvis endring mellom tidsperiodene.</i>	62

Liste over figurer

<i>Figur 1:</i>	55
<i>Figur 2:</i>	56
<i>Figur 3</i>	58

1.0 Innledning

Ved inngangen av 2022 utga FNs klimapanel andre del av den sjette hovedrapporten. Konklusjonen var tydelig, «Behovet for klimaomstilling og – handling har aldri vært mer kritisk enn nå» skrev Wegger og Havstam på vegne av det norske FN-sambandet. Verdens fattigste vil bli hardest rammet og «klimarisikoen blir stadig mer kompleks og vanskeligere å håndtere (Wegger & Havstam, 2022). Likevel er det fortsatt uenighet blant folket, både om hvilke og hvor strenge tiltak som bør iverksettes, og om klimaendringene er menneskeskapte eller i det hele tatt virkelig. Den svenske klimaaktivisten Greta Thunberg vakte stor oppsikt i 2018 med sin kampanje ‘skolestreik for klimaet’. Dette engasjerte ungdommer både i Norge og resten av verden, som straks sluttet seg til kampanjen. De unges klimaengasjement vedvarte, og i 2019 kunne vi lese om ungdommer og andre støttespillere som samlet seg for å gjennomføre det de kalte ‘klimabrølet’ foran stortinget. I 2020 ble Facebook-gruppen «Folkeopprøret mot klimahysteriet» opprettet, og kort tid etterpå kom gruppen «Folkeopprøret mot Folkeopprøret mot klimahysteriet». Mer kontroversielle måter å fremme klimabudskapet på har også blitt brukt, som når et par klimaaktivister limte seg fast til Munks «Skrik» på Nasjonalmuseet i Oslo, eller når en annen gruppe hev tomatsuppe på Van Goghs maleri «Solsikker» på Nasjonalgalleriet i London. Begge hendelsene skjedde i slutten av 2022. Alle disse hendelsene viser at klimaendringer er noe som engasjerer veldig mange, inkludert klimaaktivister, de som kaller seg selv for klimarealister, og alle som befinner seg et sted på spekteret mellom disse to ytterpunktene.

Disse handlingene og ytringene er med på å forme klimadiskursen, som igjen kan spille inn på politiske avgjørelser om miljøverntiltak. Derfor er det viktig å være klar over hvordan vi faktisk snakker om klima og klimaendringer, ettersom språket vi bruker kan avsløre holdninger og ideologier som ligger bak. Et språklig fenomen som er verdt å forske på i den sammenhengen, er metaforer. Metaforer kan «fremheve, skjule og styre hvordan vi oppfatter og vurderer et fenomen» (Askeland & Agdestein, 2019, s. 2). Askeland og Agdestein (2019) forklarer også at «Å forstå hvordan metaforen brukes, kan hjelpe oss til å bedre forstå hvordan mennesker tenker, hvordan de forstår verden og hverandre, og hvordan de kommuniserer» (s. 32). For eksempel antyder vi veldig forskjellige ting avhengig av om vi knytter rusmisbruk til sykdom på den ene siden, eller kriminalitet på den andre siden. Når metaforene vi bruker har så mye å si for hvordan vi oppfatter alt fra hverdagslige uttrykk til abstrakte politiske ideer, er det viktig å være bevisst på hvilke metaforer vi bruker i ulike diskurser, deriblant klimadiskursen

Det har blitt gjort en del forskning på klimametaforer i internasjonal sammenheng, blant annet gjennomførte Atanasova & Koteyko (2017) en undersøkelse om klimametaforer i tysk, britisk, og amerikansk media. I Norsk kontekst kan for eksempel Stoknes (2011) sin doktoravhandling om økonomimetaforer i klimapolitikk trekkes frem. Begge disse blir gjort rede for i oppgavens teoridel. Utover Stoknes (2011), er det etter min kjennskap ikke viet like mye oppmerksomhet til klimametaforer i norsk kontekst. I tillegg er en stor andel av eksisterende forskning basert på kognitiv metafor-teori, mens et mindretall tar utgangspunkt i den diskursbaserte metafor-teorien. Målet til denne oppgaven er derfor å undersøke klimametaforer i en norsk kontekst gjennom det diskursbaserte rammeverket. Etersom diskurser er dynamiske, og hele tiden utsatt for endring, vil oppgaven også se om bruken av klimametaforer har endret seg over tid.

1.1 Problemstilling

Oppgavens formål er todelt. For det første ønsker jeg å undersøke hvordan den offentlige samtalen om klima ser ut. Dette er en veldig stor oppgave, så for å avgrense omfanget har jeg valgt å kun undersøke bruken av metaforer. For det andre ønsker jeg å finne ut om bruken av metaforer har endret seg over tid, og vil derfor sammenligne data fra 90-, 2000- og 2010-tallet. Forskningsspørsmålene er dermed som følger:

- 1 Hvilke metaforer har blitt brukt i den norske klimadiskursen?*
- 2 Har bruken av metaforer endret seg gjennom de siste tre tiårene, og i så fall hvordan?*

1.3 Disposisjon

Kapittel 2 tar for seg oppgavens teoretiske grunnlag, i tillegg til å se på tidligere forskning. I kapittel 3 blir oppgavens metodiske tilnærming presentert, sammen med drøfting av avgrensning og begrensninger, og en beskrivelse av gjennomføringen. Analysen presenteres i kapittel 4, før diskusjonen og konkluderende tanker kommer i kapittel 5. Oppgaven har to vedlegg; en tekst om oppgavens relevans for lektoryrket, og datamaterialet.

2.0 Teori

Ordet 'metafor' kan gi assosiasjoner til skjønnlitteraturen og andre tenker kanskje tilbake til novelleanalysene de skrev på ungdomsskolen og videregående. Gibbs (2017) forklarer at metaforer vanligvis blir forstått som en måte å oppnå «specific rhetorical purposes, namely to express ideas that are difficult to convey using literal language, to state something in a compact manner, to memorably capture the vividness of our phenomenological experience, and, at times, to be polite» (s. 2-3). Metaforer kan likevel forstås som mye mer enn et skjønnlitterært verktøy. Videre vil metaforer forklares i lys av diskursbasert metafor-teori, som henger sterkt sammen med kognitiv metafor-teori. Dette kapitlet vil derfor først gjøre kort rede for kognitiv metafor-teori, før det går inn på diskursorientert tilnærming til metaforer.

2.1 Den kognitive metafor-teoriens opphav

Det er ikke mulig å snakke om kognitiv metafor-teori uten å nevne Lakoff og Johnsons banebrytende bok, *Metaphors we live by* som ble publisert i 1980. I denne boken presenterer de den kognitive metafor-teorien som de har dannet på bakgrunn av systematiske analyser av hvordan folk snakker om livet sitt og erfaringene sine (Gibbs, 2017, s. 17). Lakoff og Johnson (2003) hevder at metaforen ikke bare er et språklig fenomen, men også at «menneskets tankeprosesser er overveiende metaforiske» (s. 9). De beveger seg bort fra den klassiske oppfatningen om at metaforer kun er billedlig og kreativ ordbruk en finner i litteraturen, og hevder at «*Metaforens essens er det å forstå og erfare én ting ut fra en annen*» (Lakoff & Johnson, 2003, s. 9). De påstår likevel ikke at metaforer skaper objektive begrepsrammer. De forklarer at hvorvidt en metafor er sann eller falsk ikke har noe å si, for metaforer får uansett følger for våre tanker og valg (Lakoff & Johnson, 2003, s. 150). Disse følgene er gjennomgående, i den forstand at de gjelder for «alle livets områder», ikke bare innenfor lingvistikken (Lakoff & Johnson, 2003, s. 150). Videre forklarer de at «vi trekker slutninger, setter oss mål, forplikter oss og gjennomfører planer, alt på grunnlag av hvordan vi delvis – bevisst eller ubevisst – strukturerer vår erfaring ved hjelp av metaforer» (Lakoff & Johnson, 2003, s. 150). Lakoff og Johnson er mest opptatte av hvordan store deler av det hverdagslige språket vårt er metaforisk, og de viser til tre overordnede grupper av metaforer. Den første gruppen kaller de for strukturmetaforer, og denne defineres som «tilfeller der et begrep er metaforisk strukturert ut fra et annet» (Lakoff & Johnson, 2003, s. 17). Den andre gruppen er orienteringsmetaforer, som «organiserer et helt system av begreper i relasjon til hverandre» (Lakoff & Johnson, 2003, s. 17). Den siste gruppen er ontologiske metaforer, som bygger på

vår erfaring med fysiske gjenstander (Lakoff & Johnson, 2003, s. 27). Disse gruppene bruker de til å argumentere for at de kognitive prosessene som ligger bak språket vårt, også i stor grad er metaforiske. Lakoff og Johnson (2003) oppgir ikke en metodisk tilnærming i boka.

Fra 1980 og frem til i dag har det skjedd mye innenfor kognitiv metafor teori og metafor teori generelt. Gibbs (2017) trekker frem at en enorm mengde empirisk bevis fra kognitiv lingvistikk og andre nærliggende disipliner viser hvordan konseptuelle metaforer ligger til grunn for viktige språklige aspekter, og understreker at metaforer kommer til syne i alle livets aspekter (s. i). Deignan (2010) forklarer at «Conceptual metaphor theory proposes that a metaphor is a link between two domains, termed the ‘source’ domain and the ‘target’ domain» (s. 44). Kövecses (2010) poengterer at eksempler på dette kan være «when we talk and think about life in terms of journeys, about theories in terms of buildings, about ideas in terms of food, about social organization in terms of plants, and many others» (s. 4). Vi forstår måldomenet gjennom å knytte det til utvalgte aspekter eller egenskaper ved kildedomenet. En måte å beskrive dette på er ved å si at «metaphors are sets of mappings between a more concrete or physical source domain and a more abstract target domain» (Kövecses, 2010, s. 77). Metaforiske uttrykk oppstår altså når vi forklarer ett begrep gjennom deler av egenskapene til et annet begrep, og ut fra flere slike lignende metaforiske uttrykk kan en avsløre hvilken underliggende metafor uttrykkene baserer seg på.

Selv om vi forstår et begrep gjennom et annet, betyr ikke det at alle egenskapene ved det første begrepet overføres til det andre. Det vil alltid være deler av kildedomenet som ikke eksisterer i måldomenet (Deignan, 2005, s. 164). Dette kalles ‘the invariance principle’ som sier «map as much knowledge from the source domain onto the target domain as is coherent with the image-schematic properties of the target» (Kövecses, 2009, s. 326). Når kun bestemte egenskaper til et begrep blir overført til et annet, oppstår muligheten til å fremheve og skjule egenskaper ved måldomenet. Når egenskaper fra kildedomenet blir fremhevet i måldomenet, vil det på grunn av ‘the invariance principle’ være deler av måldomenet som blir skjult. Kövecses (2009) understreker dette og sier at «Highlighting necessarily goes together with hiding» (s. 92). Når kun deler av måldomenet blir fremhevet i et begrep, betyr det at et måldomene kan kobles til flere kildedomener: «Since concepts (both target and source) have several aspects to them, speakers need several source domains to understand these different aspects of target concepts» (Kövecses, 2009 s. 96). Deignan (2005) trekker frem at siden metaforer ikke beskriver virkeligheten direkte, vil de metaforiske valgene en tar presentere et partisk synspunkt (s. 125).

Dette vil være viktig i undersøkelser som søker å avsløre hvordan ulike aktører bruker ulike metaforiske uttrykk for å spre en oppfatning eller ideologi.

2.3 Diskursbasert metafor-teori

I nyere tider har det oppstått et felt innen metafor-teori som tar for seg metaforbruk i diskurser. Selv om den kognitive metafor-teorien har etablert seg og gjort flere vitenskapelige fremskritt, har den også mottatt en del kritikk. Noe av kritikken går ifølge Gibbs (2017) ut på at teorien ikke tar høyde for den autentiske språkbruken som skjer i samtaler og tekster, og at kognitiv metafor-teori er for opptatt av konstruerte eksempler. I tillegg hevder Gibbs at flere innenfor fagfeltet kritiserer at teorien utelukker påvirkningen kultur har på metaforisk tekning og språk (s. 9). Stoknes (2011) trekker frem i sin avhandling at «Det ligger i arven fra Noam Chomsky at man overfokuserer på kognitive og lingvistiske prosesser og underkommuniserer betydningen av sosiale og historiske faktorer i utviklingen av språk, teori og politikk» (s. 20). Diskursbasert metafor-teori bøte på en del av denne kritikken, ettersom tilnærmingen ofte bruker autentiske tekster eller data hentet fra lange, strukturerte intervjuer (Deignan, 2005, s. 123). Videre inkluderer diskursorientert tilnærming både sosiale og kulturelle faktorer, ettersom den ser på metaforer i språklige sosiale interaksjoner, og trekker inn elementer fra diskursteori i tillegg til å bruke deler av Vygotskys sosiokulturelle teori (Cameron, 2010, s. 77). Zinken et al. (2010) presenterer tre hovedgrunner til at diskursmetaforer bør anses som et separat fenomen innen kognitiv metafor-teori; de bruker kunnskapen fra ords mest grunnleggende betydning, de utvikler seg gjennom sosial interaksjon, og de er sterkt knyttet til kulturelle føringer og stereotypier (s. 374). Det diskursbaserte rammeverket er spesielt opptatt av tid og sosial organisasjon i en diskurs (Cameron et al., 2010, s. 83). Ettersom denne oppgaven søker å svare på hvilke metaforer som brukes i klimadiskursen, og om bruken av disse har endret seg over tid, vil derfor det diskursbaserte rammeverket være best egnet til å kunne finne ut av dette.

Kognitiv metafor-teori er ikke tilstrekkelig til å forklare alle aspektene av hva som skjer når metaforer opptrer i en diskurs (Cameron, 2010, s. 77). Derfor forholder det diskursbaserte rammeverket seg til metaforer på en annen måte. Der den kognitive teorien hevder at tanke kommer før ord, hevder ikke den diskursbasert teori at hverken den ene eller den andre kommer først (Cameron, 2010, s. 91). Den diskursbaserte tilnærmingen søker ikke å finne bevis for eksistensen av underliggende metaforer, og hevder heller ikke at diskursbaserte metaforer stammer fra disse (Zinken et al., 2008, s. 375). Siden det diskursbaserte rammeverket ikke er ute etter å finne bevis for forut-formulerte grupperinger av underliggende metaforer, kan en se bort fra den kognitive metafor-teoriens ovenfra-og-ned holdning til metaforer (Cameron, 2010,

s. 79). Videre forklarer Cameron (2010) at «The discourse dynamics approach works with the assumption that metaphor **cannot** be separated from its discourse content without becoming something different» (s. 79). Å identifisere metaforer i en diskurs er dermed en komplisert prosess, og derfor anbefaler Cameron & Maslen (2010b) at man bruker en løpende definisjon på metaforer. De foreslår at dette kan gjøres ved å identifisere ord og fraser som kan bli forstått som flertydige eller fremmed i den pågående diskursen, men som kan forstås dersom det skjer en overføring av meningsinnhold (s. 102). Målet til det diskursbaserte rammeverket blir dermed å finne ut av metaforenes betydning i en bestemt diskursiv kontekst, på et gitt tidspunkt.

Det er metaforenes manifestering i autentisk tale eller tekst som er det diskursbaserte rammeverkets forskningsobjekt (Cameron, 2010, s. 79). Cameron (2010) kaller denne manifesteringen for metaforbærere (metaphor vehicles) og de trenger ikke å forstås som realiseringer av underliggende konseptuelle metaforer (s. 79). Innenfor kognitiv metafor-teori ville disse beholderne bli forstått som «'source domain' terms» (Cameron & Maslen, 2010b, s. 103). Kildedomenene til primære metaforer er abstrakte, mens kildedomenene til diskursmetaforer er ofte mer håndfaste, materielle gjenstander som vi kan ta og peke på, eller konsepter som er sterkt knyttet til kultur og verdier (Zinken et al., 2008, s. 378). Cameron og Maslen (2010b) forklarer at det er mer hensiktsmessig å bruke begrepet metaforbærer innen en diskursbasert tilnærming, ettersom målet er å se på faktisk språkbruk, og ikke å gjøre antakelser om talerens konseptualiseringer (s. 103). Metaforbærerne utgjør sammen med de eksplisitte eller impliserte referentene og temaene det som kan kalles lingvistiske metaforer (Cameron, 2010, s. 85). Det diskursbaserte rammeverket er opptatt av å finne mønstrene til metaforbærerne innad i en diskurs, i tillegg til hvordan de diskurs-spesifikke metaforene kan knyttes mer overordnet til resten av samfunnet, og hvordan de utvikler seg over tid (Cameron, 2010, s. 80). En samling av lignende metaforer brukt i samme diskurs over tid kalles systematiske metaforer, og disse er av interesse ettersom de kan begrense og påvirke hvordan deltakere i en diskurs tenker og snakker om ulike temaer (Cameron, 2010, s. 91). Diskursmetaforer blir altså delt inn i tre nivåer: metaforbærere som oppstår i autentisk språkbruk, lingvistiske metaforer som er en sammensetning av metaforbærere og det overførte meningsinnholdet, og systematiske metaforer som kan konstrueres på bakgrunn av tematisk like lingvistiske metaforer brukt i samme diskurs over tid. I den kognitive tradisjonen er det vanlig å skrive konseptuelle metaforer med små kapitaliserte bokstaver, som i LIVET ER EN REISE. Kövecses (2010) forklarer at dette «indicates that the particular wording does not occur in language as such, but it underlies conceptually all the metaphorical expressions listed underneath it» (s. 4). Den diskursbaserte

tradisjonen gjør det samme med systematiske metaforer, men skriver dem i kursiv for å skille dem fra konseptuelle metaforer (Cameron, 2010, s. 117). Denne oppgaven følger retningslinjene for formattering fra det diskursbaserte rammeverket. Disse retningslinjene listes opp i metodekapitlet.

Den diskursbaserte tradisjonen har en bred oppfatning av metaforer. I likhet med den kognitive metaforteori, skiller ikke det diskursbaserte rammeverket mellom ordinære metaforer og similer. Maslen og Cameron (2010b) trekker frem at akademikere innen ulike grener av metaforteori er enige om at det er et skille mellom metaforiske og ikke-metaforiske similer (s. 111). De viser til eksemplene 'han var som en virvelvind' og 'hun var som søsteren sin' som henholdsvis er metaforiske og ikke-metaforiske similer (Cameron & Maslen, 2010b, s. 110). Cameron og Maslen (2010b) forklarer denne distinksjonen med at det er en uoverensstemmelse mellom *han* og *en virvelvind* i den førstesetningen, mens den andre setningen ikke får den samme uoverensstemmelsen fordi den inneholder en bokstavelig sammenligning. Denne uoverensstemmelsen er nødvendig for å kunne kalle similen metaforisk (s. 110). Cameron og Maslen (2010b) inkluderer også personifikasjon i den løpende definisjonen av metafor i en diskurs. Det levendegjorte begrepet blir understreket som en metaforbærer, ettersom det kommer i uoverensstemmelse med den mest grunnleggende betydningen til begrepet i den gitte diskursen. Cameron og Maslen påpeker også at man må velge hvordan man forholder seg til ords etymologi, ettersom betydningen kan utvikles over tid, og et ord som tidligere ble forstått metaforisk ikke trenger å bli det i dag (s. 113). Det er en viss uenighet blant akademikere og ulike grener av metaforteori om hvorvidt metonymier kan inkluderes i metafor-begrepet. I kognitiv metaforteori har metonymier og metaforer blitt sett på som separate kognitive enheter, hvor metaforer overfører meningsinnhold fra flere domener, mens metonymier kun bruker ett domene (Deignan, 2005, s. 55). Deignan (2005) understreker at «Metonymy now seems to be so closely intertwined with metaphor that it is a difficult and probably unnecessary exercise to try to disentangle the two in every analysis» (s. 71). Ettersom det diskursbaserte rammeverket ikke opptar seg med metaforenes kognitive funksjon, kan en argumentere for at rammeverkets brede metaforbegrep også kan inkludere metonymier.

Det diskursbaserte rammeverket kan brukes til å si noe om hva vi tenker og føler om ulike sosiale temaer, deriblant klima og klimaendringer. Deignan (2005) forklarer at ett av målene til det diskursbaserte rammeverket er å avsløre ideologiske holdninger i tekster, og å finne relasjonen mellom diskurs og makt (s. 125). Cameron og Maslen (2010a) bygger opp under dette, og forteller at «By investigating people's use of metaphors, we can better understand their

emotions, attitudes and conceptualizations, as individuals and participants in social life» (s. vii). Metaforer er et egnet analyseobjekt for dette, da enkelte metaforbærere blant annet kan fremkalle en følelse av solidaritet (Deignan, 2005, s. 127). Cameron (2010) hevder også at systematiske metaforer kan både begrense og påvirke hvordan deltakere i en diskurs tenker og snakker om bestemte temaer (s. 91). Cameron (2010) forklarer videre at systematiske metaforer dannes basert på forskerens sortering av lingvistiske metaforer, og består av en semantisk sammenheng som ikke nødvendigvis er åpenbar for deltakerne i en diskurs. Derfor bør man være veldig forsiktig med å anta hvor viktig denne sammenhengen er for deltakerne, spesielt uten andre former for vitenskapelig bevis (s. 92). For at en metafor i det hele tatt skal kunne ha en stor påvirkningskraft, må mottakerne forstå den overførte betydningen som avsenderen intenderte, og også akseptere og tro på avsenderens tolkning av deres sosiale virkelighet (Musolff, 2016, s. 3-4). Det er derfor mange krav som må oppfylles for at en metafor skal ha veldig stor påvirkningsevne. Som Musolff (2016) trekker frem: «the ideological bias of metaphors does not always determine their popular impact (s. 3). Oppsummert kan en samling av systematiske metaforer tilhørende en diskurs indikere noe om hva deltakerne i denne diskursen tenker og føler, men en slik tolkning bør støtte seg på andre metoder i tillegg til en diskursbasert metaforanalyse.

2.2 Tidligere forskning

Dette delkapitlet gjør rede for fire metafororienterte forskningsprosjekter. De to første forskningsprosjektene, Lakoff (1991/2012) og Thibodeau og Boroditsky (2011), ser ikke på klimaendring, men undersøker metaforenes politiske og sosiale påvirkningskraft, som også er relevant for klimadiskursen. Deignan (2005) skriver at «public perceptions of social issues and international events are strongly shaped by the dominant metaphors» (s. 131). De to andre forskningsprosjektene, Atanasova og Koteyko (2017) og Stoknes (2010), tar for seg metaforer om klimaendring, og danner et sammenligningsgrunnlag for analysen, i tillegg til at de har vært til inspirasjon for denne oppgavens metode.

Metaforteori blir ikke kun anvendt innenfor språkvitenskapen, men også i psykologi, sosiologi og andre områder innen samfunnsvitenskap. Lakoff selv brukte teorien til å vise hvordan amerikanske politikere brukte metaforer til å påvirke befolkningen til å gå til krig mot Irak i 1990, i det som ble kjent som gulfkrigen. Lakoff (1991/2012) starter artikkelen med å konstatere at «Metaphors can kill. The discourse over whether to go to war in the gulf was a panorama of metaphor». Han trekker frem at metaforene WAR IS POLITICS og POLITICS IS BUSINESS ble hyppig

anvendt i den politiske debatten om gulfkrigen (Lakoff, 1991/2012). Et interessant poeng han kommer med, er at debatten ikke omhandlet hvorvidt disse metaforene var passende eller ikke, men heller at debatten skjedde innenfor metaforenes rammer (Lakoff, 1991/2012). For eksempel var ikke spørsmålet om hvorvidt det passet seg å diskutere krigshandlinger som økonomiske handlinger, men heller hva man var villig til å betale for en slik krig (Lakoff, 1991/2012). Lakoffs artikkel er relevant for denne oppgaven, da den tydelig viser hvordan ideologi kan fremmes gjennom bruk av metaforer.

Et annet relevant forskningsprosjekt ble gjennomført av Thibodeau og Boroditsky i 2011. De utførte fem undersøkelser på hvordan metaforer påvirker måten vi vurderer komplekse problemstillinger. I den ene undersøkelsen ble deltakerne presentert en av to mulige versjoner av en tekst om forbrytelser; tekstene var identiske, foruten om hvilke metaforer som ble brukt (Thibodeau & Boroditsky, 2011). Den første teksten fremstilte forbrytelser som et beist, mens den andre teksten omtalte forbrytelser gjennom å bruke virusmetaforer. Resultatene viste at deltakerne som fikk teksten der forbrytelser ble fremstilt som et beist var mer villige til å innføre strengere strategier for håndhevelse av loven enn deltakerne som leste teksten med virusmetaforene (Thibodeau & Boroditsky, 2011). Deltakerne ble også spurt om å peke ut hvilke aspekter ved teksten som var viktig for avgjørelsene deres, og bare 3 % av deltakerne viste til metaforene som deres begrunnelse (Thibodeau & Boroditsky, 2011). Forskningsprosjektet viser at metaforer har mye å si for hvilke avgjørelser vi tar knyttet til sosiale og politiske problemstillinger, og at påvirkningskraften til metaforer ikke nødvendigvis er åpenbar for de som blir påvirket. Derfor er det viktig å være nysgjerrig på hvilke metaforer som brukes i ulike samfunnsdiskurser, inkludert klimadiskursen.

Atanasova og Koteyko gjorde en stor undersøkelse i 2017 hvor de sammenlignet klimametaforer i nasjonale aviser fra Tyskland, England og USA. Undersøkelsen tok utgangspunkt i diskursbasert metafor-teori og kritisk metaforanalyse (Fløttum, 2017, s. 5). Atanasova og Koteyko (2017) hadde to forskningsspørsmål: «What are the most frequently used metaphors in each newspaper» og «Is the same metaphor recruited in the same way across newspapers» (s. 73). Atanasova og Koteyko (2017) trekker frem hvordan eksisterende forskning viser at det forekommer et økende bruk av krigsmetaforer knyttet til klima, og at dette er med på å kommunisere hastverket rundt klimaendringene. Undersøkelsen sentrerte seg rundt kronikker og andre tekster som var tydelig overtalende og hvor det ideologiske ståstedet til avisene kom tydelig frem (s. 72, 74). Etter å ha samlet inn data, avgjorde de så om metaforene ble brukt til å kritisere eller støtte opp under argumenter for og mot klimaendringer, og hvilke

funksjoner metaforene hadde; «for example, support or discredit a mitigation or adaption strategy» (Atanasova & Koteyko, 2017, s. 76). Definisjonen for et «pro-climate-change argument» som Atanasova og Koteyko (2017) brukte, var at det anså forskningen som sier at klimaendringene er reelle som sann og/eller anerkjenner at vi må sette i gang tiltak, mens et «anti-climate-change argument» er skeptisk til forskningen og tiltakene. Analysen deres viste at det ble brukt klimarelaterte metaforer i 50.5 % av tekstene de undersøkte. I tillegg var det forskjell på hvilken underliggende metafor som dominerte i de ulike landene; i USA var det flest reisemetaforer, i Tyskland var det flest sykdomsmetaforer, og i Storbritannia var det flest krigsmetaforer (s. 76). Denne undersøkelsen har flere likheter med min oppgave, og den har vært til stor inspirasjon for utviklingen av oppgavens metode. Det vil også være av interesse å sammenligne mine funn med deres.

Stoknes (2010) så på økonomiske metaforer relatert til klimapolitikk i sin doktorgradsavhandling. Avhandlingen søkte å svare på problemstillingen «hvilke implikasjoner har valget av konstituerende økonomiske metaforer for utforming av klimapolitikk og oppfatningen av penger?» (Stoknes, 2010, s. 2). Avhandlingen hans så både på metaforer innenfor økonomi, og hvordan implikasjoner disse har på klimapolitikk. Stoknes (2010) trakk frem to økonomiske begreper, «*kostnadseffektivitet* og *kalkulasjonsrente*», som var dominerende i den politiske klimadiskursen (s. 325). Disse ble brukt til å «rangere ulike typer klimatiltak etter økonomiske kriterier» (s. 325). Begrepet 'kostnadseffektivitet' påvirker klimapolitikk i den forstand at det blir satt opp «barrierer mot å velge noe annet enn de billigste først» (s. 325). Samtidig betyr det at dersom disse «billige» tiltakene ikke er gjennomførbare, vil det ikke nødvendigvis være økonomisk anbefalt å gå for «dyrere» tiltak. Dette kan ofte føre til at lite eller ingenting blir gjort av «økonomiske hensyn». Begrepet 'kalkulasjonsrente' «får umiddelbart innslag i hvilke tiltak som fremstår som økonomisk fornuftige å gjennomføre, og når de skal gjennomføres» (Stoknes, 2010, s. 326). Selv om Stoknes sin avhandling er begrenset til økonomibaserte klimametaforer, har den vært til hjelp for denne oppgaven ved at den viser et sett med allerede etablerte klimametaforer som enklere kan gjenkjennes i datamaterialet til denne oppgaven.

3.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for oppgavens metodiske grunnlag. Først vil jeg gjennomgå hvilke avgrensninger jeg har gjort, og hvorfor. Videre vil jeg beskrive hvordan jeg skal svare på oppgavens forskningsspørsmål, som er:

- 1 *Hvilke metaforer har blitt brukt i den norske klimadiskursen?*
- 2 *Har bruken av metaforer endret seg gjennom de siste tre tiårene, og i så fall hvordan?*

3.1 Avgrensning

Oppgaven har en kvalitativ vinkling. Aftenposten ble valgt som primærkilde til datamaterialet, ettersom avisen eksisterer både i papirform og digitalt. Papirutgavene fra tiden før avisen fikk sitt eget nettsted har blitt scannet og lastet opp i Aftenpostens eget digitale arkiv, sammen med de nyere utgavene som har blitt publisert både i papirform og på nett. Arkivet inneholder dermed aviser fra 1860 og helt frem til i dag. Dette gjør det mulig å samle inn data lengre bak i tid enn det ville vært mulig med en utelukkende digital kilde. Arkivet til Aftenposten er oversiktlig og enkelt å navigere, og er det største dersom en kun teller papiroplag ifølge Smith-Meyer et al. (2023).

For å unngå en overveldende mengde data, har jeg valgt å forholde meg til kronikker, debatter og andre former for leserinnlegg. Cameron understreker (2010) at i en analyse av diskursmetaforer må man være bevisst på diskursive faktorer, som hvor og hvordan dataen finner sted (s. 147). Leserinnlegg er ment for å formidle forfatterens holdning, oppfatning, eller mening, og de kan ha et oppfordrende eller appellerende formål. De kan derfor si mer om hvordan ulike mennesker forholder seg til temaet klima enn hva som kan forventes av en nyhetsartikkel. Søk etter stikkordet «klimaendringer» i Aftenpostens arkiv ga 399 treff i perioden 1990-1999, 1874 treff i perioden 2000-2009, og 2366 treff i perioden 2010-2019. Dette ville blitt for omfattende å gå gjennom i overkant av 4500 tekster, og treffene på stikkordet «klimaendringer» inkluderte dessuten også nyhetsartikler i tillegg til leserinnlegg, kronikker og debattinnlegg. For å begrense omfanget, satt jeg derfor sammen tre stikkordskombinasjoner for å forsøke å utelukke en del av nyhetsartiklene. Disse tre stikkordskombinasjonene var henholdsvis «klimaendring + debatt», «klimaendring + mening», og «klimaendring + kronikk». Til sammen ga disse stikkordskombinasjonene 383 treff i perioden 1990-1999, 1208 treff i perioden 2000-2009, og 1856 treff i perioden 2010-2019. Sammenlignet med antallet treff på kun «klimaendringer», er det fremdeles et høyt antall.

Samtidig må en ta høyde for at å søke etter flere stikkordskombinasjoner medfører en sjanse for overlapp blant tekstene. Derfor gikk jeg gjennom alle de 3447 treffene på de tre stikkordskombinasjonene, og avgjorde hvilke av dem som var relevante basert på sjanger og tema, og hvilke av de relevante tekstene som overlappet med hverandre. Etter denne prosessen var gjennomført, endte jeg opp med 86 relevante tekster fra 1990-1999, 322 fra 2000-2009, og 461 fra 2010-2019. Resultatet utgjør henholdsvis 22 %, 27 %, og 25 % av antallet treff de tre stikkordskombinasjonene hadde opprinnelig. Andelen tekster ble dermed redusert omtrent like mye i hver tidsperiode. Utvalget var likevel fremdeles høyt, med totalt 869 tekster, og ville vært krevende for en person å gå gjennom alene. For å løse denne utfordringen, nummererte jeg alle tekstene i hver av tidsperiodene, og brukte nettstedet randomizer.org til å trekke 20 vilkårlige tekster fra hver periode. På den måten endte jeg opp med et datamateriale bestående av 60 tilfeldige tekster.

3.2 Identifisering av diskursmetaforer

Det er flere tilnærminger til forskning på metaforer. En av de mest kjente metodene ble utviklet av Pragglejazz Group i 2007. Kort oppsummert innebærer denne metoden å dele inn datamaterialet i leksikalske enheter, og deretter sjekke hver eneste enhet for dens grunnbetydning, gjerne i en ordbok, og hvilken betydning den har i den gitte konteksten (Pragglejazz Group, 2007, s. 3). Selv om metoden til Pragglejazz Group er en svært grundig og etterprøvable metode, vil den være for omfattende dersom datamaterialet består av flere eller veldig lange tekster. Maslen og Cameron (2010b) trekker også frem at denne metodens fokus på enkeltord ikke vil være gyldig innenfor det diskursbaserte rammeverket, ettersom hverken språk eller metaforer blir ansett for å kun fungere på ordnivå, selv om enkelte ord i noen tilfeller kan forstås metaforisk (s. 105). De foreslår derfor en alternativ metode, delvis basert på den som ble presentert av Pragglejazz Group. Denne metoden går som følger:

1. The researcher familiarizes her/himself with the discourse data
2. The researcher works through the data looking for possible metaphors
3. Each possible metaphor is checked for:
 - a. its meaning in the discourse context;
 - b. the existence of another, more basic meaning;
 - c. an incongruity or contrast between these meanings, and a transfer from the basic to the contextual meaning
4. If the possible metaphor satisfies each of the above, it is coded as metaphor, usually by underlining or listing. (Cameron & Maslen, 2010b, s. 104)

Metoden besto derfor først av å lese gjennom de totalt 60 forskjellige tekstene fra de tre ulike tiårene, i tråd med steg 1. Deretter gikk jeg gjennom tekstene på nytt og noterte ned alle potensielle metaforiske uttrykk. Cameron og Maslen (2010b) forklarer at under denne identifiseringsprosessen, ser man etter biter eller segmenter av språk som kan være metaforisk, nemlig det de kaller metaforbærere (s. 105). Disse metaforbærerne indikerer at det kan være en metafor til stede, men de utgjør bare deler av metaforen (Cameron & Maslen, 2010b, s. 103). Den diskursbaserte metoden krever at forskeren avgjør hvor en metaforbærer begynner og slutter, og Cameron og Maslen (2010b) foreslår at man starter med det mest uoverensstemmende ordet, og deretter jobber seg ut i begge retninger fra det ordet (s. 108). Cameron og Maslen (2010b) beskriver videre at identifiseringsprosessen utpeker både åpenbare og mindre åpenbare metaforer, i tillegg til konvensjonaliserte metaforer. Konvensjonaliserte metaforer trenger ikke bli forstått som metaforer, men kan likevel bli det (s. 102). Under denne prosessen er det viktig at valg om hva som inkluderes eller ikke, og hvorfor, dokumenteres og skrives ned i et eget notat (Cameron & Maslen, 2010b, s. 114). For å identifisere metaforer i en tekst, sier Askeland og Agdestein (2019) at metaformarkører kan hjelpe oss å skille mellom åpen og lukket metaforbruk. Disse markørene inkluderer setninger som «A er lik B» (s. 180). Utrykk som «metaforisk, billedlig sagt, i mer enn en forstand, det minner om, som om», bruk av forsterkere som «bokstavelig talt, virkelig, faktisk, rett og slett, akkurat, absolutt, komplett, helt, sant å si», bruk av dempere som «på en måte, en slags, praktisk talt, nesten, ikke så mye som, så å si, tenk deg at» og bruk av anførselstegn og kursiv er eksempler på slike markører (Askeland & Agdestein, 2019, s. 180). Semino (2008) trekker også frem dette, og kaller bruken av slike markører for «signaling» (s. 27). Disse markørene var svært hjelpsomme i arbeidet med å identifisere mulige klimametaforer i datamaterialet mitt.

Når de potensielle metaforbærerne og deres overførte betydning har blitt notert ned, må de hver for seg sjekkes opp mot steg 3a, 3b og 3c i Cameron og Maslen (2010b) sin metode. Her er det viktig å understreke at metaforiske ord og uttrykk ikke bare må ha en semantisk uoverensstemmelse med diskursens tema, de må også ha en overføring av meningsinnhold slik at ordet eller frasen kan forstås i den gitte konteksten. Det er viktig å huske på at den løpende definisjonen som brukes i denne metoden kun identifiserer ord og fraser som potensielt er metaforiske. Den sier ikke noe om hvorvidt lesere/lyttere faktisk oppfatter ordene som metaforiske, og heller ikke om taleren/skriveren hadde en intensjon om at de skulle være metaforiske (s. 102). I noen tilfeller kan det være vanskelig å avgjøre om et ord eller et uttrykks grunnleggende betydning skiller seg fra betydningen de får i diskursens kontekst. I slike tilfeller

bør man henvende seg til en ordbok. I min analyse benyttet jeg meg av Det Norske Akademis Ordbok (NAOB), da den ofte lister opp ords overførte betydninger i tillegg til de grunnleggende betydningene. Dette gjør det enklere å oppdage metaforer. NAOB forklarer at «ordets betydning og bruk beskrives kronologisk og dels logisk og uten hensyn til frekvens» (2023). Dette vil si at den første definisjonen som listes opp, ofte kan regnes som ordets grunnbetydning. Samtidig hender det at et ords første betydning ikke stemmer overens med hvordan det forstås i dag, og da må det vurderes om en av de andre mulige definisjonene passer bedre til dagens bruk og i den konteksten ordet brukes i. Alle definisjoner er hentet fra nettstedet til ordboka, og derfor har jeg kun referert til ordboka i sin helhet, og ikke til hvert oppslag.

Som steg 4 i Cameron og Maslens metode indikerer, vil alle ord og uttrykk som oppfyller samtlige av kravene i steg 3 kunne sies å være metaforiske. Disse kan deretter grupperes basert på tidsperioden de tilhører og det semantiske innholdet. Summen av metaforbærerne innenfor hver tematiske domene for alle tidsperiodene vil være grunnlaget til å kunne svare på oppgavens første forskningsspørsmål i diskusjonskapitlet. Når metaforbærerne er sortert og eventuelle systemiske metaforer er formulert, er det mulig å sammenligne metaforbruken i hver av tidsperiodene. Denne sammenligningen vil vise om det har skjedd en endring over tid når det kommer til hvordan vi snakker om klimaendringer, og vil være svaret på det andre forskningsspørsmålet.

Konvensjoner for formatering i denne oppgaven er den samme som i Cameron & Maslen (2010, s. viii):

- *Kursiv*: utdrag fra datamaterialet er skrevet i kursiv
- Understrek: ord og fraser som brukes metaforisk er oppført med understreking i utdrag og der de nevnes ellers i teksten.
- *SMÅ BLOKKBOKSTAVER I KURSIV*: markerer systematiske metaforer
- *SMÅ BLOKKBOKSTAVER*: viser til konseptuelle metaforer

3.3 Metodens begrensninger

Som ved de fleste andre metoder, har også denne oppgavens tilnærming noen begrensninger. En av disse er at resultatene ikke blir sammenlignet med korpusdata. Dette betyr at det blir vanskelig å si noe om metaforene i mitt datasett blir bruk på generelt nivå, eller bare i den gitte konteksten. Deignan (2005) understreker dette og forklarer at «Only by looking at larger amounts of data, as is possible with a computerized corpus, can we try to detect more widespread patterns of language» (s. 141). Hun påpeker at denne svakheten er til stede både i

forskning på konseptuelle metaforer og i noen diskursbaserte studier (Deignan, 2005, s. 140). Ofte baserer diskursbasert analyse seg på et begrenset omfang av tekster. Dette er ikke bare en svakhet ved min oppgave, men også en svakhet innenfor diskursiv metaforanalyse generelt. Deignan (2005) trekker blant annet frem at «A corpus perspective could enrich this further, and can serve to address some potential weaknesses in discourse analytic methodology» (s. 135). Videre forklarer hun at flere som forsker på metaforer argumenterer for at metaforene har blitt brukt gjennomgående i deres egne konstruerte korpus, men at dette sjeldent blir inkludert i diskusjonen, noe som gjør det vanskelig for andre å kunne si noe om hvorvidt metaforene er brukt mye på generell basis, eller kun i den konteksten forskeren har sett på. En korpusanalyse kan også ifølge Deignan (2005) brukes til å si noe om hvilke konnotasjoner metaforene har, altså om de oppfattes som positive eller negative (s. 135-136). Dersom en er interessert i å avgjøre om døde metaforer virkelig er døde, kan en korpusanalyse bidra til å avgjøre hvorvidt metaforen knyttes til kildedomenet eller om den forstås bokstavelig (Deignan, 2005, s. 138). Resultatene til denne oppgaven må derfor sees i lys av de ikke har blitt sammenlignet med korpusdata.

Oppgaven søker ikke å avsløre noe om den generelle bruken av klimametaforer. På bakgrunn av den kvalitative tilnærmingen og avgrensningene som er nevnt ovenfor, kan resultatene av denne undersøkelsen kun brukes til å si noe om metaforbruken i leserinnlegg og andre tekster hvor forfatteren ytrer sin egen mening. Jeg skal likevel være forsiktig med å si noe om hvorvidt funnene vil gjelde for alle leserinnlegg om klimaendring, da antallet tekster som blir undersøkt i denne oppgaven er for lavt til å kunne si noe generaliserende. Resultatet kan imidlertid vise noen tendenser, og avsløre noen av tankerammene om klimaendring. I tillegg er en annen begrensning at metaforanalyser helst bør gjennomføres av flere personer, slik at validiteten til analysen styrkes gjennom dømmekraften til flere personer (Cameron & Maslen, 2010b, s. 114). Analysen i denne oppgaven belager seg kun på min dømmekraft. Jeg har forsøkt å gjøre opp for denne svakheten ved å støtte meg på en ordbok under analysen, men det ville fremdeles gitt sikrere resultater dersom flere personer gikk sammen om analysen.

3.4 Gjennomføring

Etter at jeg hadde trukket de tilfeldige tekstene, førte jeg disse opp i en egen midlertidig tabell med oversikt over tekstenes forfattere, hvilke stikkordskombinasjoner de dukket opp under, og datoen de ble publisert sammen med en lenke til Aftenpostens arkiv der tekstene ligger. I tillegg inneholdt tabellen en kolonne til å skrive ned potensielle metaforbærere fra tekstene og en kolonne til å skrive ned den overførte betydningen metaforbærerne kunne vise til. Jeg inkluderte

også en kolonne for eventuelle andre kommentarer om ting jeg burde slå opp i ordboka eller undersøke mer. I tråd med Cameron og Maslens (2010b) metodiske tilnærming, gjennomførte jeg først steg 1, som sier at forskeren skal gjøre seg kjent med diskurs-datamaterialet. For min del innebar dette å lese gjennom de totalt 60 tekstene som ble trukket tilfeldig. I løpet av gjennomlesningen oppdaget jeg at noen av tekstene inneholdt faktabokser i tillegg til den innsendte teksten. Ettersom det kan være utydelig om det er forfatterne selv eller journalister i Aftenposten som har skrevet disse, valgte jeg å utelukke faktaboksene og vurderte kun overskrifter, ingresser, og selve innholdet i teksten.

Neste steg i metoden var å gå gjennom datamaterialet på nytt, og se etter potensielle metaforbærere. Disse skrev jeg ned den i tildelte kolonnen i den midlertidige tabellen. Ikke alle tekstene inneholdt åpenbare klimametaforer under første gjennomlesning, så ved å lese tekstene to ganger kunne jeg være sikrere på at jeg fikk identifisert alle de potensielt relevante metaforene. Etter at disse var identifisert, undersøkte jeg om de hadde en grunnbetydning som var i uoverensstemmelse med eller sto i kontrast til den betydningen de fikk i den gitte konteksten. I tilfeller hvor jeg ble usikker på den grunnleggende betydningen til ord og uttrykk, konsulterte jeg NAOB. De potensielle metaforene som oppfylte alle de tidligere stegene, ble skrevet ned i en egen kolonne i den midlertidige tabellen. Metaforene med liknende semantisk innhold ble plassert i egne tabeller, slik at det kunne bli mulig å formulere systematiske metaforer av dem.

4.0 Analyse

I dette kapitlet legger jeg frem funnene fra analysen av datamaterialet. Etter gjennomgangen av de 60 tilfeldige tekstene, endte jeg opp med et datamateriale bestående av 733 metaforbærere. Analysen er delt inn i tre delkapitler, hvor det første tar for seg kildedomenene med 15 eller flere metaforbærere i datamaterialet. Etersom disse er de mest fremtredende i datamaterialet, vil de bli nøye gjennomgått med eksempler fra datamaterialet. Det var en stor variasjon av kildedomener på tvers av tekstene og tidsperiodene, så for å kunne se på dem alle, vil jeg kun trekke frem ett utdrag fra hver systematiske metafor. Utdragene vil vise hvordan analysen i sin helhet ble gjennomført, og er nummerert med to tall; det første tallet referer til tidsperioden teksten er fra, og det andre tallet viser til hvilken tekst innad i perioden det gjelder. Alle tekstene har fått tildelt et nummer fra 1-20. Dersom det for eksempel står (2.5) etter et utdrag, vil det si at utdraget er fra den andre tidsperioden, 2000-2009, og at det er fra den femte teksten i perioden. Det andre delkapitlet vil gjennomgå kildedomenene med færre enn 15 metaforbærere, og det siste tar for seg de uklassifiserte metaforbærerne.

For å gjøre analysen mer oversiktlig, nevnes bare metaforbærere og systematiske metaforer eksplisitt. De lingvistiske metaforene omtales implisitt gjennom å forklare hva den overførte betydningen til metaforbærerne kan være.

4.1 Over 15 forekomster

14 av kategoriene inneholdt 15 eller flere metaforbærere, og disse blir presentert og analysert i synkende rekkefølge.

4.1.1 Bevegelse

Den største andelen av metaforene i datamaterialet hadde bevegelse som kildedomene. Til sammen var det 192 forekomster av bevegelsesmetaforer, som utgjør 26 % av det totale antallet metaforbærere. Det er vanlig å benytte seg av bevegelsesmetaforer både i hverdagslige samtaler og offentlige diskurser. Lakoff og Johnson (2003) inkluderer bevegelse som en del av ontologiske metaforer, som er en av de tre formene for metaforer som de hevder eksisterer (s. 27). Ontologiske metaforer tar som tidligere nevnt utgangspunkt i våre kroppslige erfaringer, og bevegelse er involvert i en stor andel av disse erfaringene. De er spesielt egnet til å bruke om abstrakte temaer, og bidrar til at de abstrakte temaene oppleves som mer konkrete. I tillegg er de svært allsidige, og Kövecses (2010) trekker frem det faktum at bevegelse kan være både stillestående og involvere endring av lokasjon (s. 22). Derfor er det ikke uforventet at bevegelsesmetaforer har høyest forekomst i datamaterialet. Bevegelsesmetaforene ble blant

annet blitt brukt til å beskrive hvordan klimadebatten utarter seg, hvordan miljøvern foregår og ulike aspekter ved klimaendring. Omfanget og utbredelsen av bevegelsesmetaforer gjør at de kan kategoriseres som tre systematiske metaforer: *KLIMADEBATT ER BEVEGELSE*, *MILJØVERN ER BEVEGELSE*, og *KLIMAENDRING ER BEVEGELSE*. Tabellen nedenfor gir en oversikt over hvilke metaforbærere som ble brukt fordelt på tidsperiodene og de tre systematiske metaforene.

Metaforbærer	Systematisk metafor									Sum
	KLIMADEBATT ER BEVEGELSE			MILJØVERN ER BEVEGELSE			KLIMAENDRING ER BEVEGELSE			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
Mot	3	4	4	2	5	9	1	-	3	31
Stå	4	2	4	4	2	2	2	1	2	23
Ta	2	3	4	3	3	3	-	-	-	18
Gå	4	1	4	-	4	3	-	-	1	17
Komme	3	1	5	1	1	2	1	1	1	16
Slå	3	1	2	1	-	-	2	-	-	9
Sette	4	1	-	2	-	1	-	-	1	9
Barriere	5	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Holde	1	-	2	1	1	-	-	-	-	5
Møte	-	-	-	1	1	2	-	-	-	4
Fastslå	1	1	-	1	-	-	-	-	-	3
Stanse	-	-	1	-	2	-	-	-	-	3
Drive	-	-	-	-	1	2	-	-	-	3
Gripe	-	-	-	1	-	-	2	-	-	3
Sitte	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
Passere	-	-	1	-	-	-	2	-	-	3
Grep	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Rulle	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Stille	-	-	1	-	-	-	1	-	-	2
Snu	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
Hånd-i-hånd	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Rette	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2
Løft	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Stable	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Bremse	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Berøre	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Turbulens	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Danse	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Starte	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Dytt	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Spark	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Forsinke	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Hastighet	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Sakte	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Oljebremser	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Spore	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Ende	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Knekke	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Dra	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Klynge	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Lettbent	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fremdrift	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Dirre	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Fall	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kjenne	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Brette	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Sum tidsperiode	33	18	35	21	29	30	14	3	9	192
Sum systematisk metafor	86			80			26			

Tabell 1: Bevegelsesmetaforer

Som tabell 1 viser, består den systematiske metaforen *KLIMADEBATT ER BEVEGELSE* av totalt 86 metaforbærere, som er 45 % av alle bevegelsesmetaforene. Samtidig viser tabellen at det var betydelig færre metaforbærere knyttet til klimadebatt i perioden 2000-2010, sammenlignet med de to andre periodene som hadde en ganske jevn fordeling med 33 og 35 metaforbærere hver. For de systematiske metaforene *MILJØVERN ER BEVEGELSE* og *KLIMAENDRING ER BEVEGELSE* er det henholdsvis 80 (42 %) og 26 (13 %) metaforbærere. Dette viser at i tekstene som datamaterialet er basert på, var det mer vanlig å knytte kildedomenet bevegelse til måldomenene klimadebatt og miljøvern enn til klimaendring. Ettersom ontologiske metaforer har sammenheng med våre erfaringer, kan det være at det passer bedre å bruke dem om klimadebatt og miljøvern, siden begge er aktiviteter som krever menneskelig deltakelse. Klimaendring er til dels en konsekvens av handlinger utført av mennesker, men selve prosessen involverer ingen menneskelig aktivitet og derfor kan det være mindre relevant å bruke bevegelsesmetaforer til å beskrive den.

Videre later det til at det har blitt mer vanlig å bruke bevegelsesmetaforer i relasjon til miljøvern. Økningen tilsvarer 38 % mellom 90-tallet og 2000-tallet, og 3 % mellom 2000-tallet til 2010-tallet. I tillegg var økningen fra 90-tallet til 2010-tallet på 43 %. Økningen kommer trolig av et større fokus på miljøvern i klimadiskursen, og kan forklare hvorfor *KLIMADEBATT ER BEVEGELSE* også så en økning i antall metaforbærere mellom 90- og 2010-tallet. Økningen for klimadebatt er imidlertid ikke særlig stor, da den bare er på 6 %. Klimaendring har derimot hatt en nedgang i antall bevegelsesmetaforer på 79 % mellom 90- og 2000-tallet, og 36 % mellom 90- til 2010-tallet. Det var en økning på 200 % fra 2000- til 2010-tallet, men antallet er fortsatt lavere enn på 90-tallet. Det er vanskelig å si noe om hvorfor nedgangen har skjedd, på grunn av kildedomenets nøytrale omfang. En mulig forklaring kan være at bevegelsesmetaforer har blitt valgt bort til fordel for andre kildedomener vi i nyere tid anser som mer passende å bruke om klimaendringer. For å få et bilde av hvordan metaforbærerne ble anvendt i tekstene, kan vi se på utdrag 1, 2 og 3 nedenfor.

- 1 *Motstandernes lettbente argumentasjon og karakteristikk av moderne gasskraftverk som energisløsende pølsekokere, har senket debattnivået til et lavmål og ført til at denne typen grunnløse påstander blir stående uimotsagt (1.16)*
- 2 *Det er nemlig ingen annen vei ut av dette enn å møte de problemene vi står overfor med en klar forpliktelse fra den norske regjeringen og det norske folk om at vi vil bidra til sol- og hydrogentidsalderen (2.9)*
- 3 *Passerer vi 2. etasje etter et fall fra 30. etasje, eller står vi og balanserer på en planke med bind for øynene 20 cm over bakken? (1.5)*

I utdrag 1 blir metaforbærerne lettbente, ført og stående brukt til å trekke frem bestemte egenskaper ved klimadebatten. Ifølge NAOB (2023) er grunnbetydningen av lettbent «som er lett til bens; lettfotet». Et argument har ikke føtter, som indikerer at betydningen er overført. Dette er i samsvar med NAOB (2023), som lister opp en mulig overført betydning av lettbent «som mangler (faglig, kunstnerisk) tyngde; overfladisk». Fremstillingen av et argument med føtter fortsetter når det beskrives at det blir stående uimotsagt. Ifølge NAOB (2023) brukes stå «om person eller annet levende vesen med føtter» og grunnbetydningen er å «holde kroppen i rett oppreist stilling, vanligvis mens vekten hviler på føttene». Ettersom påstander og argumenter ikke er levende vesener, blir betydningen overført. En annen mulig definisjon utover grunnbetydningen, er at stå blir «brukt for å uttrykke urokkelighet, upåvirkelighet, utholdenhet e.l.» (NAOB, 2023). Denne betydningen stemmer bedre overens med konteksten metaforbæreren oppstår i. Ved å bruke aspekter ved bevegelse om debatt kan den fremstå mer konkret enn den egentlig er. Vi har ikke et bilde av hvordan en debatt «ser ut», men vi vet gjennom egne erfaringer hvordan bevegelse fungerer. Derfor kan vi forstå klimadebatten som en aktivitet som krever bevegelse, i form av at den har en start og en slutt, og gjennom diskusjoner og argumenter beveger man seg mot slutten. Denne tolkningen forsterkes videre gjennom bruken av ordet ført. NAOB (2023) definerer føre som å «få til å bevege seg (i en bestemt retning); lede; bringe; frakte». Denne definisjonen passer sammen med forestillingen om klimadebatten som en bevegelsesform, og fungerer som en måte å forklare handlingsforløpet på.

Utdrag 1 inneholder også andre metaforbærere som ikke handler om bevegelse; pølsekokere, senket og lavmål. Disse er plassert i tabellen med uklassifiserte metaforbærere, ettersom de ikke tilhører en gjentakende kategori. I utdraget blir de brukt til å si noe om klimadebattens og argumentenes kvalitet. En pølsekoker er egentlig et unødvendig kjøkkenredskap, og overføres dette til et gasskraftverk kan en mulig tolkning være at gasskraftverkene også er unødvendige. Både senket og lavmål sier noe om debattens anstendighet. NAOB (2023) definerer å senke som å «la, få til å synke, gli ned i vann e.l.» og lavmål som «laveste mål, nivå eller grense; minimum». I eksemplet er det ikke snakk om å få noe til å synke i vann, og en debatt måles heller ikke ut fra nivåer. Ordene er brukt metaforisk, hvor å senke noe til et lavmål kan oppfattes som en negativ utvikling. NAOB (2023) lister også opp en mulig overført betydning av lavmål som er «mangel på (enhver) anstendighet og dannelses». Denne betydningen er trolig den intenderte i utdraget, og sammen med denne forståelsen av lavmål, kan en overført betydning av senke være å si eller gjøre noe som svekker debattens «anstendighet og dannelses». De

negative konnotasjonene som senke og lavmål gir i utdrag 1 er også i tråd med Lakoff og Johnsons (2003) påstand om at opp er bra, og ned er dårlig (s. 19).

Utdrag 2 illustrerer hvordan bevegelse kan brukes om miljøvern gjennom ordene møte og stå, som NAOB (2023) henholdsvis definerer som å «bevege seg mot (og passere) noen eller noe som beveger seg i samme retning», og stå som å «holde kroppen i rett oppreist stilling, vanligvis mens vekten hviler på føttene». Vi beveger oss ikke fysisk mot klimaendringene, og klimaendringene er heller ikke en fysisk entitet som beveger seg mot oss. Derfor kan vi heller ikke bokstavelig talt stå overfor klimaendringene. Alternativt kan den overførte betydningen være at vi beveger oss mot klimaendringene, i den forstand at klimaendringene blir mer og mer omfattende, og at vi tidsmessig nærmer oss konsekvensene av dem. Å møte klimaendringene blir da det samme som å drive med miljøvern. I tillegg til de to bevegelsesmetaforene, inneholder utdraget også ordene *ingen annen vei ut av dette*, hvor vei er en reisemetafor, og i denne konteksten kan bety at det bare er en måte å løse problemet på. Bevegelsesmetaforer kan ofte opptre sammen med reisemetaforer, ettersom reise i stor grad innebærer bevegelse. Derimot trenger ikke bevegelse å medføre reise, og derfor har de blitt oppført som separate kildedomener. Reisemetaforer blir grundigere gjennomgått i delkapittel 4.1.4.

Det tredje utdraget handler om klimaendring, og inneholder tre bevegelsesmetaforer; passere, stå og balansere. Uten noen kontekstuell kunnskap, kunne denne setningen bli forstått bokstavelig. I lys av at utdraget opptrer i en tekst om klimaendringer, viser imidlertid hele setningen seg å være metaforisk. NAOB (2023) definerer den grunnleggende betydningen til passere som å «gå, ferdes over, på; tilbakelegge». Dette utdraget inneholder også ordet stå, som har samme grunnbetydning som i utdrag 1. Til slutt blir grunnbetydningen til balansere definert som å «holde balansen (mens man går på et krevende underlag)» (NAOB, 2023). Å passere 2. etasje etter å ha falt fra 30. etasje skaper et bilde av at det er rett før man treffer bakken med høy hastighet, som i verste fall kan lede til død. I lys av tekstens kontekst kan dette forstås som at bakken er farlige klimaendringer, og det er rett før vi kommer til å merke konsekvensene av dem. Utdraget presenterer også et annet mulig scenario, hvor fallet kun utgjør 20 cm, noe som ikke utgjør en reell fare. Dette kan forstås som at klimaendringene ikke er farlige. Å ha bind for øynene illustrerer en uvisshet, siden vi ikke vet hvor langt det er ned til bakken, blir derfor mer redd enn vi trenger å være. Dette utdraget fremhever usikkerheten knyttet til hvordan klimaet kommer til å endre seg, og hvordan og i hvilken grad det vil påvirke oss.

4.1.2 Krig

Krig som kildedomene er veldig utbredt, og kan brukes til å snakke om en stor variasjon av temaer. Allerede ved etableringen av metafor-teori, ble diskusjon og krig koblet sammen av Lakoff og Johnson (2003). Krigsmetaforer kan blant annet understreke avstand mellom parter, en saks alvorlighet, hastverk og aggressivitet, og samtidig fremheve seriøsiteten av innsatsen som blir gjort for å løse saken (Semino, 2008, s. 100). Bruk av krigsmetaforer kan få konsekvenser, spesielt om de blir mer og mer normalisert. Semino (2008) trekker frem diskursen som oppsto i kjølvannet av terrorangrepet på tvillingtårnene i USA 9. september 2001. Hun påpeker at metaforene har vist seg å bli mer bokstavelig etter hvert som diskursen ble mer etablert og den faktiske krigsaktiviteten mellom USA og Midtøsten økte (s. 101). Krigsmetaforer kan dermed virke som et sterkt retorisk grep uavhengig av hvorvidt de brukes eller forstås bevisst. Det var 80 krigsmetaforer knyttet til klimadiskursen, som utgjør 11 % av datamaterialet. Egenskaper ved krigsdomenet har blitt overført til klimadebatten, miljøvern og klimaendring. Metaforbærerne kan samles i tre systematiske metaforer på samme måte som bevegelsesmetaforene: *KLIMADEBATT ER KRIG*, *MILJØVERN ER KRIG*, og *KLIMAENDRING ER KRIG*. Fordelingen av metaforbærerne mellom disse systematiske metaforene og over de tre tidsperiodene er representert i tabellen under.

Metaforbærer	Systematisk metafor									Sum
	KLIMADEBATT ER KRIG			MILJØVERN ER KRIG			KLIMAENDRING ER KRIG			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
Trussel	-	2	1	-	-	-	5	3	4	14
Kamp	-	-	-	1	6	6	-	-	-	13
Posisjon	4	-	1	-	1	1	-	-	-	7
Angrep/ angripe	1	-	2	-	1	-	-	-	1	5
Front	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3
Bekjempe	-	-	-	1	2	-	-	-	-	3
Strid	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Kjempe	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2
Offensiv	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Skyttergravskrig	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Bevæpnet	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Korstog	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Konkurrere	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2
Strategi	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
True	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2
Frontlinje	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Mobilisere	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Slagmark	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Konfrontere	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Forsvare	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Slagsmål	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ordkrig	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Miljøkriger	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Dødstrussel	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kamouflere	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Duell	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Fiende	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Strids-tema	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Stridsøks	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Sikte	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Krig	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Sum tidsperiode	14	5	12	8	15	13	5	3	5	80
Sum systematisk metafor	31			36			13			

Tabell 2: Krigsmetaforer

Tabell 2 viser at den systematiske metaforen *KLIMADEBATT ER KRIG* hadde 31 forekomster (39 %), *MILJØVERN ER KRIG* hadde 36 forekomster (45 %), og *KLIMAENDRING ER KRIG* hadde 13 forekomster (16 %). I likhet med bevegelsesmetaforene, var det også her flest metaforer knyttet til klimadebatt og miljøvern. Den systematiske metaforen *KLIMADEBATT ER KRIG* hadde en nedgang på 64 % fra 90- 2000-tallet, men så en økning på 140 % på 2010-tallet. Den store andelen av krigsmetaforer brukt om klimadebatt kan knyttes til allerede etablerte krigsmetaforer brukt om debatt (Jf. Lakoff & Johnson, 2003). Videre hadde *MILJØVERN ER KRIG* en økning på 88 % fra 90 til 2010-tallet, og er den eneste systematiske metaforen med flest krigsmetaforer på 2000-tallet.

Dette kan indikere at samtalen om miljøvern på 2000-tallet hadde et alvorlighetspreg over seg som følge av en større andel krigsmetaforer. Antallet sank litt på 2010-tallet, men det var fortsatt en økning på 63 % sammenlignet med antallet på 90-tallet. *KLIMAENDRING ER KRIG* hadde like mange metaforbærere på 90-tallet og 2010-tallet, med 40 % færre på 2000-tallet. Det er imidlertid snakk om et veldig lite antall metaforbærere knyttet til den systematiske metaforen totalt sett, som gjør det vanskelig å si noe om denne nedgangen skjedde utenfor datamaterialet også, og i så fall hvorfor. Utdragene nedenfor tilhørende hver av de tre systematiske metaforene.

- 4 *Det er lett å se, og ikke overraskende i lys av barrierene påpekt ovenfor, at ulike lands posisjoner henger tett sammen med nasjonale økonomiske interesser (1.8)*
- 5 *Dem som har mistet livet i klimakampen (3.10)*
- 6 *Erna Solberg kan gå inn i historiebøkene som statsministeren som sviktet i møte med den største trusselen menneskeheten står overfor (3.6)*

Utdrag 4 viser hvordan krig kan brukes til å skildre klimadebatten. I utdraget skjer det gjennom bruken av ordet posisjon, som NAOB (2023) definerer som et «sted hvor en troppestyrke (har befestet seg og) fører sitt angrep eller forsvar fra; militær stilling». Likevel er det ikke snakk om en faktisk krig, men heller at ulike land har ulike holdninger og perspektiver i klimadebatten. Ved å bruke ordet posisjon kan klimadebatten forstås gjennom rammene av en krig. Det gjør at aspekter ved krig som konflikt, avstand og konfrontasjon overføres til klimadebatten. Dette innebærer videre at andre aspekter ved klimadebatten ikke kommer like tydelig frem, som for eksempel hvordan en debatt også kan inneholde samarbeid og resolusjon. Samtidig blir også ordet barriere brukt i utdraget, som er en bevegelsesmetafor (se tabell 1). Den fungerer bra sammen med posisjon-metaforen, ettersom krig i stor grad innebærer ulike former for bevegelse. I utdraget blir landenes posisjoner påvirket av barrierene, i den forstand at de påvirker hvor de kan plassere seg. På samme måte kan økonomiske utfordringer eller ambisjoner påvirke landenes synspunkter i klimadebatten.

Krigsmetaforer ble også brukt til å snakke om miljøvern, slik utdrag 5 illustrerer. Her blir tiltak og innsats for å stoppe klimaendringene fremstilt som en kamp. Grunnbetydningen til kamp er ifølge NAOB (2023) en «situasjon hvor to (eller flere) parter forsøker å overvinne hverandre med kroppslige krefter eller med våpen; fiendtlig sammenstøt; strid». De to partene i klimakampen kan for eksempel være jordas befolkning og klimaendringer, eller mennesker med ulike mål og interesser. Når det i tillegg trekkes frem at det er mennesker som har mistet livet i denne kampen, er det med på å gjøre metaforen mer bokstavelig, slik som skjedde etter

9. september 2001 i USA. Utdrag 5 illustrerer godt hvordan krigsmetaforer kan brukes til å fremheve alvorlighetsgraden av noe. Til sammenligning kunne for eksempel sjakkmetaforer blitt brukt for å vise til andre aspekter ved klimaproblemet, blant annet nødvendigheten av å planlegge flere trekk frem for å kunne vinne.

Det var bare to tilfeller hvor klimaendringer ble skrevet om gjennom krigsmetaforer. Et av disse finner vi i utdrag 6. Her blir klimaendringer beskrevet som en fiende vi må overvinne. Trussel betyr «det å true; truende uttalelse eller ytring» (NAOB, 2023). Klimaendringer er ikke et sansende vesen, og kan derfor ikke bevisst eller ubevisst komme med trusler. Det kan bli enklere å få en forståelse av klimaendringenes konsekvenser ved å visualisere dem som en levende fiende i stedet for en avansert og delvis abstrakt prosess. Selv om omfanget av klimaendringene ikke trekkes frem gjennom denne metaforen, kan den likevel bidra til å formidle problemets alvorlighetsgrad, ettersom vi vet at trusler er noe man må ta seriøst.

4.1.3 Personifikasjon

Personifikasjon utgjorde den tredje mest brukte kategorien av metaforer, med 6 % av det totale antallet metaforbærere. Semino (2008) argumenterer for at personifikasjon er en spesielt viktig og gjennomgripende metafor, fordi det er menneskelige opplevelser og kunnskap som utgjør kildedomenet (s. 101). Slike metaforer kan dermed blant annet appellere til vår medmenneskelighet. Det var ingen tilfeller av personifikasjon knyttet til klimadebatt eller miljøvern, som var signifikante måldomener i kategoriene bevegelse og krig. Personifikasjon ble derimot brukt for å tilskrive klimaendring, jorda og forurensing menneskelige egenskaper. De tre måldomenene kan oppsummeres i disse systematiske metaforene: *JORDA ER EN PERSON*, *KLIMAENDRING ER EN PERSON*, og *FORURENSING ER EN PERSON*. I tillegg var det én tekst som konsekvent skrev om klimaskeptikere som om de var hakkespetter. Teksten utgjør et eksempel på kreativ metaforbruk, og de bestemte metaforbærerne er ikke nødvendigvis vanlig å benytte i diskursen utover den spesifikke teksten. Den inneholder likevel eksempler på bruk av personifikasjon i klimadiskursen, og er derfor tatt med i denne kategorien. Metaforbærerne i den teksten er samlet under den systematiske metaforen *KLIMASKEPTIKERE ER HAKKESPETTER* i kolonnen helt til høyre. Alle fire systematiske metaforer blir presentert i tabellen nedenfor.

Metaforbærer	Systematisk metafor												Sum
	KLIMAENDRING ER EN PERSON			JORDA ER EN PERSON			FORURENSING ER EN PERSON			HAKKESPETTER ER KLIMASKEPTIKERE			
	1990-1999	2000-2010	2010-2019	1990-1999	2000-2010	2010-2019	1990-1999	2000-2010	2010-2019	1990-1999	2000-2010	2010-2019	
Hakkespett	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5
Hakkespett-skapte klimaendringer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Nebb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Hakke	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Tro	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Stå	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2
Løpe	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Komme	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Moder jord	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Vill	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Kjenne	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2
Dum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Hardnakket noss	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Drepe	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fø	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gå	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Puste	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sluke	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Lunge	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Rope	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Språk	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Spøke	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Få	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Lunefull	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Nøle	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
True	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Statsløs	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Gjøre	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Jobb	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Ri	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Styre	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Beskjeden	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ryggrad	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum tidsperiode	2	3	5	6	9	5	0	2	0	0	16	0	47
Sum systematisk metafor	10			20			2			6			

Tabell 3: Personifikasjon

Det kommer frem i tabell 3 at det var mest vanlig å tilskrive jorda menneskelige egenskaper. Den systematiske metaforen *JORDA ER EN PERSON* sto for 43 % av alle tilfellene av personifikasjon. *KLIMAENDRING ER EN PERSON* utgjorde 19 %, mens *FORURENSING ER EN PERSON* bare utgjorde 4 %. Den siste systematiske metaforen, *KLIMASKEPTIKERE ER HAKKESPETTER*, tok opp de resterende 34 %. Årsaken til antallet metaforbærere under den sistnevnte systematiske metaforen, henger sammen med at forfatteren av teksten har skapt sin egen metafor, og konsekvent brukt den i hele teksten. Det er også derfor samtlige av metaforbærerne oppstår i samme tidsperiode. Når det kommer til hvorfor jorda ble levendegjort i så stor grad, kan det

henge sammen med at det kan være enklere å få sympati og medfølelse for andre mennesker, enn noe vi ikke anser som levende. Når jorda da blir fremstilt som en person, kan vi forstå forurensing som om det var det samme som å skade et annet menneske. Å gi klimaendringer menneskeskapte egenskaper kan på sin side fremheve hvor ukontrollerbare klimaendringene er, ettersom vi ikke kan styre et annet menneskes handlinger. Det samme kan sies om å menneskeliggjøre forurensing, selv om det skjedde i liten grad i datamaterialet. Nedenfor er det et utdrag fra hver av de fire systematiske metaforene.

7 *Trær puster «omvendt» av oss (1.14)*

8 *Klimaendringer dreper flere mennesker enn terrorismen (2.3)*

9 *CO₂-utslipp fra Melkøya løper løpsk (2.5)*

10 *Men hakkespetten står på: f-r-r-r-p, f-r-r-r-p. Den tror ikke noe særlig på klimaendringer (2.19)*

I klimadiskursen er det viet mye oppmerksomhet til hvordan vi mennesker vil bli påvirket av klimaendringene. Samtidig hender det at diskursen får et bredere omfang, i den forstand at det også snakkes om hvordan jorda også vil bli påvirket. Utdrag 7 viser hvordan jorda, og mer spesifikt skog/trær blir levendegjort i datamaterialet gjennom å skrive at de puster. NAOB (2023) definerer å puste som å «la luft strømme ut og inn gjennom munn eller nese; ånde». Å skildre jorda som en person, og ulike deler av jorda som ulike kroppsdelar er ikke uvanlig. I samme tekst som utdraget er fra, blir for eksempel skogen beskrevet som en grønn lunge. Vi mennesker, i tillegg til samtlige av jordas pattedyr, er avhengige av å puste for å leve. Ved å tilskrive jorda livsviktige menneskelige egenskaper, kan det bli enklere å forstå konsekvensene av skade på jordas skogområder, i tillegg til at det appellerer til vår medmenneskelighet.

I utdrag 8 er det klimaendringer som blir menneskeliggjort. Dette skjer gjennom bruken av verbet drepe, som NAOB (2023) definerer som å «ta livet av». Presensformen til verbet blir brukt, noe som fremstiller drapet som en aktiv handling. Klimaendringer er ikke et levende vesen, og kan derfor ikke aktivt utføre handlinger. Det er trolig enklere å se for seg en person som dreper andre mennesker, enn å ta høyde for alle mulige måter menneskeliv kan gå tapt som følge av klimaendringene. I dette utdraget blir også terrorismen menneskeliggjort. Ideen om at terrorisme kan drepe, blir fremmet gjennom de systematiske metaforene *TERRORISME ER EN PERSON* og *TERRORISME ER KRIG*. Særlig etter terrorangrepet på tvillingtårnene i USA 9. september 2001, har denne fremstillingen vært særdeles fremtredende i amerikansk og vestlig diskurs (Semino, 2008, s. 101). Å knytte *KLIMAENDRING ER EN PERSON* til etablerte systematiske metaforer

som *TERRORISME ER EN PERSON* og *TERRORISME ER KRIG* kan få flere følger. En av disse kan være at klimaendringer ikke bare blir tilskrevet menneskelige egenskaper, men også får konnotasjoner til hele terrordiskursen.

En lignende form for levendegjøring finner vi i utdrag 9, hvor det er forurensing som kommer til live. Det blir skrevet at utslippene løper løpsk, og løpe kan defineres som å «bevege seg raskt til fots uten at begge føtter berører bakken samtidig; springe» (NAOB, 2023). CO₂ har ikke ben, og kan derfor ikke løpe. Utdraget bruker løpe sammen med løpsk, som er et uttrykk med den overførte betydningen «fare ukontrollert av gårde; være ute av kontroll» (NAOB, 2023). Den overførte betydningen til utdraget kan derfor sies å være at utslippene fra Melkøya er så høye at de er ute av kontroll.

Det siste utdraget hører til en systematisk metafor som ble utformet av metaforbærere fra en enkelt tekst. I teksten omtales klimaskeptikere som om de er hakkespetter, noe utdrag 10 er et eksempel på. Hakkespettmetaforen er et tilfelle av en original metafor, der forfatteren av teksten skaper sin egen systematiske metafor, som i dette tilfellet er *KLIMASKEPTIKERE ER HAKKESPETTER*. Det er ikke uvanlig at nye metaforer oppstår i en diskurs, og Kövecses (2010) understreker dette ved å si at «Clearly, we often come across novel metaphorical expressions in real discourse» (s. 289). Den systematiske metaforen ble brukt gjennomgående i hele teksten, og skaper på den måten en intertekstuell sammenheng. I utdraget brukes metaforbærerne hakkespetten, som forfatteren har koblet til klimaskeptikere, og tro, som er med på å underbygge menneskeliggjøringen av hakkespetten. En hakkespett kan ikke tenke komplekse tanker og gjøre seg opp en mening om klimaendringer, men når vi vet at hakkespett er en metafor, kan vi skjønne at det egentlig er klimaskeptikerne som ikke tror på klimaendringer. Kreative metaforer kan være benytte seg av mindre åpenbare overføringer av meningsinnhold, og det kan derfor være mer utfordrende å oppfatte nøyaktig hva dette meningsinnholdet er ment å være. Hakkespetter bråker mye, og derfor kan en mulig overført betydning være at klimaskeptikere også bråker, i den forstand at de forstyrrer klimadebatten.

4.1.4 Reise

Et annet fremtredende kildedomene var reise. Totalt var det 34 forekomster av reisemetaforer, som er 5 % av alle metaforbærerne i datamaterialet. Reisemetaforer kan brukes om enhver målrettet aktivitet og er mye brukt i vestlig politikk generelt (Semino, 2008, s. 92). De fungerer som en måte å snakke om mål, hvordan man skal nå målet og unngå hindringer i prosessen (Semino, 2008, s. 92). Hvorvidt et mål oppnås, kan illustreres gjennom metaforer om å nå en

destinasjon eller å ikke komme frem (Semino, 2008, s. 92). I datamaterialet ble reisemetaforer brukt om klimadebatt, miljøvern og klimaendring. Disse er delt inn i de systematiske metaforene *KLIMADEBATT ER REISE*, *MILJØVERN ER REISE*, og *KLIMAENDRING ER REISE*. Fordelingen av metaforbærere blant de systematiske metaforene og de tre tidsperiodene er ført opp i tabellen under.

Metaforbærer	Systematisk metafor									Sum
	<i>KLIMADEBATT ER REISE</i>			<i>MILJØVERN ER REISE</i>			<i>KLIMAENDRING ER REISE</i>			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Vei</i>	2	3	-	3	4	2	-	-	1	15
<i>Gå</i>	-	-	-	3	-	3	-	-	-	6
<i>Kurs</i>	-	-	-	3	1	-	-	-	1	5
<i>Retning</i>	1	-	-	1	-	1	-	-	-	3
<i>Sti</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Gratispassasjer</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Hvor langt</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Trekke</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Skritt</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Sum periode	7	3	0	10	6	6	0	0	2	34
Sum systematisk metafor	10			22			2			

Tabell 4: reisemetaforer

Reisemetaforer ble brukt 10 ganger om klimadebatten (29 %), 22 ganger om miljøvern (65 %), og 2 ganger om klimaendring (6 %). Det ble nevnt i delkapittel 4.1.1 at reisemetaforer ofte oppsto sammen med bevegelsesmetaforer. Reisemetaforene hadde i likhet med bevegelsesmetaforene flest forekomster blant kildedomenene klimadebatt og miljøvern. Med tanke på at de to metafortypene ofte brukes sammen, kan årsaken til dette være den samme som for bevegelsesmetaforene; de er ofte knyttet til menneskelige aktiviteter. Over halvparten av metaforbærerne ble i tillegg brukt om miljøvern, som kan henge sammen med at reisemetaforer egner seg til å beskrive målrettede aktiviteter og mål man ønsker å nå. Den lille andelen metaforer knyttet til klimaendringer igjen forklares ved at klimaendringer vanligvis ikke involverer menneskelige aktiviteter. Nedenfor presenteres det tre utdrag hvor reisemetaforer knyttet til hver av de tre systematiske metaforene dukket opp.

11 *Usikkerheten slår begge veier, konsekvensene kan bli alvorligere enn beregningene tilsier (1.5)*

12 *Alt vi må gjøre er å fortsette i riktig retning (3,7)*

13 *Det er ikke en apokalypse vi er på vei mot (3.15)*

Utdrag 11 viser hvordan reise og klimadebatt kan knyttes til hverandre gjennom metaforbæreren veier. NAOB (2023) definerer vei som «bevegelse (i form av gang, vandring, fart, kjøring, reise, tur) i en viss retning, etter en viss linje eller rute, over en viss strekning (mot et bestemmelsessted)». I tillegg inneholder utdraget en personifikasjon av usikkerheten gjennom bruken av bevegelsesmetaforen slår. Slå kan defineres som å «raskt føre hånd eller gjenstand mot (dyr eller menneske) og ramme med smellende, dunkende lyd (oftest for å angripe eller for å straffe, eller for å gi utløp for sinne)» (NAOB, 2023). At usikkerheten slår begge veier kan i overført betydning innebære at begge de mulige scenarioene, i dette tilfellet om klimaendringene er skadelige eller ikke, er usikre. Veier blir dermed en måte å visualisere disse to alternativene på, i stedet for å skrive det på en mer bokstavelig måte, som ville ha blitt mer omfattende og abstrakt.

Utdrag 12 er et eksempel på hvordan kildedomenet reise kan knyttes til måldomenet miljøvern. Utdraget inneholder metaforbæreren retning som her har grunnbetydningen «fastsatt, planlagt, angitt bane, rute» (NAOB, 2023). Løsningen på klimaendringene er dog ikke en faktisk destinasjon, så vi kan ikke fysisk følge riktig retning for å komme dit. I stedet kan utdraget overført bety at det bare er en riktig måte å løse klimaproblemet på. Det impliserer også at det finnes gale tilnærminger til problemet, som da ville vært å gå i feil retning. Når miljøvern blir sett på som den riktige retningen, kan det fremheve viktigheten av miljøvern, ettersom det i en reise er avgjørende å dra i riktig retning for å komme dit man vil.

I utdrag 13 er det klimaendringer som beskrives ved å bruke rammene til måldomenet reise. I likhet med utdrag 12, blir klimaendringene igjen fremstilt som en reise. Dette kommer av bruken av metaforbæreren vei som også ble anvendt i utdrag 11. Å være på vei kan være det samme som å være på en reise. Videre inneholder utdraget også ideologimetforen apokalypse, og bevegelsesmetaforen mot. Apokalypse kan defineres som «(åpenbarings)skrift som forteller om) dommedag» (NAOB, 2023), og kan i dette utdraget overført bety at resultatet av klimaendringene vil være katastrofale. Mot er en preposisjon med grunnbetydningen «i retning av» (NAOB, 2023). Bevegelsesmetaforen ble brukt i sammenheng med reisemetaforen, og er enda et eksempel på hvordan de to typene metaforer kan supplere hverandre. Ettersom det **ikke**

er en apokalypse vi er på vei mot , kan utdraget tolkes til å bety at klimaendringene vi opplever ikke vil får alvorlige konsekvenser.

4.1.5 Konstruksjon

Metaforer med grunnlag i domenet konstruksjon var også fremtredende i datamaterialet, og inkluderer 4 % av det totale antallet metaforbærere. Konstruksjons- og bygningsmetaforer er generelt vanlige å komme over. Kövecses (2010) forklarer at «Both the static object of a house and its parts and the act of building it serve as a common metaphorical source domain» (s. 18). Konstruksjonsmetaforer er ofte en form for tingliggjøring, for eksempel i tilfeller hvor bygge opptrer sammen med abstrakte mål (Charteris-Black, 2004, s. 96). De kan ofte ha positive konnotasjoner ettersom de kan være et uttrykk for ambisjon om et fordelaktig mål (Charteris-Black, 2004, s. 70). Andre egenskaper ved konstruksjonskategorien som kan overføres inkluderer tålmodighet, langsiktige mål, offer og positive utfall (Charteris-Black, 2004, s. 71). I datamaterialet ble konstruksjonsmetaforer brukt i sammenheng med klimadebatt, miljøvern, klimaendring og forurensing. Konstruksjonsmetaforer ble brukt i tilknytning til klimadebatt, miljøvern, klimaendringer og forurensing. Disse gir et grunnlag til å danne fire systematiske metaforer: *KLIMADEBATT ER KONSTRUKSJON*, *MILJØVERN ER KONSTRUKSJON*, *KLIMAENDRING ER KONSTRUKSJON* og *FORURENSING ER KONSTRUKSJON*. Tabellen nedenfor gir en oversikt over konstruksjonsmetaforer knyttet til klimadiskursen.

	Systematisk metafor												Sum
	<i>KLIMADEBATT ER KONSTRUKSJON</i>			<i>MILJØVERN ER KONSTRUKSJON</i>			<i>KLIMAENDRING ER KONSTRUKSJON</i>			<i>FORURENSING ER KONSTRUKSJON</i>			
Metaforbærer	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Bygge</i>	-	-	5	-	2	4	-	-	-	1	-	-	12
<i>Grunnlag</i>	1	-	3	2	-	-	-	-	-	2	-	-	8
<i>Forsterke</i>	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2
<i>Gjenreise</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
<i>Undergrave</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
<i>Underlag</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Bærende element</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Energibærer</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Sveise</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Bryte sammen</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum periode	1	2	8	4	4	5	2	0	0	3	0	0	29
Sum systematisk metafor	11			13			2			3			

Tabell 5: Konstruksjonsmetaforer

Av de totalt 29 metaforbærerne i denne kategorien, kunne 38 % av dem plasseres under den systematiske metaforen *KLIMADEBATT ER KONSTRUKSJON*, 45 % under *MILJØVERN ER KONSTRUKSJON*,

7 % under *KLIMAENDRING ER KONSTRUKSJON*, og 10 % under *FORURENSING ER KONSTRUKSJON*. Klimadebatt og miljøvern viser seg igjen å være dominerende måldomener, og begge to hadde en økning i antall metaforbærere fra 90-tallet til 2010-tallet. Det kan bety at det har blitt mer vanlig eller akseptert å snakke om klimadebatt og miljøvern som konstruksjoner. Ved å overføre aspekter ved konstruksjonsdomenet til måldomenet klimadebatt, kan man forstå debatter og argumenter som å bygge et hus (Jf. Kövecses, 2010); man må blant annet ha et fundament, vegger og tak for å få en stødig bygning, på samme måte som at et argument settes sammen gjennom bruk av blant annet kunnskap og retoriske virkemidler. Miljøvern kan forstås på en lignende måte, der miljøvern blir ansett som en aktivitet med likhetstrekk til aktiviteten å bygge et hus. Både *KLIMAENDRING ER KONSTRUKSJON* og *FORURENSING ER KONSTRUKSJON* besto av et lavt antall metaforbærere, og samtlige av dem ble brukt i perioden 1990-1999. Det kan tyde på at konstruksjon ikke er et like godt kildedomenet å bruke i tilknytning til klimaendring og forurensing som det er til klimadebatt og miljøvern. Utdragene nedenfor viser hvordan hver av de fire systematiske metaforene ble brukt i klimadiskursen.

14 *Jeg bygger min skepsis på kunnskap, ikke tro på ett panel, slik som mine motstandere gjør! (3.16)*

15 *Vi kan ikke akseptere at tiltak i utlandet blir det bærende elementet i Norges strategi for å bremse de dramatiske klimaendringene (2.7)*

16 *Jeg påpekte også at grunnlaget for den forsterkede drivhuseffekten er fundamentale fysikkunnskaper og økte konsentrasjoner av såkalte drivhusgasser (1.12)*

I utdrag 14 blir ulike synspunkter i klimadebatten skildret ved å bruke metaforbæreren bygge. Bygge kan defineres som å «gjøre (et område) beboelig, befolket; bebygge; dyrke opp» (NAOB, 2023). Utdraget er enda et eksempel på at noe abstrakt blir knyttet til noe konkret, ettersom et synspunkt ikke en fysisk gjenstand som kan bygges. Likevel kan aspekter ved kildedomenet konstruksjon overføres til klimadebatten. Et synspunkt kan forstås som en bygning sammensatt av ulike elementer. Disse elementene kan for eksempel være informasjon, kunnskap og holdninger, og kan sammen brukes til å bygge et synspunkt.

Miljøvern kan også forstås gjennom rammene til kildedomenet konstruksjon, som utdrag 15 er et eksempel på. Her kan en forstå Norges miljøvernstrategi som en bygning, og bygningen trenger en solid bærebjelke for å holde seg oppreist. Den grunnleggende betydningen av bære er ifølge NAOB (2023) å «holde (noe, f.eks. i hendene, på skulderen, i munnen, i klørne) og bevege seg fremover med det». Denne definisjonen stemmer ikke overens med hvordan ordet

brukes i utdrag 11, og må derfor være metaforisk. At NAOB (2023) inkluderer «grunnleggende; avgjørende» som en overført betydning av bære støtter opp under dette. Denne forståelsen av ordet har større koherens med resten av utdraget.

Utdrag 16 er et eksempel på to systematiske metaforer: *KLIMAENDRING ER KONSTRUKSJON* og *FORURENSING ER KONSTRUKSJON*. Metaforbærerne grunnlaget og forsterkede hører begge til konstruksjonsdomenet. NAOB (2023) definerer grunnlag som «det underste og bærende lag; noe man kan bygge (videre) på; fundament» og forsterke som å «gjøre (byggverk, bygningsdeler e.l.) sterkere; øke i styrke, motstandskraft; avstive». Ettersom hverken klimaendringer eller utslipp av drivhusgasser er fysiske konstruksjoner, blir betydningen overført. Klimaendringene kan ansees som en bygning, hvor de økte utlippene utgjør bygningens grunnlag og gjør den mer stabil. Forklart på en mindre metaforisk måte, betyr det at årsaken til mer omfattende klimaendringer er økt bruk av gasser som CO₂ og metan. Videre inneholder utdraget to andre metaforbærere; drivhuseffekten og drivhusgasser. Begge hører til den systematiske metaforen *JORDA ER ET HUS*, som blir gjennomgått i kapittel 4.1.9. Et hus er en type konstruksjon, så det gir mening å kombinere konstruksjonsmetaforer med hus-metaforer basert på deres semantiske nærhet.

4.1.6 Fiksjon

Metaforbærere med kildedomenet fiksjon utgjorde 4 % av datamaterialet. Metaforbærerne knyttet til dette domenet kan deles inn i fire systematiske metaforer: *KLIMADEBATT ER FIKSJON*, *MILJØVERN ER FIKSJON*, *KLIMAENDRING ER FIKSJON*, og *FORURENSING ER FIKSJON*. Mange av metaforene tilhørende dette kildedomenet, hadde med teater å gjøre. De ble blant annet brukt til å beskrive aktiviteter som involverer ulike roller og til å indikere at noe ikke er ekte, men heller oppdiktet eller konstruert. Tabell 6 nedenfor viser hvordan metaforbærerne er plassert blant tidsperiodene og de systematiske metaforene.

Metaforbærer	Systematisk metafor												Sum
	KLIMADEBATT ER FIKSJON			MILJØVERN ER FIKSJON			KLIMAENDRING ER FIKSJON			FORURENSING ER FIKSJON			
	1990- 1999	2000- 2009	2010- 2019	1990- 1999	2000- 2009	2010- 2019	1990- 1999	2000- 2009	2010- 2019	1990- 1999	2000- 2009	2010- 2019	
Rolle	2	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	6
Forestilling	-	-	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	4
Dramatisk	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	4
Spill	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3
Spille	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Akt	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Aktør	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Drøm	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kulisser	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Bakteppe	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
«Hollywoodske» katastrofer	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Keiserens nye klær	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum periode	4	1	1	6	7	2	2	1	2	1	1	0	28
Sum systematisk metafor	6			15			5			2			

Tabell 6: Fiksjonsmetaforer

Tabellen viser at det var flest fiksjonsmetaforer relatert til miljøvern. Disse utgjorde over halvparten av alle fiksjonsmetaforene, med 54 % av det totale antallet. Det viser at det er aspekter ved fiksjon som ansees som passende å bruke om miljøvern, for eksempel hvis vi forstår miljøvern som et skuespill, hvor alle spiller hver sin rolle. Når det gjaldt resten av de systematiske metaforene, sto *KLIMADEBATT ER FIKSJON* for 21 %, *KLIMAENDRING ER FIKSJON* for 18 %, og *FORURENSING ER FIKSJON* for 7 %. Fiksjonsmetaforene brukt om klimadebatt ble i stor grad anvendt til å indikere at noen andres argument eller oppfatning er feil eller falsk. Det samme gjaldt for fiksjonsmetaforer brukt om klimaendringer. Svært få fiksjonsmetaforer ble brukt i tilknytning til forurensning. Nedenfor er det listet opp fire utdrag, hvor det siste viser den ene av de to utdragene hvor fiksjon og forurensning ble knyttet sammen.

17 *Den høyst kompetente rådgivergruppen har spilt en aktiv rolle og står bak analysen (1.17)*

18 *Forestillingen om modige politikere som tar upopulære grep for et bedre miljø har jeg derimot mindre tro på (2.12)*

19 *Miljøbevegelsen – en sammensvergelse mellom naive idealister, levebrødsdemonstranter, opportunistiske oppviglere og dommedagsprofeter – fant i drivhusforestillingen en flaggsak, en avgud de kunne samles om (1.2)*

20 *Norges rolle som en av verdens største eksportører av hydrokarboner (2.16)*

Utdrag 17 er et eksempel på hvordan klimadebatten ble omtalt gjennom rammene til fiksjon. I utdraget blir metaforbærerne spilt og rolle anvendt, som begge er begreper knyttet til skuespill. Grunnbetydningen til metaforbærerne kan henholdsvis defineres som «fremføre, fremstille på scene, i film, TV-serier e.l.» og «(person, figur, skikkelse som fremstilles ved hjelp av) replikker, partier av sang eller dans som skuespiller, sanger, danser har å utføre på scenen» (NAOB, 2023). Når det sies at rådgivergruppen har spilt en aktiv rolle, kan det gjennom rammene til teater bety at rollen deres er viktig og at de utgjør en stor del av handlingen til et skuespill. En mindre metaforisk måte å tolke det på, kan være at rådgivergruppen det er snakk om har bidratt med en viktig eller stor andel av den omtalte analysen. Metaforbæreren rolle dukker også opp i utdrag 20. Denne gangen blir rolle brukt i sammenheng med forurensing; det blir beskrevet at Norge har en rolle på grunn av vår eksport av olje og gass. Forurensing kan dermed forstås som et skuespill hvor ulike land har større roller hvis de forurenser mer. Metaforbæreren kan gjøre det enklere forstå forurensing, som er en kompleks prosess basert på ulike aktørers handlinger.

Både utdrag 18 og 19 benytter seg av metaforbæreren forestilling. Grunnbetydningen til forestilling kan forstås som en «fremførelse, oppføring av teaterstykke, film e.l.» (NAOB, 2023). Metaforbæreren brukes for å kommentere på politikeres innsats for å verne miljøet i utdrag 18. Ideen om at politikere bruker mye tid og energi på klimavennlige tiltak omtales som en forestilling, og overfører aspektet om at forestillinger er fiksjon til denne ideen. Dermed kan en tolke utdraget til å formidle politikeres motvilje til å prioritere miljøvern. I utdrag 19 er forestilling brukt med hus-metaforen drivhus som prefiks. Hus-metaforer forklares mer omgående i kapittel 4.1.9. Drivhusforestillingen kan dermed indikere at den systematiske metaforen *JORDA ER ET HUS* ikke er ekte, og synliggjøre at drivhus er en metafor og ikke et bokstavelig begrep i den aktuelle konteksten. Dersom jorda ikke er et hus, vil ikke drivhuseffekten heller være ekte, noe som indikerer at klimaendringene også er falske. Utdrag 19 består også av ideologimetaforene dommedagsprofeter og avgud. Ideologimetaforer forklares nærmere i kapittel 4.1.12. Å kombinere fiksjonsmetaforer med ideologimetaforer kan være med på å forsterke et budskap om at noe ikke er ekte, og belyse en form for overdrivelse dersom avsenderen anser ideologi og religion som noe uten basis i virkeligheten.

4.1.7 Økonomi

3 % av metaforbærerne baserer seg på kildedomenet økonomi. Stoknes (2010) forklarer at det økte fokuset på klimaendringer i den internasjonale diskursen og sterkere insentiver til å gjøre noe med problemet har ført til at klimaendringer har fått økt politisk oppmerksomhet (s. 21). Politiske vedtak er ofte basert på samfunnsøkonomiske hensyn, og på den måten kan ulike aspekter ved klimadiskursen knyttes til økonomi. Tabellen nedenfor illustrerer fordelingen av økonomimetaphorer mellom de tre systematiske metaforene *KLIMADEBATT ER ØKONOMI*, *MILJØVERN ER ØKONOMI*, og *KLIMAENDRING ER ØKONOMI*.

Metaforbærer	Systematisk metafor									Sum
	<i>KLIMADEBATT ER ØKONOMI</i>			<i>MILJØVERN ER ØKONOMI</i>			<i>KLIMAENDRING ER ØKONOMI</i>			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Innsats</i>	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4
<i>Oppgjør</i>	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2
<i>Budsjett</i>	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
<i>Pris</i>	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2
<i>Betale</i>	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
<i>Dyr</i>	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
<i>Regnestykke</i>	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
<i>Råd</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
<i>Butikk</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
<i>Selge</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Koste</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Billig</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
<i>Medregne</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Hive penger på bordet</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
<i>Business</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Sum periode	1	1	2	5	3	8	0	3	1	24
Sum systematisk metafor	4			16			4			

Tabell 7: Økonomimetaphorer

Tabell 7 viser at miljøvern var det dominerende måldomenet for metaforbærere basert på kildedomenet økonomi. Den systematiske metaforen *MILJØVERN ER ØKONOMI* står for 67 % av alle økonomimetaphorene, mens *KLIMADEBATT ER ØKONOMI* og *KLIMAENDRING ER ØKONOMI* utgjorde 16 % hver. Hvorfor passer økonomimetaphorer i større grad til miljøvern? Miljøverntiltak kan innføres gjennom politikken, og politiske vedtak vurderes blant annet ut fra et økonomisk perspektiv.

Basert på resultatet i tabellen sammen med funnene til Stoknes (2010), kan en derfor argumentere for at økonomimetaphorer er egnet å bruke i sammenheng med miljøvern, fordi miljøvern ofte henger sammen med politikk. Når det kommer til klimadebatt, var det i hovedsak argumenter og konklusjoner som ble snakket om ved å bruke økonomimetaphorer. For klimaendringer ble metaphorer basert på økonomi-domenet anvendt for å illustrere konsekvensene til klimaendringene. Nedenfor er det listet opp ett utdrag tilknyttet hver av de tre systematiske metaforene.

21 *Gaarder tok også et oppgjør med de som forneker klimatrusselen (3.19)*

22 *I dag er gode råd billige. Venter vi, blir klimakampen dyr (2.17)*

23 *Prisen vi må betale for en slik klimapåvirkning, vil komme i form av naturkatastrofer, uforutsigbar matforsyning og -produksjon og spredning av en rekke sykdommer (2.9)*

Utdrag 21 illustrerer hvordan økonomiske termer kan brukes metaforisk om klimadebatten. Oppgjør er et økonomibegrep som NAOB (2023) definerer som «det å gjøre opp (regnskap e.l.); avslutning av bokføring ved endt regnskapsperiode». I konteksten til utdraget er det derimot ikke snakk om et oppgjør i form av penger, som indikerer at ordet er ment å forstås i overført betydning. Dette underbygges av at NAOB (2023) foreslår en annen overført definisjon av oppgjør som innebærer «det å gjøre opp, bringe klarhet i et motsetningsforhold, en konflikt (gjennom anklager og motanklager)». I utdraget kan et oppgjør dermed forstås som en oppklaring i debatten. Det er *de som forneker klimatrusselen* som må betale for oppgjøret, som overført til utdragets kontekst kan innebære at deres argumenter og holdninger anses som feilaktige. På den måten kan oppgjøret være et forsøk på å minimere dette motsetningsforholdet.

Utdrag 22 viser hvordan miljøvern kan beskrives gjennom økonomiske termer, ved å bruke ordene dyr og billig, som NAOB (2023) henholdsvis definerer slik: «som ikke koster mange penger; som i forhold til verdien krever et lite utlegg» og «som koster en forholdsvis stor sum (i forhold til hva man har råd til eller sammenlignet med den pris som er vanlig); som har høy pris». Klimaendringer kan få mange konsekvenser, ikke bare værendringer, stormer, temperaturøkninger og andre fenomener vi kan kjenne på kroppen. De vil kunne få store sosioøkonomiske følger som det kan være vanskelig å se for seg. Konsekvensene er med andre ord omfattende, og kan bli for store og abstrakte til å forstå i sin helhet. Penger og økonomi er derimot noe de fleste har et forhold til. Ved å si at dersom vi venter blir klimakampen dyr, kan vi skjønne at det ikke vil være bra å vente med å innføre tiltak. Å overføre egenskaper fra

økonomi-domenet til miljøvern blir dermed en måte å forstå konsekvensene gjennom kjente rammer. I tillegg benyttes begrepet klimakamp, som er en krigsmetafor. Krig er ikke en spesielt lønnsom aktivitet, og bruken av klimakamp i dette utdraget er dermed med på å forsterke et økonomisk perspektiv. Det bør merkes at økonomibegrepene i dette utdraget også kan forstås bokstavelig. Innføring av miljøtiltak kan være kostbare, i form av blant annet økonomiske bevilgninger og omlegginger av industrier. Så selv om klimaendringer kan koste samfunnet mye på en metaforisk måte, kan de også være økonomiske utgifter.

Klimaendringer kan også snakkes om ved å bruke økonomibegreper, slik utdrag 23 er et eksempel på. I utdraget blir klimaendringer skildret som en økonomisk utgift, ettersom de har en pris vi må betale. NAOB (2023) definerer pris som «beløp man må betale for noe; det som noe koster» og betale som «gi ut (pengebeløp eller annet omsetningsmiddel) som vederlag for gjenstand eller ytelse». Utdraget inneholder også metaformarkøren *i form av*, som er med på å forsterke en tolkning om at det ikke er snakk om å betale med faktiske penger, men heller at vi vil bli påvirket i negativ forstand av alle konsekvensene som listes opp.

4.1.8 Ren/skitten

Klimadiskursen fokuserer i stor grad på hva som er miljøvennlig, og hva som er forurensende og klimaskadelig. Det hender at dette snakkes om ved å bruke metaforer, og en fremtredende systematisk metafor i datamaterialet knyttet til dette var *MILJØVENNLIG ER REN, KLIMASKADELIG ER SKITTEN*. Metaforbærerne innenfor denne systematiske metaforen utgjorde 3 % av datamaterialet. Ren og skitten er adjektiv med henholdsvis positive og negative konnotasjoner. Ved å bruke ren og skitten som kildedomener, blir konnotasjonene overført til det som blir beskrevet som rent eller skittent. Metaforbærerne og tidsperiodene de ble brukt i er listet opp i tabellen nedenfor.

Metaforbærer	Systematisk metafor			Sum
	<i>MILJØVENNLIG ER REN, KLIMASKADELIG ER SKITTEN</i>			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Ren</i>	3	3	4	10
<i>Skitten</i>	1	-	4	5
<i>Rense</i>	1	2	-	3
<i>Svin</i>	1	-	-	1
Sum tidsperiode	6	5	8	19

Tabell 8: Ren/skitten-metaforer

Bruken av ren/skitten-metaforer har hatt en økning på 33 % fra 90-tallet til 2010-tallet, med en liten nedgang på 17 % på 2000-tallet. Det er et lavt antall metaforbærere i hver tidsperiode, og datamaterialet er i tillegg begrenset, så en overføring av disse endringene til hele klimadiskursen er ikke mulig. Med dette i tankene er det mulig å gjøre noen antakelser, som at det kan være trolig at klimadiskursen som helhet har hatt en viss økning i bruken av ren/skitten-metaforer. Om økningen tilsvarende den som kommer frem i datamaterialet for denne oppgaven er dog vanskeligere å si noe om. Videre utgjorde ren over 50 % av alle metaforbærerne tilhørende den systematiske metaforen *MILJØVENNLIG ER REN, KLIMASKADELIG ER SKITTEN*. Ett av utdragene som listes opp nedenfor viser et eksempel på hvordan ren har blitt brukt i klimadiskursen, og det andre utdraget er et eksempel på det motsatte; hvordan skitten, ble anvendt.

24 Ren energi (2.5)

25 *Noe av den Norske oljen kan også bli erstattet av mindre skitten olje (3.12)*

I utdrag 25 og 26 nevnes ren energi og mindre skitten olje. NAOB (2023) definerer ren som «ikke skitten, tilsmusset, flekkete e.l.) og skitten som «ikke ren, tilsølt, møkkete». Å beskrive en energikilde som ren eller skitten, gjør at ordenes konnotasjoner overføres til den energikilden det er snakk om. Ren kan sies å ha positive konnotasjoner, mens skitten ofte har negative konnotasjoner. Når disse overføres til klimadiskursen, kan det gjøre at energikilder og andre handlinger eller aktiviteter som er miljøvennlige blir sett på i et positivt lys, mens det som beskrives som skittent anses som noe negativt. Dette kan igjen få følger for hvordan vi forholder oss til ulike problemstillinger knyttet til klimaendringene, ettersom vi kan bli mer tilbøyelige til å støtte noe vi tenker er positivt.

4.1.9 Hus

Tidligere ble det vist hvordan jorda ble levendegjort i klimadiskursen. En annen måte jorda ble omtalt i datamaterialet, er som om den var et hus. 2 % av metaforbærerne kan knyttes til den systematiske metaforen *JORDA ER ET HUS*. Tabellen nedenfor viser fordelingen av metaforbærerne over de tre tidsperiodene.

Systematisk metafor				
JORDA ER ET HUS				
Metaforbærer	1990-1999	2000-2009	2010-2019	Sum
<i>Drivhus</i>	12	2	1	15
<i>Termostat</i>	-	-	3	3
Sum tidsperiode	12	2	4	18

Tabell 9: Hus-metaforer

Tabell 9 viser at det kun var to metaforbærere i datamaterialet i denne kategorien; drivhus og termostat. Drivhus sto for 83 % av alle metaforbærerne, mens termostat tok opp de siste 17 %. I tillegg var forekomsten av drivhus-metaforen høyest i perioden 1990-1999. Det er ikke mulig å gjøre en generalisering basert på tallene i tabellen, men det er mulig å reflektere over mulige årsaker til denne fordelingen. En forklaring kan være at det hele tiden kommer ny forskning på klimaendringer, som er med på å øke vår forståelse av prosessene som spiller inn på klimaet, samt skape en allmenn aksept for at klimaendringene er ekte. På 90-tallet derimot, var det mindre forskning, og derfor er det mulig at det i større grad ble stilt spørsmål om klimaendringenes natur ettersom befolkningen generelt hadde en mindre forståelse av hvordan klimaendringer skjer. Dermed måtte klimaendringer oftere forklares, for eksempel ved å bruke drivhus som en metafor. Nedenfor er to utdrag som viser hvordan metaforbærerne ble brukt i datamaterialet.

26 *Den såkalte drivhuseffekten (1.8)*

27 *Vi vet i dag hvor mye vi har skrudd jordens termostat – også kjent som drivhuseffekten (3.20)*

I utdrag 26 blir drivhus anvendt til å forklare hvordan oppvarming av jorda foregår. NAOB (2023) viser til definisjonen av veksthus: «Glass- eller plastdekket hus brukt til dyrking av planter i regulert klima». Jorda kan forstås er et drivhus som slipper ut mindre varme enn den tar inn, som gjør at klimaet blir varmere. Metaformarkøren *den såkalte* er med på å tydeliggjøre at utdraget er ment å forstås metaforisk. I utdrag 28 sammenlignes menneskelig påvirkning av klimaet med å skru opp temperaturen på en termostat. NAOB (2023) definerer termostat som «instrument som kan innstilles på en bestemt temperatur, og som sørger for at den holdes konstant, f.eks. i en ovn, et kjøleskap, en motor eller et lokale». Det forklares videre at å skru opp termostaten også er kjent som drivhuseffekten. Igjen fremheves det metaforiske innholdet, denne gangen ved å bruke uttrykket *også kjent som*. Det kan være vanskelig for den gjengse

person å se for seg hvordan ulike gasser som vi ikke ser påvirker klimaet, så drivhus-metaforen kan brukes til å forklare jordas kompliserte klimasyklus på en forenklet måte.

4.1.10 Kjøretøy

Metaforbærere med tilknytning til kildedomenet kjøretøy sto for 2 % av datamaterialet. Klimadebatt, miljøvern, forurensing og klima ble alle skildret gjennom rammene til kjøretøy-domenet, og kan samles under de systematiske metaforene *KLIMADEBATT ER ET KJØRETØY*, *MILJØVERN ER ET KJØRETØY*, *KLIMA ER ET KJØRETØY*, og *FORURENSING ER ET KJØRETØY*. Kjøretøymetaforer kan brukes sammen med både bevegelsesmetaforer og reisemetaforer, ettersom et kjøretøy ofte er i bevegelse samtidig som at det kan være en måte å reise på. Kjøretøymetaforene i datamaterialet blir presentert i tabellen nedenfor.

	Systematisk metafor												Sum
	<i>KLIMADEBATT ER ET KJØRETØY</i>			<i>MILJØVERN ER ET KJØRETØY</i>			<i>FORURENSING ER ET KJØRETØY</i>			<i>KLIMA ER ET KJØRETØY</i>			
Metaforbærer	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Spor</i>	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	5
<i>Styre</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	3
<i>Kjøre</i>	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Parkere</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Reversere lade</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
<i>Passasjer</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
<i>Karavan</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Blindspor</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Få hjulene til å gå rundt</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Bremse</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum tidsperiode	2	1	2	0	1	5	1	0	3	1	1	1	18
Sum systematisk metafor	5			6			4			3			

Tabell 10: Kjøretøymetaforer

De systematiske metaforene *KLIMADEBATT ER ET KJØRETØY* og *MILJØVERN ER ET KJØRETØY* var de største, med henholdsvis 28 % og 33 % av metaforbærerne hver. *FORURENSING ER ET KJØRETØY* hadde 22 % og *KLIMA ER ET KJØRETØY* hadde 17 %. Årsaken til at domenene klimadebatt og miljøvern var de mest brukte, kan være den samme som hvorfor de var de mest brukte blant både bevegelsesmetaforene og reisemetaforene; klimadebatt og miljøvern er aktiviteter som krever menneskelig deltakelse. Kjøretøy er et menneskeskapt fremkomstmiddel, og krever at et menneske kjører dem. Det samme kan til dels sies å gjelde for forurensing, ettersom en stor andel av forurensingen som har skjedd i den post-industrialiserte verden kommer fra menneskelige aktiviteter. Det var færrest metaforbærere brukt i sammenheng med klima. Klima

er et avansert system basert på samspill mellom mange faktorer, så det kan være vanskelig å oppfatte klimaet som et kjøretøy man kan kontrollere. Utdragene nedenfor belyser hvordan kjøretøymetaforene ble brukt i klimadiskursen.

28 *Miljøvernerne bjeffer, men fossilindustrien kjører videre (3.1)*

29 *Det koster noe å skifte fra feil til rett spor (3.17)*

30 *Fossile investeringer styrer oss i dag mot en minst fire grader varmere verden innen år 2100 (3.6)*

31 *Krisen her er at folkevalgte politikere styrer verden mot noe ingen ønsker (3.7)*

I utdrag 28 kan klimadebatten ansees som et kjøretøy. Det blir beskrevet at miljøvernerne bjeffer, som er en metaforbærer med grunnbetydningen «gjø med korte, avbrutte lyder», men som overført kan bety «gi lyd som minner om et bjeff» (NAOB, 2023). Den er uklassifisert ettersom den ikke passer inn i et bestemt kildedomene. I denne konteksten kan bjeffingen forstås som et forsøk på å skape en debatt, *men fossilindustrien kjører videre*. Å kjøre kan defineres som å «drive frem og styre, manøvrere ((motorisert) kjøretøy eller redskap)» (NAOB, 2023). Den overførte betydningen av kjøre kan i utdragets kontekst være at fossilindustrien ikke hører på argumentene som miljøvernerne trekker frem i klimadebatten, og gjennomfører sine planer og prosjekter uansett. På den måten blir klimadebatten et kjøretøy i bevegelse, og jo lengre vekk fra de andre debatt deltakerne den drar, jo større er uenigheten mellom partene.

Utdrag 29 demonstrerer hvordan egenskaper fra kjøretøy-domenet kan overføres til måldomenet miljøvern. Utdraget inneholder metaforbæreren spor, som kan defineres som en «vei av to parallelle rader av skinner som tog, trikk e.l. beveger seg på; skinnegang» (NAOB, 2023). Handlingen å skifte til rett spor kan i overført betydning være å ta det riktige valget, som i utdragets kontekst vil være å drive med miljøvern. I tillegg benyttes den økonomiske metaforbæreren koste som har grunnbetydningen «ha som pris; komme på; medføre utgifter i størrelsesorden av» (NAOB, 2023). Slik den ble brukt i utdraget, kan den forstås som en indikasjon på at miljøtiltakene som kreves for å komme på rett spor vil kreve en stor innsats eller at vi vil bli påvirket i negativ forstand, for eksempel ved at vi må legge om livsstilen vår.

Både utdrag 30 og 31 inneholder metaforbæreren styre, som har grunnbetydningen «få (transportmiddel, redskap) til å gå, bevege seg i en viss retning (og med en viss, kontrollert fart)» (NAOB, 2023). Utdrag 30 henter egenskaper fra kjøretøy-domenet og overfører dem til måldomenet forurensing. Det beskrives at fossile investeringer er det som styrer oss mot

klimaendringer. Ettersom fossile investeringer fører til mer forurensing, er de med på å øke graden av klimaendringer, som er noe vi ønsker å unngå. At fossile investeringer styrer oss mot en minst fire grader varmere verden kan på den måten forstås som at forurensing er kjøretøyet som frakter oss mot farlige klimaendringer, og de fossile investeringene er det som får kjøretøyet til å dra den veien. I utdrag 31 omtales klimaet som et kjøretøy som kan styres, og de folkevalgte politikerne er de som sitter bak rattet og kjører mot destinasjonen klimaendring. Overført kan dette bety at politikerne tar valg som bidrar til å forverre klimaendringene. I tillegg trekkes det frem at *ingen ønsker* å kjøre den veien, men i et kjøretøy er det kun den bak rattet som bestemmer hvor man skal kjøre, og metaforbæreren blir dermed også en måte å uttrykke en følelse av mangel på kontroll.

4.1.11 Grønn

I klimadiskursen diskuteres det mye om hva som er miljøvennlig eller ikke. Det er mange måter dette kan gjøres på, og en av dem er å beskrive alt som er miljøvennlig som grønn. 2 % av metaforbærerne i datamaterialet kan samles under den systematiske metaforen *MILJØVENNLIG ER GRØNN*. Fordelingen av grønn-metaforene er representert i tabellen nedenfor.

		Systematisk metafor			
		<i>MILJØVENNLIG ER GRØNN</i>			
Metaforbærer		1990-1999	2000-2009	2010-2019	Sum
<i>Grønn</i>		4	3	9	16

Tabell 11: Grønn-metaforer

Tabell 11 viser blant annet at bruken av grønn-metaforen har økt fra 90- og 2000-tallet til 2010-tallet. Sett i lys av hele klimadiskursen, utgjør ikke tilfellene i datamaterialet en stor nok andel til å kunne gjøre generaliseringer basert på dem. Med dette i tankene, kan en likevel reflektere rundt bruken av grønn-metaforer. Dersom de samme tendensene dukker opp i klimadiskursen som helhet, kan det tyde på at grønn-metaforen har blitt mer etablert. Det er listet opp tre utdrag som viser hvordan grønn-metaforen ble applisert i datamaterialet nedenfor.

32 *Grønne arbeidsplasser (3.6)*

33 *Såkalt grønn strøm (2.17)*

34 *Norges grønne selvbilde (1.19)*

Alle tre eksemplene ovenfor viser hvordan grønn brukes som et adjektiv som betyr miljøvennlig. Hvorfor ordet har fått denne metaforiske betydningen er interessant å undersøke. NAOB (2023) definerer grønn slik: «som har farge som friskt gress, i spekteret mellom gult og blått». Samtidig har de ført opp en nyere definisjon av grønn som er «miljøvennlig» (NAOB, 2023). Men hvordan har vi kommet frem til at grønn kan bety miljøvennlig? Det er ingenting med grunnbetydningen som kan knyttes direkte til miljøet og klimaendringer. Forklaringen kan ha sammenheng med hvilke assosiasjoner fargen grønn gir oss. NAOB nevner blant annet gress i grunnbetydningen til ordet. I tillegg er skog, planter og en del grønnsaker grønne, så fremst de er friske og har gode vekstforhold. Dermed kan vi forbinde fargen grønn med en natur som trives. Klimaendringer går ut over naturen, og den kan miste sine friske farger. På den måten kan vi koble grønn til en natur som er sunn og har det bra med ordet miljøvennlig. Derfor kan vi snakke om grønne arbeidsplasser, grønn strøm og *Norges grønne selvbilde*, som i utdrag 28, 29 og 30, og skjønne at det ikke handler om å bokstavelig talt være grønn, men heller å være miljøvennlig. Utdrag 29 inneholder også metaformarkøren *såkalt*, som er med på å tydeliggjøre at betydningen er overført og ikke bokstavelig.

4.1.12 Ideologi

Metaforbærere med kildedomenet ideologi sto for 2 % av datamaterialet. Kategorien inneholder alle metaforer som er knyttet til religion, ideologi og overtro. Ideologi kan blant annet brukes metaforisk om en sterk tro på noe, men også til å kritisere de eller det man anser som overdrevent og besatt. Ideologimetaforene er fordelt mellom de systematiske metaforene *KLIMADEBATT ER IDEOLOGI*, *MILJØVERN ER IDEOLOGI*, *KLIMAENDRING ER IDEOLOGI* OG *FORURENSING ER IDEOLOGI*. Disse er representert i tabellen nedenunder, som også viser fordelingen av metaforbærere mellom tidsperiodene.

	Systematisk metafor												Sum
	KLIMADEBATT ER IDEOLOGI			MILJØVERN ER IDEOLOGI			KLIMAENDRING ER IDEOLOGI			FORURENSING ER IDEOLOGI			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Metaforbærer</i>													
<i>Myte</i>	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
<i>Spådom</i>	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Avgud</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Synd</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
<i>Apokalypse</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Misjonsoppgave</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Dommedagsprofet</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Antikrist</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
<i>Jesus</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
<i>Tilbedelse</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Mantra</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Ideologisk strømning</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Propaganda</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum tidsperiode	6	0	3	3	0	2	0	0	1	1	0	0	16
Sum systematisk metafor	9			5			1			1			

Tabell 12: Ideologimetaforer

Tabellen viser at den systematiske metaforen *KLIMADEBATT ER IDEOLOGI* var den mest frekvente, med 56 % av alle metaforbærerne i denne kategorien, etterfulgt av *MILJØVERN ER IDEOLOGI* med 31 %, og *KLIMAENDRING ER IDEOLOGI* og *FORURENSING ER IDEOLOGI* med 6 % hver. En forklaring på hvorfor det var mest vanlig å knytte ideologi til klimadebatten, kan være at ideologimetaforer ble anvendt til å belyse feil ved argumenter eller fremheve en form for fanatisme. Dersom man er kritisk til miljøvern, kan den samme formen for fanatisme fremheves hos individer eller aktører som forsøker å bedre miljøet. De to siste systematiske metaforene hadde bare en metaforbærer hver, og disse er listet opp nedenfor og gjennomgås i det følgende.

35 *Det omdiskuterte tallet, fra en gjennomgang av senere års klimaforskning, er nærmest blitt et mantra for dem som formidler klimaresultater i medier og til politikere (3.20)*

36 *Miljøbevegelsen – en sammensvergelse mellom naive idealister, levebrødsdemonstranter, opportunistiske oppviglere og dommedagsprofeter – fant i drivhusforestillingen en flaggsak, en avgud de kunne samles om (1.2)*

37 *Det er ikke en apokalypse vi er på vei mot (3.14)*

38 *Vi er verdens miljøsvin og må angre våre synder (1.19)*

Utdrag 35 er et eksempel på hvordan egenskaper ved ideologi kan overføres til klimadebatten gjennom bruken av ordet mantra, som betyr «vedisk hymne eller bønn» (NAOB, 2023). Et mantra gjentas som regel ganske ofte. I utdraget er det *det omdiskuterte tallet*, at over 97 prosent

av klimaforskere mener klimaendringene er menneskeskapt, som er mantraet. Overført kan det bety at tallet gjentas så ofte at det gir assosiasjoner til et mantra.

Det var flere tilfeller hvor miljøvern ble koblet til ideologi, og et av tilfellene er presentert i utdrag 36. Her blir metaforbærerne dommedagsprofeter og avgud brukt. Begge kan knyttes til ideologi, hvor profet betyr «person, budbringer som formidler (anses å kunne formidle) et budskap fra en guddommelig makt etter å ha mottatt en åpenbaring» og avgud betyr «falsk hedensk gud (i motsetning til kristendommens eller en av de andre verdensreligionenes gud» (NAOB, 2023). I utdraget blir dommedagsprofet brukt nedsettende ettersom det brukes sammen med adjektivet *naiv* og begrepet *oppvigler*, som begge kan sies å ha negative konnotasjoner. I denne konteksten kan dommedagsprofet overført vise til en person som predikerer alvorlige klimaendringer. Utdraget formidler en overdreven tro på klimaendringene, og det er derfor mulig å anta at det dommedagsprofetene predikerer er fremstilt som falskt. I tillegg benyttes metaforbæreren drivhusforestillingen, som er en fiksjonsmetafor som ble gjennomgått i kapittel 4.1.6. Der ble det drøftet hvordan bruken av forestilling kan vise til at det som beskrives som en forestilling er oppfunnet og ikke ekte, og denne oppfatningen er koherent med hvordan de to andre metaforbærerne i utdraget kan tolkes. Noen mennesker anser religion som et oppfunnet konsept, og religion får dermed mange likhetstrekk med fiksjon. Dette kan forklare kombinasjonen av ideologi- og fiksjonsmetaforer i utdraget.

Utdrag 37 representerer det ene tilfellet hvor en ideologimetafor ble brukt i sammenheng med klimaendringer. Utdraget ble gjennomgått i delkapitlet om reisemetaforer. I utdraget er apokalypse en ideologimetafor som viser til en hendelse som får katastrofale følger. Ettersom det spesifiseres at det ikke er en apokalypse vi er på vei mot, kan det som nevnt tolkes dithen at klimaendringer ikke tilsvarer en alvorlig hendelse.

Det siste utdraget er en del av et lengre utdrag som viser det ene tilfellet av en ideologimetafor som ble brukt om forurensing. I utdraget finner vi metaforbæreren synd, som kan defineres som «(adferd, liv preget av) handling(er), tanker som strider mot Guds vilje (og som medfører skyld og Guds straff)» (NAOB, 2023). En synd er dermed en alvorlig handling, og medfører store konsekvenser. Utdraget inneholder også metaforbæreren miljøsvin, som bygger på domenet ren/skitten som ble gjennomgått i et tidligere kapittel. Svin kan overført bety skitten, og som det ble redegjort for, kan forurensing oppfattes som å være skittent. I utdraget blir det indikert at å være et miljøsvin er en synd, og dermed blir religiøs moral og alt det innebærer overført til forurensing. Det er et veldig sterkt språklig bilde å benytte hvis en tar høyde for hvilke andre

handlinger som også er synder. De fleste har et forhold til begrepet synd, enten gjennom egen personlige tro eller ved å ha blitt eksponert for det blant annet i skolesystemet og populærkultur. På den måten formidler metaforbæreren skadeligheten til forurensing gjennom velkjente rammer.

4.1.13 Syn

At syn kan være et kildedomene, har vært etablert helt siden Lakoff og Johnson (2003) først la frem sin metafor-teori i 1980. Der foreslår de Å FORSTÅ ER Å SE som en konseptuell metafor (Lakoff & Johnson, 2003, s. 49). Derfor er det heller ikke overraskende at syn ble brukt som kildedomene for metaforbærere brukt om klimadebatten. I tillegg ble synsmetaforer anvendt i sammenheng med miljøvern. Av dette kan en danne to systematiske metaforer: *KLIMADEBATT ER Å SE*, og *MILJØVERN ER Å SE*. Til sammen utgjorde de 2 % av alle metaforbærerne i datamaterialet. Utbredelsen av disse er representert i tabellen nedenunder.

Metaforbærer	Systematisk metafor						Sum
	<i>KLIMADEBATT ER Å SE</i>			<i>MILJØVERN ER Å SE</i>			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
<i>Se</i>	5	2	2	-	1	-	10
<i>Øye</i>	1	1	-	-	-	-	2
<i>Blikk</i>	-	-	1	-	-	1	2
<i>Synlig</i>	-	-	-	-	1	-	1
Sum tidsperiode	6	3	3	0	2	1	15
Sum systematisk metafor	12			3			

Tabell 13: Synsmetaforer

Som tabell 13 viser, var det flest tilfeller hvor syn ble brukt om klimadebatt, og de utgjorde 80 % av alle syns-metaforene. Tabellen indikerer også at det har vært en nedgang av synsmetaforer fra 90-tallet til 2000- og 2010-tallet. Lakoff og Johnsons (2003) konseptuelle metafor Å FORSTÅ ER Å SE kan forklare hvorfor klimadebatt var det største måldomenet til kildedomenet syn. I en debatt ønsker man gjerne at den man debatterer mot eller de som ser på skal forstå argumentene man legger frem. Det var mindre vanlig å bruke syn i tilknytning til miljøvern, som sto for de resterende 20 %. En forklaring på dette kan være at miljøvern ansees som en aktivitet som krever at man har en forståelse av klimaendringene. De to utdragene nedenfor er eksempler på hvordan metaforbærerne tilhørende de to systematiske metaforene ble brukt i datamaterialet.

39 *Skjer det ingen ny temperaturøkning innen 2015-2016 må vi selvsagt se på klimascenariene med nye øyne (2.4)*

40 *Det blir så omfattende at det er lite sannsynlig at vi vil se de helt store synlige resultatene (2.9)*

Det første utdraget består av metaforbærerne se og øyne, som henholdsvis har grunnbetydningene «gjennom øyet motta inntrykk av; fornemme som lys og farge» og «sanseorgan som reagerer på lysstimuli, slik at organismen får informasjon om omgivelsene» (NAOB, 2023). En del av grunnbetydningen til øye innebærer at «organismen får informasjon om omgivelsene». Dersom dette overføres til klimadebatten, kan det sammen med metaforbæreren se bety at nye øyne vil få et annet sanseinntrykk. Ettersom det ikke er særlig praktisk og heller ikke mulig å bytte ut øynene sine, må metaforbærerne forstås i overført betydning. Denne overførte betydningen kan være at vi må anvende et nytt perspektiv, eller bringe inn andre personer som har et annet utgangspunkt til å gjøre seg opp noen tanker om saken.

Det andre utdraget er et eksempel på synsmetaforer brukt om miljøvern. Dette utdraget inneholder også metaforbæreren se, i tillegg til synlig som kan defineres som noe «som kan sees» (NAOB, 2023). Når miljøverntiltak gjennomføres, og fungerer, vil de kunne påvirke klimaet på mange måter, og omfatte hele verden. Dermed kan det være vanskelig å få oversikt over nøyaktig hva resultatene er, og dette beskrives gjennom rammene til syn ved å si at det er lite sannsynlig at disse resultatene vil være synlige.

4.1.14 Sport

Datamaterialet inneholdt totalt 15 sportsmetaforer, noe som utgjør 2 % av metaforbærerne. Semino (2008) forklarer at sportsmetaforer kan bidra til å skape eller opprettholde en følelse av fellesskap og en nasjonal identitet, i tillegg til å øke engasjement og redusere resignasjon hos befolkningen (s. 99). De kan også fremheve forskjeller mellom politikere og vanlige folk dersom befolkningen fremstilles som tilskuere og ikke aktive deltakere (s. 99). Kövecses (2010) slår sport og spill sammen under samme kategori, ettersom begge ofte involverer regler, og disse kan overføres til andre domener (s. 20). I datamaterialet ble sportsmetaforer brukt i sammenheng med de systematiske metaforene *KLIMADEBATT ER SPORT*, *MILJØVERN ER SPORT*, *KLIMAENDRING ER SPORT*, og *FORURENSING ER SPORT*. Fordelingen av metaforbærerne vises i tabell 14 nedenfor.

	Systematisk metafor												Sum
	KLIMADEBATT ER SPORT			MILJØVERN ER SPORT			KLIMAENDRING ER SPORT			FORURENSING ER SPORT			
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
Metaforbærer													
<i>Tape</i>	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2
<i>Rekord</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
<i>Mester</i>	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
<i>Taper</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Kappløp</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Sidelinje</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Hjemmebane</i>	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Kappe</i>	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Startskudd</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Ball</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Bomme</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Kontre</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sum tidsperiode	0	1	2	4	4	1	0	0	2	0	0	1	15
Sum systematisk metafor	3			9			2			1			

Tabell 14: Sportsmetaforer

Tabell 12 indikerer at det var mest vanlig å knytte sport til miljøvern, ettersom den systematiske metaforen *MILJØVERN ER SPORT* utgjorde 60 % av alle sportsmetaforene. Til sammenligning utgjorde *KLIMADEBATT ER SPORT* 20 %, *KLIMAENDRING ER SPORT* 13 % og *FORURENSING ER SPORT* 7 %. Sportsmetaforer egner seg godt til å brukes om miljøvern, dersom en ønsker å fremme miljøvern som et samarbeid, hvor vi kan vinne hvis vi jobber sammen. Denne vinklingen kan igjen være med å fremme en følelse av fellesskap, som Semino (2008) forklarte var en av effektene til sportsmetaforer. Sportsmetaforer ble i større grad brukt i sammenheng med klimadebatt, klimaendring i perioden og forurensing 2010-2019. Det bør likevel bemerkes at de tre måldomenene til sammen utgjorde under halvparten av sportsmetaforene. Det er snakk om et veldig lite antall metaforbærere, som gjør det vanskelig å si noe om denne trenden utover datamaterialet. Metaforbærere knyttet til klimaendring og forurensing ble for øvrig kun brukt i perioden 2010-2019. Det kan tyde på at sportsmetaforer blir ansett som mer relevante å bruke i sammenheng med de to måldomenene i nyere tider. Miljøvern var det mest frekvente måldomenet, men hadde 75 % færre metaforbærere på 2010-tallet enn på 90- og 2000-tallet. Det kan indikere at sportsmetaforer blir ansett som mindre relevant å bruke om miljøvern i nyere tider. Utdragene nedenfor er eksempler på hvordan sportsmetaforer ble benyttet i datamaterialet.

- 41 Ved å kontre et sjeldent kritisk spørsmål med at «flertallet» vil velge vekst foran klima, abdiserer han fra lederansvar (3.17)
- 42 I kappløpet om å tiltrekke seg slike klimainvesteringer er de fattigste blitt taperne (2.7)
- 43 Rekordhøyde temperaturmålinger, rekordmye nedsmelting av is i Arktis, stadig mer ekstremvær og stadige oppjusteringer av nivået for fremtidige havnivåstigninger er nesten blitt hverdagskost i nyhetene (3.6)
- 44 Om få uker går startskuddet i den norske jakten etter nye olje- og gassressurser i Arktis (3.6)

Utdrag 33 viser hvordan ballspill kan overføres til klimadebatten. Dette gjøres ved å bruke ordet kontre, som NAOB (2023) definerer i sammenheng med sport og ballspill: «gjennomføre et hurtig, direkte motangrep». Ved å overføre egenskaper fra ballspill til klimadebatten, skaper man et annet bilde sammenlignet med når det er egenskaper fra krig som overføres. I et ballspill har man gjerne to lag som konkurrerer mot hverandre for å vinne. Overført til klimadebatten kan man anse debatt deltakerne som tilhørende hvert sitt lag, og å vinne kampen vil bety å vinne debatten. I krig er det også flere parter som kjemper mot hverandre, men konsekvensene av krig er enorme, både for de som «taper» krigen, men også for de som «vinner». Konsekvensene av å tape en fotballkamp er ikke i samme skala, og er i stor grad emosjonelle i form av at man kan bli trist eller skuffet. Utdraget inneholder også metaforbæreren abdisere, som tilhører kildedomenet politikk, som hadde færre enn 15 metaforbærere. NAOB (2023) definerer abdisere som å «frasi seg trone, regjeringsmakt». I dette utdraget er konsekvensen av å «tape kampen» at man må abdisere, som i overført betydning kan vise til at den som kommer dårligst ut i en debatt mister makt i form av for eksempel innflytelsesevne.

Kappløp er også en sportsform som brukes metaforisk i klimadiskursen. Utdrag 32 er et eksempel på dette, hvor hastverket om å få tak i økonomiske investeringer til miljøvern beskrives som et kappløp. Kappløp betyr «det å løpe om kapp» (NAOB, 2023). I tillegg benyttes ordet taperne, som også er en sportsmetafor. I NAOB (2023) blir taper definert som «person, deltager som taper eller har tapt i spill, konkurranse e.l.». I et kappløp er det bare én vinner, og dersom man ikke kommer først taper man. Å beskrive miljøvern som et kappløp med tapere og vinnere er også med på å skape et bilde av at miljøvern er en individuell eller lagbasert aktivitet, i stedet for en felles aktivitet for alle mennesker på jorda.

Selv om det ikke er utbredt i datamaterialet, er det et par tilfeller hvor klimaendring blir skrevet om gjennom rammene til sport. Et av disse tilfellene blir vist i utdrag 33, hvor det snakkes om rekordhøye og rekordmye klimaendringer. NAOB (2023) definerer rekord som «(offisielt anerkjent) resultat som er det beste som til nå er oppnådd i en bestemt aktivitet». Ved å beskrive endringene i klimaet som rekorder, understrekes omfanget av klimaendringene. Samtidig er rekord et ord som ofte gir positive assosiasjoner, men rekordstore klimaendringer ansees ikke som en bra ting. Dette er et eksempel på «the invariance principle» (jf. Kövecses, 2009), hvor bare de egenskapene ved kildedomenet som er relevante overføres til måldomenet. Utdraget inneholder også ordet hverdagskost som er en av de uklassifiserte metaforbærerne. Hverdagskost er definert som «enkel kost som man spiser til hverdags; hverdagsmat» (NAOB, 2023). Aviser kan ikke inneholde mat, så det er tydelig at betydningen er overført. Hverdagsmat er noe som spises ofte og kan tidvis oppfattes som kjedelig. Overført til klimaendringer, kan det bety at det har blitt vanlig at de stadig øker og setter nye rekorder, slik at det ikke lengre er sjokkerende når det skrives om i avisa.

Den siste måten sportsmetaforer ble brukt på var å trekke frem bestemte aspekter ved forurensing. I likhet med den systematiske metaforen *KLIMAENDRING ER SPORT*, er heller ikke *FORURENSING ER SPORT* spesielt utbredt i datamaterialet, med bare ett tilfelle. Dette tilfellet er oppført som utdrag 34. I utdraget blir ordet startskudd benyttet, som NAOB (2023) knytter til sport og definerer som «skudd som startsignal». I tillegg benyttes metaforbæreren jakten, som er en jaktmetafor. Jaktmetaforer er en av kildedomenene med færre en 15 metaforbærere. NAOB (2023) definerer jakt som «det å oppspore (og forfølge) og feller dyr (særlig pattedyr eller fugl)». I utdraget er det ingen dyr som blir jaktet på, men heller oljen. Overført kan det bety at man leter etter oljefelt. Bruken av jaktmetaforer sammen med sportsmetaforer er ikke så utenkelig, ettersom flere jaktformer også kan ansees som en sport.

4.2 Under 15 forekomster

Flere av metaforbærerne i datasettet tilhørte kildedomener med færre enn 15 forekomster. Det er viktig å trekke dem frem, da de viser et mer nyansert og helhetlig bilde av klimadiskursen og potensielt kan representere tanker og holdninger til et mindretall. Hvilke kildedomener det gjaldt, og fordelingen av dem mellom tidsperiodene, er representert i tabellen nedenfor.

Kildedomene	Antall metaforbærere i hver tidsperiode			Sum
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
Musikk	2	10	1	13
Vær	2	6	3	11
Lys/mørk	7	2	2	11
Landbruk	6	3	0	9
Bilde	3	1	3	7
Område	3	1	3	7
Ord	3	0	3	6
Jakt	0	1	4	5
Elv	1	1	3	5
Spill	1	0	4	5
Politikk	1	0	3	4
Sum tidsperiode	29	25	29	83

Tabell 15: Kildedomener med under 15 metaforbærere

Tabell 15 viser at det totalt var 83 metaforbærere fordelt mellom til sammen 11 kildedomener med færre en 15 tilfeller. Dette utgjør 11 % av det totale antallet metaforer i datasettet, og er samlet sett den tredje største kategorien i datamaterialet sammen med kildedomenet krig, som også utgjør 11 %. Flere av kildedomenene i tabellen er godt etablerte utenfor klimadiskursen. Dette gjelder for eksempel domenerne vær og lys/mørk. Disse mindre brukte kildedomenene viser at selv om de er etablerte i andre diskurser, fungerer de kanskje ikke like bra eller er ikke like allment akseptert som domener i klimadiskursen. De kan også representere tankene og holdningene til et mindretall, slik at det er færre av dem fordi de fremhever aspekter i klimadiskursen som flertallet ikke er like opptatt av. Det kan dessuten hende at flere av kildedomenene i tabell 15 ville vært mer fremtredende i et annet eller med omfattende datamateriale enn det denne oppgaven er basert på.

4.3 Uklassifiserte metaforbærere

99 av metaforbærerne i datamaterialet passet ikke inn under egne kategorier. Dette utgjør 14 % av det totale antallet metaforbærere. Satt opp mot alle de klassifiserte kildedomene, danner de uklassifiserte metaforbærerne den nest største kategorien. Bare kildedomenet bevegelse hadde flere metaforbærere. Dette viser at selv om det var mange kildedomener som gikk igjen, var det også en relativt stor andel av de uklassifiserte metaforbærerne.

Det kan være flere forklaringer på dette. For det første kan de uklassifiserte metaforbærerne tilhøre kildedomener som er hyppigere brukt utenfor klimadiskursen. Det kan være at disse

kildedomenene sjeldent egner seg til å fremheve ønskede aspekter ved klimadiskursen. På den andre siden kan det hende at disse kildedomenene hadde vært mer fremtredende dersom datamaterialet besto av andre tekster eller var større i omfang. Det samme kan skje dersom datamaterialet var basert på andre kilder enn Aftenposten, for eksempel andre aviser, eller andre fora hvor klimadiskursen foregår. Leserinnlegg ble valgt som data for denne oppgaven fordi de ofte representerer forfatterens tanker og holdninger. Likevel må aviser velge hvilke leserinnlegg de ønsker å publisere, og den prosessen kan påvirkes av holdningene til avisens ansatte. For det andre, kan de uklassifiserte metaforbærere være tilfeller av individuell kreativitet. Et slikt tilfelle ble gjennomgått i delkapitlet om personifikasjon, hvor forfatteren av teksten hadde dannet sin egne systematiske metafor som ble anvendt gjennom hele teksten. Dermed kan det hende at det samme har skjedd med noen av de uklassifiserte metaforbærere, men at de ikke ble brukt nok til å danne en systematisk metafor. Tabellen nedenfor viser hvordan de uklassifiserte metaforbærere er fordelt mellom de tre tidsperiodene.

	Tidsperiode			Sum
	1990-1999	2000-2009	2010-2019	
Antall metaforbærere	36	28	35	99

Tabell 16: Antall uklassifiserte metaforbærere per tidsperiode

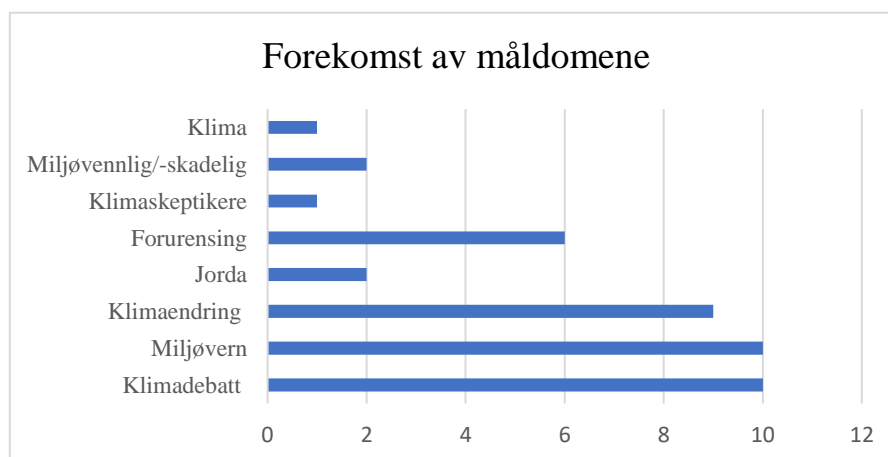
Som tabell 16 illustrerer, var det omtrent like mange uklassifiserte metaforbærere på 90-tallet og på 2010-tallet, som henholdsvis utgjorde 36 % og 35 % hver. 2000-tallet var perioden med færrest metaforbærere, og sto kun for 28 %. Fordelingen mellom tidsperiodene blir diskutert i sammenheng med de andre kategoriene i diskusjonen.

5.0 Diskusjon

Innledningsvis ble det utformet to forskningsspørsmål som dannet grunnlaget for resten av oppgaven. De to neste delkapitlene vil på bakgrunn av den presenterte teorien og funnene i analysen forsøke å besvare forskningsspørsmålene så godt det lar seg gjøre.

5.1 Hvordan snakker vi om klima?

Det første forskningsspørsmålet, *hvilke metaforer har blitt brukt i den norske klimadiskursen?* søker å danne et bilde av hvordan vi egentlig snakker om klima. I analysen ble metaforbærerne undersøkt på et mikronivå, og det ble trukket frem hvilke systematiske metaforer som kunne dannes av metaforbærerne fra de ulike kildedomenene. For å svare på spørsmålet om hvordan vi snakker om klima, er det mer hensiktsmessig å anvende et makroperspektiv. Før spørsmålet kan besvares, er det derfor greit å først få en oversikt over *hva* vi snakker om. Svaret på spørsmålet finner vi ved å se på hvilke måldomener som ble brukt, og hvor mange metaforbærere som ble brukt i tilknytning til hver av dem. Derfor vil dette delkapitlet først undersøke måldomenene fra datamaterialet, for så å se på hvilke kildedomener de ble knyttet til. Blant de 14 kildedomenene med 15 eller flere metaforbærere, var det 8 måldomener. Alle kildedomenene kunne potensielt brukes i tilknytning til måldomenene, som betyr at hver av måldomenene kunne dukke opp inntil 14 ganger.

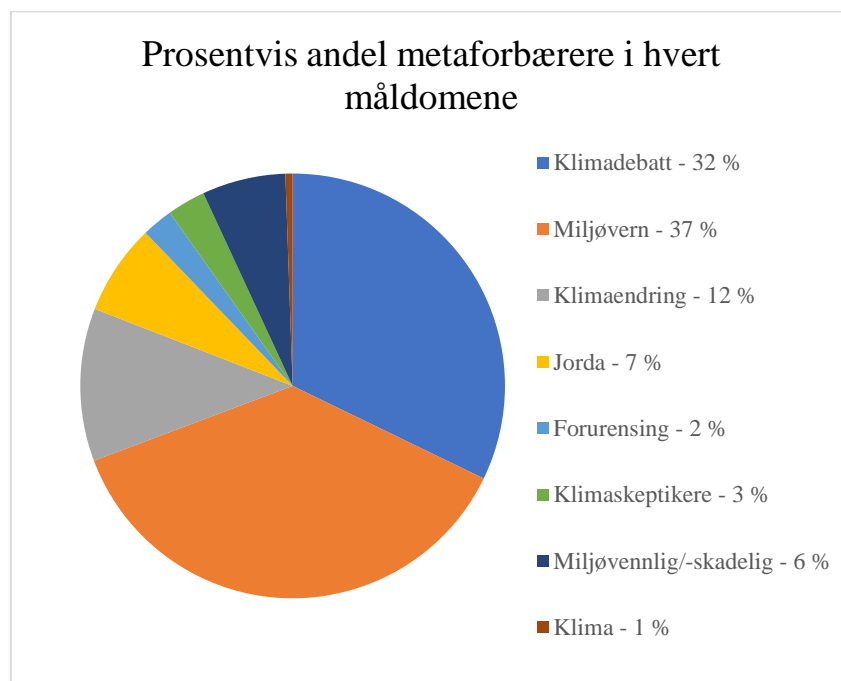

Figur 1: Figuren viser i hvor mange av de 14 kildedomenene måldomenene blir omtalt

Figur 1 viser at klimadebatt og miljøvern var de måldomenene som ble nevnt flest ganger, da begge ble knyttet til 10 av 14 kildedomener. Klimaendring var også et hyppig brukt måldomene, og dukket opp 9 ganger. Forurensing ble omtalt i 6 av kildedomenene, mens jorda og

miljøvennlig/skadelig dukket opp 2 ganger hver. Klima og klimaskeptikere var de minst frekvente måldomenene, og ble bare knyttet til 1 kilddomene hver. De minst frekvente måldomenene kan potensielt representere de temaene i klimadiskursen vi er minst opptatte av å diskutere. En oversikt over hvilke måldomener som er de mest frekvente, kan indikere hvilke temaer innenfor klimadiskursen som kan omtales på flest måter. Miljøvern og klimadebatt ble knyttet til flere kilddomener enn blant annet jorda, som tyder på at de ble snakket om på en mer variert måte. Det kan også tyde på at samtalen om miljøvern og klimadebatt er mer nyansert, ettersom en større variasjon av kilddomener vil kunne fremheve flere aspekter ved måldomenene. Når et måldomene omtales ved bruk av metaforbærere fra et mer begrenset utvalg av kilddomener, kan det enten vise til en enighet om temaet innenfor diskursen, eller at det er færre kilddomener som er egnet å bruke til å belyse det man ønsker fra måldomenet.

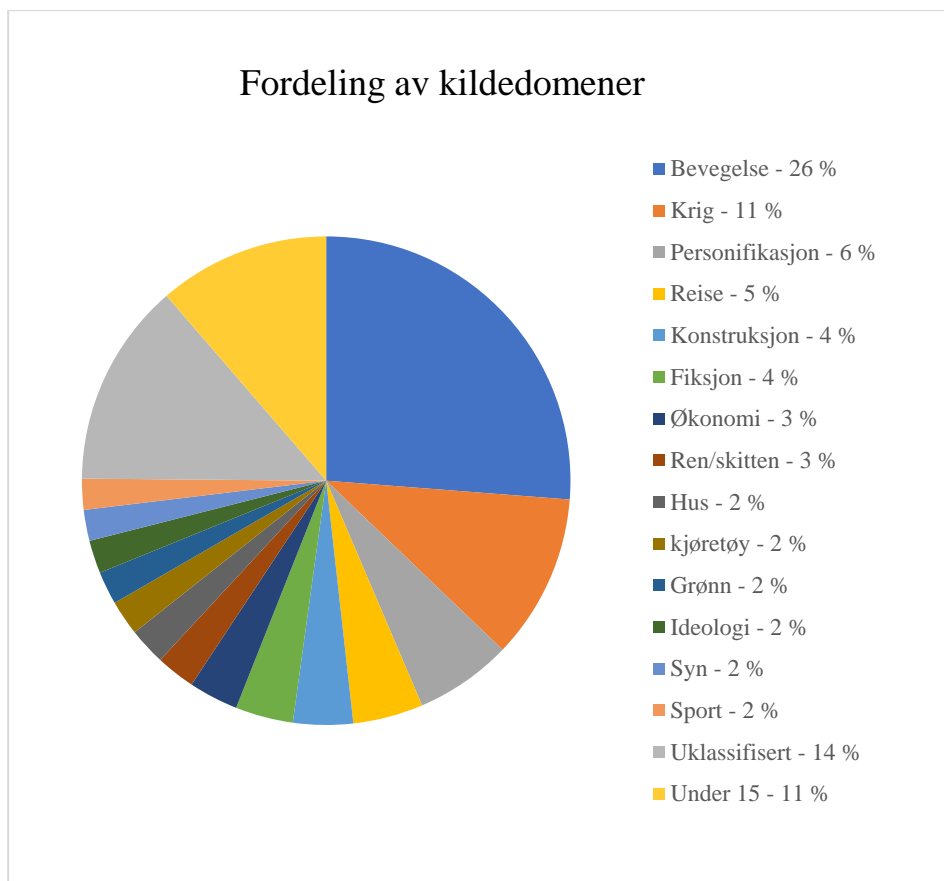
I tillegg til å se på hvor mange ganger måldomenene ble anvendt, er det også av interesse å se på hvor mange metaforbærere som ble brukt i relasjon til hvert måldomene. Til sammen ble det brukt 551 metaforbærere fordelt mellom de 8 måldomenene. Figur 2 presenterer fordelingen av metaforbærerne blant måldomenene.

Figur 2: figuren viser hvor stor andel måldomenet utgjorde i klimadiskursen, basert på gruppene av måldomenene med 15 eller flere metaforbærere

Figur 2 viser at selv om klimadebatt og miljøvern ble nevnt like mange ganger i gruppene av kildedomener, ble det brukt flere metaforbærere om miljøvern enn klimadebatt. Blant kildedomenene med 15 eller flere metaforbærere, ble 37 % av metaforbærerne brukt om miljøvern. Til sammenligning ble 32 % av dem brukt om klimadebatt. Klimaendring var det tredje mest frekvente måldomenet, og hadde også den tredje største andelen metaforbærere. Både jorda og miljøvennlig/skadelig ble trukket frem 2 ganger blant kildedomenene, men 7 % av metaforbærerne ble brukt om jorda og bare 6 % om miljøvennlig/skadelig. Forurensing dukket opp i 6 av 14 kildedomener, men utgjorde bare 2 % av metaforbærerne. På den andre siden ble klimaskeptikere kun nevnt 1 gang, men tok opp 3 % av metaforbærerne. Det var også bare ett kildedomene som ble brukt i tilknytning til klima, og kun 1 % av metaforbærerne. Måldomenene, sammen med andelen metaforbærere og hvor mange kildedomener som ble brukt til å beskrive den, gir et bilde av hva vi er mer og mindre opptatt av å snakke om innenfor klimadiskursen.

Etter å ha redegjort for hva vi snakker om i klimadiskursen, kan vi gå over til å se på hvordan vi snakker om klima. I analysen kom det frem at klimadiskursen ble diskutert og forstått gjennom bruk av 14 kildedomener med 15 eller flere metaforbærere, samt 11 kildedomener med under 15 metaforbærere, og en andel uklassifiserte metaforbærere. Den prosentvise fordelingen av disse er representert i figur 3.

Figur 3: figuren viser hvor stor prosentvis andel av metaforbærerne som ble anvendt innenfor hvert kildedomene

Figur 3 viser at av de klassifiserte kildedomenene, var bevegelse, krig, og personifikasjon de tre største. Bevegelse utgjorde 26 %, som er over en fjerdedel av alle metaforbærerne. Krig og personifikasjon utgjorde henholdsvis 11 % og 6 % hver. For resten av de klassifiserte kildedomenene utgjorde reise 5 %, konstruksjon og fiksjon 4 % hver og økonomi og ren/skitten 3 % hver. Hus, kjøretøy, grønn, ideologi, syn, og sport sto alle for 2 % av metaforbærerne hver. I tillegg kom 11 % av metaforbærerne fra kildedomener med færre enn 15 metaforbærere, og de siste 14 % representerer de uklassifiserte metaforbærerne. Måldomenene som ble skildret gjennom metaforbærere fra flest kildedomener kunne tyde på en variert samtale om de bestemte temaene måldomenene representerte. Et bredt spekter av kildedomener innenfor en diskurs kan tyde på det samme, og vitner om en diskurs med rom for ulike interesser og perspektiv.

Bevegelse, krig og personifikasjon er alle svært utbredte og allment aksepterte kildedomener utenfor klimadiskursen, noe som kan tyde på at vi i stor grad snakker om klimaendringer på måter som allerede er kjente for oss. Kövecses (2010) argumenterer for at bevegelsesmetaforer brukes til å beskrive og fremheve ulike former for endring (s. 22). Innenfor klimadiskursen kan

dette for eksempel være endring av meninger i en klimadebatt, endring av vaner for å verne om miljøet, i tillegg at klimaendring er nettopp det, en endring. I tillegg kan bevegelse ofte ansees som et nøytralt kildedomene. Det er ingenting med bevegelse i seg selv som er positivt eller negativt, som gjør at bevegelsesmetaforer kan brukes i sammenheng med både positive, negative og nøytrale meningsinnhold. Dermed blir de veldig allsidige, som kan være en mulig forklaring på hvorfor det var flest av dem i datamaterialet.

Krig var også blant de dominerende kildedomenene i Atanasova og Koteyko (2017) sin undersøkelse av klimametaforer i USA, Storbritannia og Tyskland (s. 76). To argumenter kan legges frem basert på dette. For det første tyder det på at krig er et etablert domene utenfor datamaterialet til denne oppgaven. For det andre er det en indikasjon på at den norske klimadiskursen har fellestrekk med den internasjonale. At krigsmetaforene var den nest største kategorien blant de klassifiserte metaforbærerne, indikerer at klimadiskursen er opptatt av alvorret knyttet til klima og klimaendringer. Tilfellene av personifikasjon kan til dels være en sterk kontrast til krigsmetaforene. For eksempel, ved å levendegjøre jorda, fremhever man menneskelige trekk og egenskaper, som kan bidra til at jorda blir sett på som likeverdig til menneskene og oppfordrer derfor til miljøverntiltak for å ta vare på den. Krigsmetaforene kan på sin side fremheve forskjeller ved å stille ulike parter opp mot hverandre, for eksempel mennesker mot klimaendringer, eller miljøvernere mot klimaskeptikere.

Stoknes (2010) argumenterer i sin avhandling for at klimatiltak kan rangeres basert på kriterier fra økonomi-domenet (s. 325). Selv om avhandlingen hans fokuserer på økonomimetaforenes innvirkning på klimapolitikk, kan argumentet hans overføres til klimadiskursen generelt. Økonomi var en av kildedomenene med flere enn 15 metaforbærere, og bruk av blant annet innsats, pris, oppgjør og budsjett vitner om en måte å forstå klimaproblemet gjennom økonomiske rammer. Klimaendringer kan virke direkte inn på økonomien, for eksempel i form av reparasjon etter naturkatastrofer og ekstremvær. Samtidig vil klimaendringene føre til andre konsekvenser det vil være vanskelig å kvantifisere; tap av naturområder, dyrearter og menneskeliv er mulige konsekvenser. I tillegg opplyser FN om at det var rundt 25 millioner mennesker som måtte flykte fra hjemmene sine i 2021 på grunn av klimaendringer (FN-sambandet, 2023). Dette medfører ikke bare et tap av hjemmet, men også tap av stabilitet, tilhørighet og trygghet. Slike konsekvenser er komplekse, men et økonomisk perspektiv kan gi en opplevelse av at det er kvantifiserbart, og dermed mulig å ha kontroll og oversikt over.

Mange utdrag som ble gjennomgått i analysen inneholdt metaforbærere knyttet til flere kildedomener. Semino (2008) forklarer at «Metaphorical expressions drawing from different source domains frequently occur in close proximity to one another, and can interact in different ways» (s. 26). Cameron (2016) nevner også dette, og sier at bruken av flere metaforer er både nødvendig og unngåelig, og at det som regel kun er personer utenfor den aktuelle diskursen som kan ha en oppfatning av at kildedomenene ikke passer sammen (s. 29). Et eksempel på dette finner vi i utdrag 15, som ble analysert i delkapitlet om konstruksjon som kildedomene:

Vi kan ikke akseptere at tiltak i utlandet blir det bærende elementet i Norges strategi for å bremse de dramatiske klimaendringene (2.7)

I utdraget er det metaforbærere knyttet til tre ulike kildedomener; bærende er en konstruksjonsmetafor, bremse er en kjøretøymetafor, og dramatiske er en fiksjonsmetafor. Kövecses (2016) understreker at «In certain other kinds of discourse, we can be surprised by some widely divergent metaphors that are used in connection with a target domain» (s. 9). Konstruksjon, kjøretøy og fiksjon er tilsynelatende tre veldig forskjellige kildedomener. Dersom fordelingen av kildedomener og metaforbærere er lignende i hele den norske klimadiskursen som i denne oppgaven, er derimot alle tre kjente kildedomener, som vil gi mening for deltakerne i diskursen.

Flere av metaforbærerne opptrådte kun i en enkelt tekst, og dersom de dukket opp i flere tekster var det et lite signifikant antall. Kövecses (2010) trekker frem at intratekstuell koherens ikke nødvendigvis sier noe om en hel diskurs, og at det heller kan være eksempler på metaforiske analogier (s. 286-287). Tekst 2.19 er et eksempel på dette, med alle hakkespelt-metaforene. De ble brukt gjennom hele teksten, og var med på å skape intratekstuell sammenheng, men de sier ikke noe om resten av klimadiskursen. I slike tilfeller kan metaforene brukes som et retorisk grep i tillegg til å skape sammenheng (Kövecses, 2010, s. 288). Når slike nye metaforer dukker opp, kan de være brukt bevisst av forfatteren for å fremheve bestemte egenskaper, og nye metaforer vil enklere bli lagt merke til enn de som allerede er flittig brukt.

En kan lære mye om en diskurs basert på hvilke kildedomener, måldomener og systematiske metaforer den består av. Samtidig kan en også lære mye om diskursen ut fra hvilke systematiske metaforer som *ikke* benyttes. I undersøkelsen til Atanasova og Koteyko (2017), var sykdomsmetaforer blant de tre mest brukte formene for metaforer. Imidlertid var det ingen sykdomsmetaforer i datamaterialet til denne oppgaven. Sykdomsmetaforer kan brukes til å formidle klimaendringenes konsekvenser og dermed øke motivasjonen til å igangsette tiltak,

men de kan også være demotiverende hvis de i for stor grad tar utgangspunkt i en frykt for sykdom (Atanasova & Koteyko, 2017, s. 82). I tillegg trekker Atanasova og Koteyko (2017) frem at mediebildet generelt ofte bidrar til å skape frykt, og klimaendringer står i fare for å bli enda en ting vi er redde for gjennom bruk av sykdomsmetaforer (s. 82). Denne motsetningen mellom sykdomsmetaforenes mulige effekter kan være en årsak til at de anvendes i mindre grad i den norske diskursen. Undersøkelsene til Atanasova og Koteyko (2017) og Stoknes (2010) har vært et godt supplement til kildedomenene i dette datamaterialet. Likevel kan det ikke utelukkes at det eksisterer andre kildedomener i den norske klimadiskursen som hverken har kommet frem i denne oppgaven eller de to andre undersøkelsene.

For å svare på hvilke metaforer som har blitt brukt i den norske klimadiskursen, viser datamaterialet at diskursen består av et bredt spekter måldomener, og enda flere kildedomener. Det ble avduket 8 måldomener i datamaterialet, og til sammen 25 kildedomener. Miljøvern, klimadebatt og klimaendring var de tre mest frekvente måldomene, og representerer de emnene innfor diskursen som blir mest omtalt. Videre var bevegelse, krig og personifikasjon de tre mest brukte kildedomenene, og disse sier noe om hvilke rammer vi forstår klimadiskursen gjennom. Det høye antallet mål- og kildeomener i datamaterialet, viser at klimadiskursen er variert og nyansert ettersom den har rom for både større og mindre domener. Det viste seg også å være en stor variasjon av metaforer både i hele tekster og enkelte setninger. Dette er i samsvar med tendenser påpekt av blant annet Semino (2008), Cameron (2016), og Kövecses (2016). Datamaterialet hadde også fellestrekk med internasjonal forskning på klimametaforer, da krig og reise var fremtredende kildedomener både i denne oppgaven og i Atanasova og Koteyko (2017). Funnene til Stoknes (2010) om økonomimetaforer og klima kunne til dels forklare økonomimetaforene som oppsto i denne oppgavens datamateriale. Denne oppgavens funn sammenlignet med den tidligere forskningen gir et inntrykk av at oppgavens resultat kan samsvare med resten av klimadiskursen. Det må likevel gjentas at resultatene som har blitt presentert i denne oppgaven er svært begrenset, og ikke egnet til å forme generaliseringer av. Funnene knyttet til krig, reise og økonomi kunne støttes opp mot tidligere forskning, men det gjenstår fremdeles mange kildedomener som ikke ble sett i sammenheng med annen forskning.

5.2 Har vi endret hvordan vi snakker om klima?

Etter å ha utforsket hvordan vi snakker om klima, vil jeg videre drøfte spørsmålet om måten vi snakker om klima på har endret seg mellom 1990-2019. Her er det viktig å trekke frem at datamaterialet til denne oppgaven ikke er stort nok til å kunne være representativt for hele diskursen, og de endringene som påpekes i dette kapitlet vil ikke nødvendigvis være de samme

som kunne kommet frem i et større datamateriale. Når det er sagt, er det likevel mulig å reflektere over hva som ligger bak endringene, dersom hele klimadiskursen viser seg å ha de samme tendensene. Endring av antall metaforbærere over tid under hver systematiske metafor ble kommentert på i analysen. Dette kapitlet vil ha et makroperspektiv, i den forstand at fokuset ligger på endring over tid i kildedomenene som helhet, og ikke på de individuelle systematiske metaforene kildedomenene inkluderer. Tabellen nedenfor viser den prosentvise endringen av antall metaforbærere fra 90-tallet til 2000-tallet, og fra 2000-tallet til 2019-tallet. I tillegg viser den endring fra 90-tallet til 2010-tallet for å kunne sammenligne endringer over en lengre tidsperiode. For å synliggjøre endringene, har nedgang blitt markert med rødt, økning med grønn, og ingen endring med gul.

Kildedomene	Fra 90-tallet til 2000-tallet	Fra 2000-tallet til 2010-tallet	Fra 90-tallet til 2010-tallet
<i>Bevegelse</i>	-26 %	48 %	9 %
<i>Krig</i>	-15 %	30 %	11 %
<i>Person</i>	329 %	-67 %	43 %
<i>Reise</i>	-47 %	-11 %	-53 %
<i>Konstruksjon</i>	-40 %	117 %	30 %
<i>Fiksjon</i>	-23 %	-50 %	-62 %
<i>Økonomi</i>	17 %	57 %	83 %
<i>Ren/skitten</i>	-17 %	60 %	33 %
<i>Hus</i>	-83 %	100 %	-67 %
<i>Kjøretøy</i>	-25 %	267 %	175 %
<i>Grønn</i>	-25 %	200 %	125 %
<i>Syn</i>	-17 %	-20 %	-33 %
<i>Sport</i>	25 %	20 %	50 %
<i>Ideologi</i>	-100 %	fra 0 til 5*	-40 %
<i>Under 15</i>	-14 %	16 %	0 %
<i>Diverse</i>	-22 %	25 %	-3 %

Tabell 17: Prosentvis endring mellom tidsperiodene

* under kategorien ideologi øker antallet metaforbærere fra 0 til 5 mellom 2000-tallet til 2010-tallet. Dette tilsvarer matematisk sett en økning på uendelig prosent. For å få et riktig bilde av endringen er prosenten utelatt i denne cellen.

Tabell 17 viser at det var en betydelig større nedgang av metaforbærere fra 90-tallet til 2000-tallet, sammenlignet med 2000- til 2010-tallet og 90- til 2010-tallet. Forklaringen til den store nedgangen av metaforbærere mellom 90-tallet og 2000-tallet har sammenheng med at 2000-tallet hadde færrest metaforbærere blant alle de tre periodene, og dette gjelder for hele datamaterialet. Perioden 2000-2009 hadde 28.5 % av de totale antallet metaforbærere, og til

sammenligning hadde perioden 1990-1999 35.6 % og perioden 2010-2019 36 %. Det er ikke lett å si hvorfor det er slik. Det kan for eksempel være en tilfeldighet basert på utvalget tekster til datamaterialet. En annen mulighet er at vi snakket like mye om klima, men brukte færre metaforbærere i diskursen. Tendensen kunne også ha vært annerledes dersom datamaterialet hadde vært basert på en annen avis enn Aftenposten, da redaksjonelle valg spiller inn på hvilke temaer og tekster som fremmes. Uansett hva som er årsaken bak, var det en nedgang i de fleste av kildedomene fra 90- til 2000-tallet. For eksempel var nedgangen på 100 % for ideologi, som vil si at det ikke var noen metaforbærere i den kategorien i det hele tatt på 2000-tallet.

Det var bare de tre kildedomenene, personifikasjon, økonomi, og sport som så en økning fra 90- til 2000-tallet. Som tidligere nevnt, var det flere tilfeller av personifikasjon på 2000-tallet, på grunn av tekst 2.19 i datamaterialet. Ettersom datamaterialet er begrenset i omfang, hadde økningen av metaforbærerne fra den teksten stor påvirkning på hvordan endringen mellom tidsperiodene ser ut for personifikasjon. Til sammenligning hadde økningen vært på 100 % i stedet for 329 %, dersom tekst 2.19 ikke tas med i regnestykket. Økonomi og sport har på sin side utelukkende økt etter 90-tallet. Dermed er det ikke nødvendigvis noe spesielt ved 2000-tallet som gjorde at disse kildedomene var blant de eneste som økte fra den foregående tidsperioden, det tyder heller på at økningen er en del av en større trend hvor økonomi og sport blir mer etablerte kildedomener i klimadiskursen. Blant annet kan økt bruk av økonomimetaphorer ha sammenheng med et større fokus på klimaendringer i politikken. Flere sportsmetaforer kan for eksempel komme av at vi er mer opptatte av å overføre aspekter ved sport, som for eksempel samhold, lagånd og samarbeid, til klimadiskursen.

Det motsatte skjedde mellom 2000-tallet og 2010-tallet, hvor det var en økning i majoriteten av kildedomener. Bare de fire kildedomenene personifikasjon, reise, fiksjon, og syn fikk et redusert antall metaforbærere. Nedgangen av personifikasjon kan igjen kyttes til at det høye antallet i den foregående tidsperioden kom fra én enkelt tekst. Reise, fiksjon og syn har i motsetning til sport og økonomi utelukkende hatt en nedgang etter 90-tallet. Derfor kan nedgangen mellom 2000- og 2010-tallet sees i sammenheng med en mer overordnet tendens til at disse kildedomenene i økende grad brukes mindre i klimadiskursen. Det kan være flere forklaringer til nedgangen. Blant annet kan den komme av at vi i mindre grad ønsker å overføre egenskaper ved reise, fiksjon, og syn til diskursen. Samtidig kan det også komme av at disse kildedomenene har blitt valgt bort til fordel for andre kildedomener som anses som mer passende.

Fra 90-tallet til 2010-tallet var det mest økning, med unntak av de uklassifiserte metaforbærerne og fem kildedomener som hadde en nedgang i antall metaforbærere. Kildedomenene med færre enn 15 metaforbærere hadde samlet sett ingen endring mellom disse tidsperiodene. Det var kildedomene reise, fiksjon, hus, syn, og ideologi som ble redusert. Reise, fiksjon, og syn har som nevnt kun hatt nedgang etter 90-tallet. Reduksjonen av hus-metaforer diskuteres i et eget avsnitt lengre ned. Dermed gjenstår det å drøfte hvorfor ideologi hadde færre metaforbærere på 2010-tallet sammenlignet med 90-tallet. Avhengig av hva man velger å fremheve, kan ideologi ha fellestrekk med kildedomenet fiksjon. Fiksjon hadde som nevnt også en nedgang etter 90-tallet, som kan tyde på at vi i mindre grad fremhever aspekter i klimadiskursen vi anser som falske. Dette kan for eksempel henge sammen med at det har blitt forsket mer på klima, og kan gi et inntrykk av at de fleste er enige om realiteten av klimaendringene.

Tabell 17 viser at en annen endring som har skjedd er at antallet metaforbærere i både kildedomenene grønn og ren/skitten har økt, og begge hadde flest metaforbærere i den nyeste tidsperioden. Klimadiskursen har utvidet seg fra 90-tallet til 2010-tallet, og det drøftes i internasjonale politiske og vitenskapelige fora om hvilke miljøvennlige tiltak som skal igangsettes. Et økt fokus på å være miljøvennlig er koherent med en økning av både grønn-metaforer og ren/skitten-metaforer. En annen årsak til at de to typene metaforer har fått større plass i klimadiskursen, kan være fordi de er språkøkonomiske. Det er enklere og raskere å si 'grønn bedrift' enn 'bedrift som tar hensyn til miljøet eller påvirker miljøet lite eller på en positiv måte', og 'ren energi' i stedet for 'energi som ikke slipper ut klimagasser som kan øke klimaendringene'. Det later dermed til at grønn og ren nærmest har blitt synonymt med 'miljøvennlig'. Denne likheten mellom de to systematiske metaforene *MILJØVENNLIG ER GRØNN* og *KLIMAVENNLIG ER REN* kan forklare hvorfor begge to har hatt en økning i antall metaforbærere fra både 90-tallet til 2010-tallet, og fra 2000-tallet til 2010-tallet. Økningen kan videre gi et inntrykk av at begge metaforene har blitt mer konvensjonalisert, som trolig har en sammenheng med metaforenes språkøkonomiske natur.

Hus-metaforene hadde derimot en nedgang på 83 % fra 90-tallet til 2000-tallet. Det var en økning på 100 % mellom 2000- og 2010-tallet, men det er kun snakk om å gå fra 2 til 4 metaforbærere, som fremdeles er 67 % færre enn på 90-tallet. Den største andelen av metaforbærere innenfor hus-domenet var drivhusmetaforer. Disse fungerer spesielt godt som en forklaring på jordas komplekse vær- og klimasyklus. En mulighet er at etter hvert som denne metaforen har blitt allment akseptert, har befolkningens forståelse av klimaendringene økt, og behovet for en slik metafor minsket. Grønn-metaforene på sin side ble i større grad brukt på

2010-tallet enn på 90-tallet. Det var en nedgang på 25 % mellom 90- og 2000-tallet, men igjen så er det kun snakk om at antallet metaforbærere gikk fra 4 til 3, som er veldig lave tall til å kunne si noe om bruken av dem i disse periodene utover datamaterialet. Fra 2000-tallet til 2010-tallet var økningen på 200 %, og den var på 125 % mellom 90-tallet og 2010-tallet.

Oppgavens andre forskningsspørsmål ønsket å finne ut av om den norske klimadiskursen har endret seg fra 1990-2019. Analysen og diskusjonen har vist at diskursen har endret seg på flere områder. For det første ble det anvendt færre metaforer på 2000-tallet. Drøftingen viser at det enten kan komme av en mer bokstavelig diskurs i den perioden eller at vi generelt snakket mindre om klima. Det utelukkes heller ikke at årsaken kunne være datamaterialets begrensede omfang. Det var omtrent like mange metaforer brukt på 90- og 2010-tallet. Kildedomenene bevegelse, krig, konstruksjon, økonomi, ren/skitten, kjøretøy, grønn, og sport ble alle brukt mer på 2010-tallet enn på 90-tallet. På den andre siden ble kildedomenene reise, fiksjon, og syn kun brukt mindre etter 90-tallet. Samlet sett gir disse kildedomenene, sammen med de som både økte og minsket i periodene etter 90-tallet, et innblikk i hvordan klimadiskursen har utviklet seg i løpet av de tre siste tiårene. Igjen må det understrekes at resultatene har et veldig begrenset omfang, og vil ikke nødvendigvis kunne si noe om den norske klimadiskursen i sin helhet. Eksempelet med den høye forekomsten av personifikasjon på 2000-tallet viser hvor mye en enkelt tekst kan spille inn på resultatene når datamaterialet er så lite. Derfor er det sannsynlig at et annet utvalg tekster eller et større datamateriale vil kunne få andre resultater. På bakgrunn av disse bemerkningene, er svaret på det andre forskningsspørsmålet at klimadiskursen har vist seg å være svært dynamisk, og vi har endret flere aspekter ved hvordan vi snakker om klima.

6.0 Litteraturliste

- Askeland, N. & Agdestein, M. (2019). *Metaforer : hva, hvor og hvorfor?* Universitetsforlaget.
- Atanasova, D. and Koteyko, N. (2017) «Metaphors in Online Editorials and Op-Eds about Climate Change, 2006-2013: A Study of Germany, the United Kingdom, and the United States». I: Fløttum, K. *The Role of Language in the Climate Change Debate* (First edition., Vol. 1). Taylor and Francis.
- Cameron, L. (2016). “Mixed metaphors from a discourse dynamics perspective”. I: Gibbs, Jr., Raymond W. *Mixing Metaphor* (Vol. 6). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/milcc.6>
- Cameron, L. (2010). «The discourse dynamics framework for metaphor». In: Cameron, L. & Maslen, R. *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities*. Equinox Publishing Ltd.
- Cameron, L. & Maslen, R. (2010a). *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities*. Equinox Publishing Ltd.
- Cameron, L. & Maslen, R. (2010b). «Identifying metaphors in discourse data». I: Cameron, L. & Maslen, R. *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities*. Equinox Publishing Ltd.
- Cameron, L., Maslen, R. & Low G. (2010). «Finding systematicity in metaphor use». I: Cameron, L. & Maslen, R. *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities*. Equinox Publishing Ltd.
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. Palgrave Macmillian.
- Deignan, A. (2005). *Metaphor and Corpus Linguistics*: Vol. v. 6. John Benjamins Publishing Company.
- Deignan, A. (2010). «The cognitive view of metaphor: Conceptual metaphor theory». I: Cameron, L. & Maslen, R. *Metaphor Analysis: Research Practice in Applied Linguistics, Social Sciences and the Humanities*. Equinox Publishing Ltd.
- Fløttum, Kjersti. (2017). *The Role of Language in the Climate Change Debate* (First edition., Vol. 1). Taylor and Francis.
- FN-sambandet (2023). *Klimaendringer*. Hentet fra: <https://www.fn.no/tema/klima-og-miljoe/klimaendringer>
- Gibbs, Jr., Raymond W. (2018). *Metaphor Wars*. Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. (2016). «A view of «mixed metaphor» within a conceptual metaphor theory framework». I: Gibbs, R. Jr. *Mixing Metaphor* (Vol. 6). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/milcc.6>
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: a practical introduction* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M., & Hidle, M. (2003). *Hverdagslivets metaforer: fornuft, følelser og*

menneskehjernen. Pax.

- Lakoff, G. (1991/2012). Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf. *Cognitive Semiotics*, 4(2), 5–19. <https://doi.org/10.1515/cogsem.2012.4.2.5>
- Musolff, J. (2016). *Political metaphor analysis: discourse and scenarios*. Bloomsbury Academic.
- NAOB = *Det Norske Akademis ordbok*. (mai, 2023). Oslo: Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. <https://naob.no>
- Pragglejaz Group (2007) MIP: A Method for Identifying Metaphorically Used Words in Discourse, *Metaphor and Symbol*, 22:1, 1-39. <https://doi.org/10.1080/10926480709336752>
- Semino, E. (2008). *Metaphor in discourse*. Cambridge University Press.
- Smith-Meyer, T., Pettersen, Ø. B., Garvik, O. (2023). «Aftenposten» i *Store norske Leksikon*. Hentet fra <https://snl.no/Aftenposten>
- Stoknes, P. E. (2011). *Økonomiske metaforer: en flerfaglig vitenskapsstudie av økonomiske metaforers implikasjoner på klimapolitikk og oppfatninger om penger*.
- Thibodeau, P. H. & Boroditsky, L. (2011). *Metaphors we think with: The role of metaphor in reasoning*. *PloS One*, 6(2), e16782–e16782. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0016782>
- Wegger, I. K. & Havstam, H. (2022). «Dette må du vite om FNs klimapanelers nye rapport». FN-sambandet. Hentet den 02.03.2023 fra <https://www.fn.no/nyheter/dette-maa-du-vite-om-fns-klimapanelers-nye-rapport>
- Zinken, J., Hellsten, I. & Nerlich, B. (2008). «Discourse metaphors». I: Ziemke, T., Zlatev, J., & Frank, R. M. *Body, language, and mind.: Volume 2: Sociocultural situatedness* (Vol. 35). Mouton de Gruyter.

Vedlegg 1 - Relevans til lektoryrket

Denne masteroppgaven inngår som en del av en femårig lektorutdanning. Min faglige kompetanse inkluderer nordisk, som er mitt hovedfag, og geografi som jeg har 60 studiepoeng i. I denne oppgaven har jeg forsøkt å kombinere disse to fagene, ved å undersøke et geografisk tema på en språkvitenskapelig måte. Oppgaven vil kunne være relevant for læreryrket på flere områder. For det første ble det nylig innført en ny læreplan (LK 20), som introduserte tre tverrfaglige temaer som skal integreres i alle skolens fag; demokrati og medborgerskap, folkehelse og livsmestring, og bærekraftig utvikling. Denne oppgaven er spesielt relevant i tilknytning til det siste temaet, og kan gi meg et grunnlag til å inkludere temaet både i norsk- og geografiundervisningen. Metaforer kan avsløre holdninger og ideologier som ligger bak det som uttrykkes språklig. Samtidig er retorikk et av temaene elevene skal ha tilegnet seg kunnskap om og forståelse av gjennom norskfaget. Metaforer kan være ett av flere retoriske grep, og denne oppgaven gir meg derfor et grunnlag til å kunne kombinere retorisk analyse med det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling. Videre er bærekraftig utvikling spesielt viktig i geografifaget, og utgjorde en stor del av faget allerede før det ble inkludert som et tverrfaglig tema. I denne oppgaven har jeg lest mange tekster om klimaendringer og bærekraftig utvikling, og fått ett inntrykk av den offentlige debatten rundt temaet. Oppgaven kan dermed også være relevant for meg som geografilærer.

En annen årsak til at denne oppgaven vil kunne være relevant for lektoryrket, er at den har vist meg at ungdommen har et enormt stort engasjement for klimaet. Flere av tekstene i datamaterialet var skrevet av ungdommer som ønsket å ytre sine meninger om klimaendringene. Ved å ha lest disse tekstene har jeg fått et bedre innblikk i hva de unge er opptatte av i tilknytning til klimaendringer, miljø og bærekraftig utvikling, noe som kan gi meg et godt grunnlag til å legge opp til spennende samtaler og debatter i klasserommet. Oppgaven kan også bidra til min relasjonskompetanse, i form av at elevene forhåpentligvis føler seg mer forstått og sett hvis jeg har en forståelse av hva de engasjerer seg for, og hvorfor.

Vedlegg 2 – datamateriale

Innhold

1990-1999.....	70
1.1.....	70
1.2.....	70
1.3.....	71
1.4.....	71
1.5.....	71
1.6.....	71
1.7.....	71
1.8.....	71
1.9.....	72
1.10.....	72
1.11.....	72
1.12.....	73
1.13.....	73
1.14.....	73
1.15.....	73
1.16.....	73
1.17.....	74
1.18.....	74
1.19.....	74
1.20.....	75
2000-2009.....	76
2.1.....	76
2.2.....	76
2.3.....	76
2.4.....	76
2.5.....	76
2.6.....	76
2.7.....	76
2.8.....	76
2.9.....	77
2.10.....	77
2.11.....	77
2.12.....	77
2.13.....	78
2.14.....	78

2.15.....	78
2.16.....	78
2.17.....	78
2.18.....	79
2.19.....	79
2.20.....	79
2010-2019.....	80
3.1.....	80
3.2.....	80
3.3.....	80
3.4.....	80
3.5.....	80
3.6.....	80
3.7.....	81
3.8.....	81
3.9.....	81
3.10.....	81
3.11.....	81
3.12.....	81
3.13.....	82
3.14.....	82
3.15.....	83
3.16.....	83
3.17.....	83
3.18.....	84
3.19.....	84
3.20.....	84
Kilder.....	85

1990-1999

1.1

- «Idar Mo går i et innlegg i Aftenposten 11.11. til angrep på miljøbevegelsens oppfatning av jernbanen som et miljøvennlig transportmiddel»
- «får man ikke et riktig bilde av jernbanens potensial for lav energibruk»

1.2

- «Fôret med myter»
- «Været har simpelthen gått drivhusteoretikerne imot»
- «Likevel fortsetter avisen i sine egne reportasjer å omtale «drivhuseffekten» som om den var en kjensgjerning»
- «Tiden burde nå være inne til å fastslå følgende enkle fakta, som altfor lenge har druknet i miljøbevegelsens systematiske svartmaling»

- «Hvordan har myten om «klimagassen CO₂» kunnet slå rot og vokse til de skandaløse dimensjoner den har i dag?»
- «Miljøbevegelsen – en sammensvergelse mellom naive idealister, levebrødsdemonstranter, opportunistiske oppviglere og dommedagsprofeter – fant i drivhusforestillingen en flaggsak, en avgud de kunne samles om»
- «Alt for lenge er vi blitt foret med myter, og har påtatt oss helt unyttige belastninger – jfr. Bråket om Statoils gasskraftverk på Kårstø»

1.3

- «Vi vet ennå ikke nok om CO₂-gassens rolle»

1.4

- «En het høst?»
- «Vi bør snart erstatte ord med handling»
- «For tiden lades det opp til vinterens store klimakonferanse i Japan»
- «Men den miljøpolitiske slagmarken er adskillig mer innfløkt»
- «Mellom oljeselskapene og forsikringsbransjen aner vi nye frontlinjer»
- «I kulissene finner vi dessuten vekstkraftige industrier som produserer teknologi for utnyttelse av sol- og vindenergi»
- «Og oljebransjen sover ikke»
- «Siden verden begynte å utvikle petroleums-økonomien i 1950-årene, er vi blitt svinebundet til oljen»
- «For enkelte politikere er tvilen på menneskeskapte klimaendringer fortsatt en pute»
- «Det meste flyter»
- «Men vi bør snart erstatte ord med handling»
- «Hva vil skje dersom hyppige flom- og tørkekatastrofer gjør verdens matproduksjon til et bingo-spill?»

1.5

- «Usikkerheten slår begge veier, konsekvensene kan bli alvorligere enn beregningene tilsier»
- «Passerer vi 2. etasje etter et fall fra 30. etasje, eller står vi og balanserer på en planke med bind for øynene 20 cm over bakken?»
- «Påstanden om at vi står foran menneskeskapte klimaendringer kan være riktig»

1.6

- «CO₂-lavmål»
- «Inntil man har klimamodeller med forutsigelser mer nøyaktig og entydige, må man vel kunne karakterisere ovenstående konklusjon som foreløpig vitenskapelig lavmål»

1.7

- «Usikkerheten kan slå begge veier og taler derfor ikke for å utsette tiltak»
- «Å se bort fra dette prinsippet er å spille hasard med fremtidige generasjoners levekår»
- «På den annen side er det viktig med advarsler slik at kursen kan justeres»
- «At tidligere predikerte katastrofer ikke har slått til, betyr ikke nødvendigvis at det også vil bli slik i fremtiden»
- «Man kan risikere å komme i samme situasjon som mannen som falt fra 30. etasje: Idet han passerer 2. etasje, tenker han at det har jo gått bra hittil»
- «Man skal imidlertid være klar over at det er andre aktører med sterke interesser i dette spillet som ser seg tjent med å bagatellisere problemene»

1.8

- «I tiden frem til desember neste år skal det reforhandles om en forsterket avtale under Klimakonvensjonen»
- «og hvilke utfordringer man står overfor i utviklingen av et mer effektivt internasjonalt klimaregime»

- «den såkalte drivhuseffekten»
- «Klimakonvensjonen fastslår at industriland har et spesielt ansvar for å gå foran i arbeidet for å motvirke klimaendringer»
- «Tabellen demonstrer at det internasjonale klimaregimet lider under alvorlige svakheter»
- «IPCC har slått fast at stabilisering av utslipp fra industrilandene er helt utilstrekkelig for å nå konvensjonens mål om å unngå farlige klimaendringer»
- «Det finnes nemlig en rekke mer eller mindre strukturelle barrierer mot utviklingen av et mer effektivt internasjonalt klimaregime»
- «Barrierene har sine røtter i egenskaper ved det internasjonale politiske system så vel som i statslederens kortsiktige og snevre motivering»
- «Dette beslutningsmessige anarkiet setter klare grenser for staters evne til å løse globale klimaproblemer»
- «Slik gratispassasjer-adferd er en stående oppfordring til andre stater om å opptre på samme måte»
- «holder sterke, men uforpliktende, taler til andres lands beslutningstagere i håp om at de skal ta affære, samtidig som han/hun på hjemmebane setter foten ned for kostbare tiltak»
- «Mens trusselen mot ozonlaget lar seg løse gjennom en ganske smertefri utfasing av ozonnedbrytende stoffer produsert i et begrenset antall land og fabrikker, vil den nødvendige reduksjonen av klimagasser gripe dypt inn i alle lands industrielle produksjonsformer og forbruksmønstre»
- «vil virkningene av den globale oppvarmingen kunne slå ulikt ut for ulike land og regioner»
- «Mulighetene til å få etablert et effektivt klimapolitisk samarbeid kan bli truet av at industrilandene, som besitter de største ressursene til å bekjempe klimaproblemet, mangler et sterkt nok sårbarhetsmotiv til å mobilisere disse ressursene»
- «som først vil ramme med full tyngde godt ut i det neste århundre»
- «fremstår de ovennevnte trekkene som barrierer for hvor langt man kan forvente å komme i klimaforhandlingene»
- «stå i sentrum for forhandlingene»
- «USA legger på sin side vekt på at en ny avtale må se alle klimagasser under ett»
- «Det er lett å se, og ikke overraskende i lys av barrierene påpekt ovenfor, at ulike lands posisjoner henger tett sammen med nasjonale økonomiske interesser»
- «Erfaringer fra tidligere internasjonale miljøavtaler trekker klart i retning av like prosentvise kutt i utslipp fra industrilandene»
- «strukturelle barrierene»

1.9

- «Panelet er kommet opp i et hjørne det er vanskelig å komme seg ut av»
- «Det er derfor på tide at panelet blir skiftet ut slik at problem kan sees på med nye, friske øyne»

1.10

- «Omleggingen vil bli dyrere og mer smertefull jo lenger vi venter»
- «tar feil når han hevder at vi har svært lite å tape med å vente 10 år med eventuelle tiltak»
- «komme ned på et forsvarlig utslippsnivå»
- «må gå sterkere ut mot miljøtiltak»

1.11

- «drivhusargumenter»
- «gitt grunnlag for bekymring for eventuelle storstilte, globale klimaendringer»
- «politikere som gikk på limpinnen»
- «Innlegget har en tone som knapt innbyr til saklige motargumenter»

- «Det er hevet over all tvil at stabiliseringen som det nå meldes om, er høyst oppsiktsvekkende og uten entydige forklaringer»
- «Myhres opportunistiske korstog mot «føre-var»-prinsippet i miljødebatten står fortsatt fast i skarp kontrast til den rådende oppfatning i de fleste fagmiljøer»

1.12

- «feilaktige påstander skaper «grums» i klimadebatten»
- «et slikt «grumseksempel»»
- «Dette er i strid med påstanden om at det ikke har vært noen endring i ekstreme klimavariasjoner»
- «Jeg påpekte også at grunnlaget for den forsterkede drivhuseffekten er fundamentale fysikkunnskaper og økte konsentrasjoner av såkalte drivhusgasser»
- «liten tro på at disse dataene gir et riktigere bilde av bakkeklimaet enn bakkemålene»

1.13

- «Vi er her ved sakens kjerne»

1.14

- «Hvis klodens trevegetasjon reduseres ytterligere, står vi kortpustet, solbrent og overopphetet tilbake på en jordfattig klode so skulle kunne fø 10 milliarder mennesker»
- «trær puster «omvendt» av oss»
- «Kastanjene i Bygdøy alle sluker, så lenge de er friske, ca. 1200 tonn CO₂ per vekstsesong»
- «betongørken»
- «Parkmiljøet fungerer som en urban luftrenser (grønn lunge) drevet av vann, lys og næring»
- «utbyggingskåte entreprenører, unnfallende politikere og uforsiktige parkbrukere»
- «Trærne kan bli (og er det delvis allerede) rene fuglefjell for gnagende og sugende småkryp»
- «for hvem vet om forureningsstålende vegetasjon tåler ren luft?»
- «en halsløs holdning»
- «uten at noen entomologisk Supermann har dukket opp»
- «I England døde 20 millioner CO₂-oppsamlende almetrær på tyve år fordi ingen tok opp kampen»
- «Den urbane skog har ropt om hjelp i en årrekke. Problemet er at få forstår sproget og enda færre oversetter»

1.15

- «Lar drivhusproblemet seg drukne?»
- «Derfor er det klart at hvis man ønsker å gjøre noe med drivhusproblemet, er det ingen vei utenom begrensninger av de globale utslippene av kulldioksid til atmosfæren»
- «selve kjernen i problemet med drivhusgasser»
- «bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag i tide for globale anvendelser»
- «Erfaringene fra Nordsjøavtalen som bygget på et altfor svakt faglig grunnlag om effektene av fosfat- og nitrat-utslipp på marint liv»

1.16

- «regjeringens energipolitiske kurs»
- «Det hersker bred politisk enighet om disse mål, problemet møter oss imidlertid i den praktiske gjennomføring»
- «begge spådommer slo imidlertid feil»
- «De «begrensede ressurser» har også vist seg å være meget tøyelige og under ingen omstendighet i nærheten av endetidsspådommene i boken «limits to growth»»
- «I disse landene får prisspørsmålet motsatt fortegn i forhold til Norge»
- «ikke bare holde vår egen sti ren»
- «legger FNs klimapanelers (IPCCs) konklusjoner til grunn»

- «Hvis imidlertid drivhuseffekten skulle vise seg å bli en virkelig trussel»
- «En realistisk energipolitikk må foreløpig konfrontere begge alternativer»
- «før en får visshet om at drivhuseffekten eventuelt blir en virkelig trussel»
- «Og det er en tragedie for Norge som energinasjon at miljøbevegelsens korstog mot gasskraft har parkert denne debatten på et blindspor»
- «Norsk Hydros CO₂-«frie» gasskonsept bør først hilses velkommen fordi det er politisk akseptabelt og viser vei inn i hydrogenalderen»
- «Motstandernes lettbente argumentasjon og karakteristikk av moderne gasskraftverk som energisløsende pøsekokere, har senket debattnivået til et lavmål og ført til at denne typen grunnløse påstander blir stående uimotsagt»
- «Vår skepsis til ekspertvelde og den særnorske form for naturvitenskapelig analfabetisme har også skapt grobunn for selvbestaltede eksperter på alt fra atomfysikk til gasskraftverk»
- «Regjeringens omlegging kan så langt ikke sies å representere noen ny kurs i energipolitikken, men i høyden en fornuftig justering»

1.17

- «De har sin verdi som uttrykk for et ønske om endring, selv om de ikke kan legges til grunn for dagens politikk»
- «Den høyst kompetente rådgivergruppen har spilt en aktiv rolle og står bak analysen»
- «En hovedutfordring har vært å legge et harmonisert syn til grunn vedrørende økonomi, teknologi, miljøhensyn og institusjonelle forer»
- «Globale miljøhensyn står lavt. Bare i Europa står dette hensynet høyst»
- «Men fortsatt vil fossile brensler dominere i de neste 30 år, og videre»
- «Stort sett anbefales det som internasjonalt kalles «minimum regret measures», det vil si tiltak som begrenser utslipp, men som av andre grunner forsvarer sin plass»
- «et underlag for politikk»
- «Dette illustrerer at det er avstand mellom de ønsker man måtte ha bl.a. om miljøhensyn og det som bedømmes som realistisk i virkelighetens gjenstridige verden»

1.18

- «Norge talltrikser seg unna reelle reduksjoner i oljeproduksjonen, i strid med avtalene vi gjorde med OPEC i mars for å øke oljeprisene»
- «trusselen om globale klimaendringer»
- «karbonbudsjett på grunnlag av FNs klimapanel (IPCC) klimamodeller og anbefalte økologiske tålegrenser»
- «som vi har råd til å forbrenne [...] uten å skape farlige klimaendringer på grunn av CO₂-utslippene»
- «Dette er en uakseptabel posisjon for et land som har verdens nest beste levekår og ser på seg selv som miljøpådriver»

1.19

- «Er nordmenn verdensmestre i miljøvern?»
- «Norges grønne selvbilde»
- «har norske myndigheter med bred støtte over hele det politiske spektrum (minus Fr.p) og med folkemeningen i ryggen fremhevet Norge som et miljøpolitisk foregangsland»
- «Vi skal vise veien fremover mot et bærekraftig samfunn»
- «Norge har en miljøpolitisk misjonsoppgave»
- «forsterke vår grønne profil, både ute og hjemme»
- «Tiårets politiske slagsmål»
- «Ideen om Norge som verdensmester i miljøvern»

- «Det er nærliggende å spørre om den nasjonal beruselse som utløses med jevne mellomrom av større vintersportarrangementer, bidrar til denne følelsen av å tilhøre en utvalgt nasjon med særlige oppgaver i verden»
- «Miljøspørsmål preges av konflikt mellom dem som skaper et problem og dem som blir rammet av det, mellom «oppstrøms»- og «nedstrøms»-aktiviteter»
- «har Norge Stort sett befunnet seg nedstrøms: vi blir rammet av andres utslipp»
- «Derfor har vi gått i spissen for avtaler som påfører andre land store kostnader og gir oss store gevinster...»
- «Klimaproblemet for oss nordmenn er at vi plutselig befinner oss på den andre siden, oppstrøms, der hvor vi vanligvis plasserer de slemme og miljøskitne som Margaret Thatcher»
- «energihungre forbrukere»
- «plasserer oss i en uvant posisjon i internasjonal miljøsammenheng, i en rolle som er vanskelig å forene med forestillingen om det grønne foregangslandet»
- «Ble nylig satt på spissen»
- «Klimadebatten er ubehagelig fordi den setter søkelyset på det vi helst vil undertrykke – at vårt snille velferdssamfunn bygger på uttapping av endelig ressurs som er nøye forbundet med tidens mest alvorlige miljøproblem»
- «Dette har ofte ført til lite fruktbare oppgjør mellom den nasjonal-masochistiske posisjon (-vi er verdens miljøsvin og må angre våre synder-) og det nasjonale defensorat (- vi er like gode nå som på Gros tid-)»
- «skyttergravskrigen mellom disse oppfatningene»
- «I mellomtiden ruller utviklingen i resten av verden raskt videre»
- «ørkesløs ordkrig»
- «hverken verdens- eller europamestere»
- «Trusselen om klimaendring»
- «Det nytter lite å klynge seg til et lite håp om at kanskje klimaforskerne tar feil»
- «Den politiske endringsprosessen ruller videre som en sneball nedover en bratt skråning»
- «hvor fossile brensler spiller en langt mindre rolle enn i dag»
- «Klimaendring stiller oss overfor langsiktige utfordringer»
- «Vi kan ikke forvente at våre utslipp skal fortsette å vokse, hvis den vestlige verden forøvrig begynner å gå i motsatt retning»
- «sette søkelyset på de langsiktige utviklingstrekkene som må påvirkes hvis vi skal makte å snu den utslippstrenden vi nå er inne i»
- «god miljøpolitikk og god butikk»
- «Klimaproblemet griper inn i store og små forhold i hele samfunnslivet»
- «Disse eksemplene viser hvordan klimaproblemet griper inn i store og små forhold i hele samfunnslivet – industriutvikling, veiutbygging, landbruk, likestilling - det er knapt noe viktig område som ikke blir berørt, knapt et tau i norsk politikk som ikke blir satt på dagsordenen»
- «øredøvende taushet»
- «Hvor lenge skal vi her i landet fortsette skyttergravskrigen, mens verden forbereder seg på en fremtid uten vår olje?»

1.20

- «Selv med en omfattende overgang til rene energikilder må trolig energibruken til Norge halveres»
- «Fortsetter derimot i-landene å øke sitt overforbruk og omfanget av ikke-bærekraftig næringsvirksomhet – parallelt med at særlig deler av Sørøst-Asia følger etter – er det neppe noe som kan redde verden fra dramatiske klimaendringer og andre skader og sosial turbulens som vil undergrave både velstand og sysselsetting»

2000-2009

2.1

- «mot dumheten kjemper selv gudene forgjeves»
- «dette etter å ha presentert sin sannhet om hva klimapolitikken bør være, hvor han avfeier alle forsøk på nyansering, utover å henviser til noen politikere som bare er ute etter å skaffe seg stemmer ved neste valg»
- «de stemmene får de da av analfabetene i vårt land, som det ifølge meningsmålinger ser ut til å være faretruende mange av»

2.2

- «trusselen om klimaendring»
- «Hurricane Andrews og flommen i 1993 er eksempler på at vær og klimaet ikke er til å spøke med»
- «Klimaendringer dreper flere mennesker enn terrorismen»
- «Det er like fornuftig å satse på at solen er årsaken til klimaendringene, som det er å gamble alle pengene sine på en hest som er halt, men som har et sprekt navn»
- «Kyoto-protokollen er et første skritt mot å forebygge menneskeskapte klimaendringer»
- «Tiden vil nok etter hvert gi oss mange av svarene på spørsmålene rundt klimaet, men da kan det være for sent»

2.3

- «Oppdraget kan virke like umulig som å stanse tida»

2.4

- «FNs klimapanel har helt bommet med sine klimascenarier og de underliggende klimamodellene er ubrukelige»
- «men over lengre tid, fra 10 til 20 år, dominerer drivhuseffekten over naturlig variabilitet»
- «Skjer det ingen ny temperaturøkning innen 2015-2016 må vi selvsagt se på klimascenariene med nye øyne»
- «eller at alle funn i rapportene til FN's klimapanel vil stå som sannhet til evig tid»

2.5

- «CO₂-utslipp fra Melkøya løper løpsk»
- «ren kraft»
- «Skonhoft nekter med sitt snevre sparefokus å innse at vindkraft er et viktig klimatiltak»
- «Skonhoft vil nekte den kraftkrevende industrien nødvendig elektrisitet, og drive den til utlendighet»
- «ren energi»
- «tiden er knapp»

2.6

- «Isbjørnen har blitt et pelskledd kjemikalielager»

2.7

- «Vi kan ikke akseptere at tiltak i utlandet blir det bærende elementet i Norges strategi for å bremse de dramatiske klimaendringene»
- «klimarensing av flyreiser»
- «I kappløpet om å tiltrekke seg slike klimainvesteringer er de fattigste blitt taperne»
- «Pengene strømmer til land som Brasil, India og Kina, mens Afrika nok en gang er blitt stående på sidelinjen»
- «Kall det gjerne et eventyr, men Kirkens Nødhjelp bygger ingen luftslott»

2.8

- «Ny morgengry for kjernekraften?»
- «Alt er klart for en ny akt i spillet om kjernekraften, som har fått nye støttekonstellasjoner»

- «Men spirene til fornyet debatt»
- «James Lovelock, mannen bak Gaia-hypotesen om at jorden er en egen «levende» organisme»
- «USA, en energihungrig superkonsument»
- «Kan det bli morgengry på ny for kjernekraften»
- «Energisuget»
- «Miljøkrigere, teknologer og industrilobbister går nå hånd-i-hånd på jakt etter den «evige, rene energien»
- «Alt er klart for annen akt i spillet om kjernekraften»
- «Godene høstes i dag»
- «Det er en lang vei fra kjernekraft til operative kjernevåpen»
- «At spirene i kjernekraftdebatten i dag er preget av pest- eller kolera-tenking à la Lovelock er i seg selv ikke særlig fruktbart»
- «Verre er det at debatten til dels er passè, før den i det hele tatt tar av»

2.9

- «Veien til ren energi»
- «Det blir så omfattende at det er lite sannsynlig at vi vil se de helt store synlige resultatene. Vi kan imidlertid håpe på at aktørene velger å sette søkelys mot mulighetene heller enn problemene»
- «Prisen vi må betale for en slik klimapåvirkning, vil komme i form av naturkatastrofer, uforutsigbar matforsyning og -produksjon og spredning av en rekke sykdommer»
- «Bellonas energistudier og anbefalinger har derfor alltid tatt utgangspunkt i hvordan vi skal kunne produsere store mengder energi som er ren»
- «Hydrogen og elektrisitet må bli framtidens energibærere»
- «Kampen mot klimaeffekten»
- «Norge er i en unik posisjon til å skape en kommersiell utnyttelse av CO₂»
- «Veier til hydrogensamfunnet»
- «De farlige drivhusgassene»
- «Ingen annen vei ut av dette enn å møte de problemene vi står overfor»

2.10

- «Menneskeskapte klimaendringer, i motsetning til dei fleste andre miljøskader, kan neppe rettas opp eller reverseres når dei først har oppstått, men vil truleg vere sjølvforsterkande, dvs. ein vond sirkel, og det er her avslutt ikkje godt nok å vere etter snar»
- «Norge bør derfor vise veg i denne typen miljø- og etikkspørsmål»

2.11

- «Deilig er jorden?»
- «Olje-eventyret»
- «Et grønt og miljøvennlig samfunn»

2.12

- «Almen aksept for at det er verdt å kjempe for et bedre miljø er avgjørende i kampen mot klimaendringer eller tap av biologisk mangfold»
- «Forestillingen om modige politikere som tar upopulære grep for et bedre miljø har jeg derimot mindre tro på»
- «Politikere skal sitte med hendene i fanget og vente på at velgervinden skal snu»
- «Hvordan endre folks holdninger og få aksept for at et bedre miljø er verdt å kjempe for»
- «Man må slutte å selge et viktig miljøbudskap forkledd som en generell lykkepille og veien til det gode liv»
- «Snarere bør vi oppfordres til å ta miljøhensyn fordi vi lever i en verden med begrensede ressurser og som ser ut til å ha fått nok av vårt avfall og forurensende utslipp»

- «Jens Stoltenberg sa imidlertid for en tid tilbake at politikere skal bygge et dansegulv der folk selv får velge hva de vil danse»
- «Forhåpentligvis blir vi etter hvert mange nok som krever at politikere også holder dansegulvet rent»

2.13

- «har «verdens utslipp av klimagasser eksplodert»»
- «Den lunefulle moder jord er blitt våtere, villere, varmere og mer uregjerlig enn noen gang før»
- «er det likevel for tidlig å fastslå at det er økt hyppighet av ekstreme hendelser, det vil si om moder jord generelt er blitt villere»

2.14

- «Det virker med andre ord ikke som om det er den fire tanke som skal dyrkes. Indoktrineringen videreføres gjennom «dødstrusselen til miljøvernministeren»»
- «Det foregår en indoktrinering om klima i norsk skole»
- «skal en være forsiktig med å tappe ut badevannet»
- «Klimaendringene vi ser nå er en dødelig trussel»
- «med basis i den eksisterende doktrinen: Klimaendringene er menneskeskapte og utslippet av de livsnødvendige gassen CO₂ må reduseres»
- «en kamp for et bedre miljø og en kamp for å få kontroll med de klimaendringene vi opplever»

2.15

- «Selv om Aftenposten for tiden er full av dramatiske oppslag om menneskeskapte klimaendringer, må vi vel regne med at de politiske tvillingene Stoltenberg og Foss fortsatt vil prioritere kortsiktig økonomisk vekst foran langsiktige hensyn»

2.16

- «Protestene mot utslippene fra atomanlegget i Sellafield er en ny stor miljøsak som står mellom politikk og vitenskap»
- «Børge Brende har gått offensivt ut som ny miljøvernminister»
- «Norges rolle som en av verdens største eksportører av hydrokarboner»
- «naturlovene kjenner ingen landegrenser»
- «havet blir brukt som søppelplass»
- «bekjempe en eventuell utbygging i Barentshavet»
- «miljøproblemene som Norge står overfor»

2.17

- «I dag slår 2500 forskere alarm»
- «Millioner av mennesker rammes av klimaendringer hvis ikke også hele den norske regjeringen bretter opp ermene»
- «Klimaverstinger»
- «Det er fattige mennesker i fattige land som betaler for den moroa vi har»
- «frigjør midler til bekjempelse av klimatrusselen»
- «å stanse klimaendringene er en dugnad»
- «fremtiden er ikke fossil, den er fornybar»
- «belønn grønne selskaper»
- «for å komme oss ut av den fossile bakevjen»
- «klimautslipp kjenner ingen grenser»
- «Løft opp den globale kirkens klimaengasjement»
- «såkalt grønn strøm»
- «flytrafikk er ikke nødvendig for å få hjulene til å gå rundt»

- «I dag er gode råd billige. Venter vi, blir klimakampen dyr»

2.18

- «advarer mot en utvannet klimaavtale»
- ««det norske oljeeventyret»»
- «legge grunnlaget som ledet til det høye lete- og utvinningstempoet i forrige århundre»
- «skrinlegger planene om å utvinne 900 millioner fat olje i et regnskogområder
- «vi må angripe årsakene til klimaforandringer»
- «hvilken dom historien vil felle over valgene vi har gjort»
- «forestillingen om den miljøvennlige norske olje-politikken må ha blitt en sovepute»
- «karbonbudsjett»
- «den vasne Kyoto-avtalen skal erstattes»
- «gjøre det lønnsomt å rense eller erstatte energiforbruk basert på fossile kilder»
- «ingen som vil forvente at Norge bokstavelig talt skrur oljekranene av»
- «da må vi få slippe å høre at Norge er et foregangsland i den globale kampen mot klimaendringer»
- «Oljealderen går uansett mot slutten, så hvor mye har vi egentlig å tape på å starte omstillingen nå?»

2.19

- «Hakkespettskapte klimaendringer»
- «temperaturen stiger i TV-studio og konferanselokaler, men det blir kaldere og kaldere klima for en tillitvekkende offentlig debatt»
- «det sitter en hakkespett i den nærmeste kabelstolpen og trommer med nebbet mot metallokket på stolpen.»
- «Den er nok ikke så dum at den tror den finner mat der»
- «den prøver å tiltrekke seg en partner ved å lage ekstra imponerende trommelyder: f-r-r-r-p, f-r-r-rp»
- «Den har et utrolig lag med nebbet, hakkespetten, en hardnakket noss»
- «derfor sveiser hun sammen sine egne klimakonferanser der de kan tromme i vei i vilden sky»
- «Men hakkespetten står på: f-r-r-r-p, f-r-r-r-p. Den tror ikke noe særlig på klimaendringer»
- «de hakkespettskapte klimaendringene i norsk politisk debatt representerer ingen trussel»
- «Finn deg et lokk og trom i vei. Bare du blir hørt, er det bra. Bruk det nebbet du har. Hakk til du blir blå»
- «Du kan tromme på hva som helst, bare det gir lyd, miljøet, de eldre, innvandrerne. hvis du bare trommer hardt nok, er det utrolig hva du kan få lyd ut av»
- «når saken erstattes av trommelyden, eller sagt på fint: Når *pathos* helt overtar for *logos* og *ethos* i den offentlige debatt, bryter samtalen sammen»
- «vi rister litt på hodet, mister interessen og skrur av alle debattprogrammer der hakkespettene får hakke på hverandre»
- «Hvis klimapanelet har rett, er risikoen stor, særlig hvis vi i mellomtiden sitter i en stolpe og sier f-r-r-p, f-r-r-p»
- «det finnes hakkespetter i flere stolper nå om våren»
- «saksorientert fornuft og personlig troverdighet tilhører en årstid som nøler med å komme»
- «Temperaturen stiger i TV-studio og konferanselokaler, men det blir kaldere og kaldere klima for en tillitvekkende offentlig debatt»

2.20

- «miljøpolitiske drømmer»
- «det er ikke ofte vi hører Høyre snakke miljøets sak, så innlegget er prisverdig»
- «mot å la kollektivutbygging gå foran veiutbygging»
- «kommunen har vedtatt en offensiv plan for avfallshåndtering»

- «det er interessant at lokale krefter i Høyre vil ha kursendring»
- «ingen ting vil glede meg mer enn at partier kappes om å være best på miljø»

2010-2019

3.1

- «Ja, vi bjeffer»
- «hundane gøyr, men karavanen køyrar vidare»
- «miljøvernerne bjeffer, men fossilindustrien kjører videre»
- «Som representant for de bjeffende hundene»
- «dette vil medføre at EU «skyter seg selv i foten»»

3.2

- «Røgberg forsøker å hoppe bukk over den store, stygge elefanten i rommet, nemlig hvorfor verden trenger å bygge fornybar kraftproduksjon i stort monn»
- «de såkalte eksternalitetene ikke har vært regnet med i det totale regnestykket»
- «sol- og vindkraft utkonkurrerer fossil kraftproduksjon allerede i dag, uten at eksternalitetene fra sistnevnte er medregnet»
- «det er ikke klimaendringer som løper løpsk»

3.3

- Det er havet som burde stått i sentrum for klimaforhandlingene i Paris»
- «likevel er det statsløst, det har ingen representant ved forhandlingsbordet»
- «da blir det vanskeligere for vinden [...] å gjøre jobben sin»
- «når vinden ikke får gjort jobben sin»
- «men det skal noe til å tilpasse seg trippelangrepet fra klimaendringene»
- «det eneste som kan få havet tilbake på rett spor»

3.4

- «Hagen og klimarealistene motarbeider interessene til folk flest når de forsinker det grønne skiftet og stjeler tid fra klimatilpasningsarbeid for å verne liv og verdier»
- «grumser bildet til med propaganda fra høyrekonservative, amerikanske tenketanker»
- «klimaforskningen står sterkt»

3.5

- ««sterke ord og uttrykk» i klimasaken»
- «skryter av regjeringens politikk som «imøtekommer klimaendringene»»
- «Klimapolitikken har i altfor lang tid blitt preget av tomme ord»
- «det er næringslivet og befolkningen som nå tar løftene»
- «nå er vi kommet til et punkt hvor forskjellen på god og dårlig klimapolitikk er hastigheten. regjeringens går alt for sakte»

3.6

- «Erna Solberg kan gå inn i historiebøkene som statsministeren som sviktet i møte med den største trusselen menneskeheten står overfor»
- «Om få uker går startskuddet i den norske jakten etter nye olje- og gassressurser i Arktis»
- «hvor mye mindre fossilt brennstoff det er plass til»
- «en som valgte å stille seg på feil side av historien»
- «hever vi blikket, blir bildet enda mer dramatisk»
- «rekordhøyde temperaturmålinger, rekordmye nedsmelting av is i Arktis, stadig mer ekstremvær og stadige oppjusteringer av nivået for fremtidige havnivåstigninger er nesten blitt hverdagskost i nyhetene»
- «fossile investeringer styrer oss i dag mot en minst fire grader varmere verden innen år 2100»

- «strutsepolitikk»
- «kampen mot global oppvarming»
- «på jakt etter olje som verden ikke trenger»
- «grønne arbeidsplasser»
- «grønn infrastruktur»
- «Klimaendringene utgjør en eksistensiell trussel»
- «Den kommer til å ri våre barn og barnebarn som en mare om ikke vi tar grep nå»
- «sette på oljebremene»

3.7

- «alt vi må gjøre er å fortsette i riktig retning»
- «og en tredje gruppe har begynt å ta tak i debatten der den var for ti år siden, ved å slå fast at vi har et stort og uløst problem»
- «fordi ordene er svulstige, og fordi sivil ulydighet ikke er min vei, ennå»
- «kunne valgt ord som ga gjenklang i Norge»
- «Krisen her er at folkevalgte politikere styrer verden mot noe ingen ønsker»
- «vi har til og med veddet økonomien vår på at det går slik»
- «En sint protestbevegelse kan spore av og bli farlig. Jeg er mest redd for at ungdommene skal brenne opp i kollisjon med en verden de har null makt over»
- «Klimakampen vil bli lang, bitter og frustrerende»
- «Hvis det eneste som driver aktivismen din er sinne, vil du før eller senere ende opp på et mørkt sted. Den beste motgiften er å sørge for at det er noe konstruktivt som driver deg»
- «det er opp til dem å bevise at de har mer å fare med enn ord»
- «det som er kjernen i denne demokratiske krisen»
- «denne kampen vil vare livet ut»

3.8

- «en debatt som holder høy temperatur»
- «Klimadebatten må være åpen»
- «vitenskapelig grunnlag»
- «i en debatt som allerede er ganske opphetet er det en fordel å gå etter ballen, ikke mannen»

3.9

- «Landbrukspolitikken fortsetter med stø kurs mot industrialisering og ressursløsning»
- «erstatter løs prat med en reell grønn omlegging av økonomien»

3.10

- «Jeg håpet på et svar til oss unge om at verden har lyttet og tatt oss på alvor»
- «en avtale som bygger på frivillig innsats»
- «og så bygger vi hele vår krisestrategi på frivillig innsats»
- «Hvor realistisk er det egentlig at verdens land skal hive penger på bordet, legge om økonomien og bygge opp industrier når de bare får et mildt dytt i baken?»
- «det vi trenger, er et kraftig spark bak»
- «dem som har mistet livet i klimakampen»
- «bygger på frivillig innsats»
- «Vi går foran og melder om et ambisiøst mål for utslippskutt»

3.11

- «Å bore etter olje i verdens matfat vil aldri være greit»
- «det er ikke greit å gamble med vår fremtid»

3.12

- «troen om at norsk olje er ren godhet»
- «en dirrende kognitiv dissonans»

- «trusselen som henger over oss»
- «hvordan kan politikerne med troverdighet snakke om å ta ansvar i klimakampen når det store flertallet av dem alltid prioriterer oljepenger høyere enn sine egne klimamål»
- «noe som gjør det mulig å stå imot når kritikken kommer veltende»
- «den sterkeste myten om den gode oljen er den som sier at norsk olje er klimavennlig»
- «men ideen [om miljøvennlig olje] har passert, og den har levd godt»
- «i stedet for andres mer skitne olje»
- «Spørsmålet er om det alltid står mellom vår olje og en skitnere olje»
- «noe av den Norske oljen kan også bli erstattet av mindre skitten olje»
- «den erstatter kull, som går for å være betydelig mer skittent»
- «etter hvert vil det være vel så sannsynlig at gassen står opp mot fornybar energi som at den står opp mot kull»
- «verden trenger energi og de fattige skal løftes ut av fattigdom»
- «Vi kan tvert imot rette ryggen og vise oss som redelige og fornuftige mennesker ved å la den mest pompøse retorikken ligge»
- «i 2018 vil olje-klima-konflikten dra seg til, og det vil bli stadig vanskeligere å holde fast ved at oljen vår er bra for klimaet»
- «oljefolks ene, virkelig gode argument – pengene – er truet»
- «det sentrale spørsmålet kommer ikke til å være hvor ren eller god oljen vår er»

3.13

- «blant verdens reneste»
- «blir dette konsum faktisk renere»
- «togradersmålet er ingen vitenskapelig faregrense, bare en pragmatisk politisk tommelfingerregel»

3.14

- «klimafornekterne er redde fordi de tror at millioner av unge er blitt hjernevasket av dommedagsprofeter»
- «snart kommer bander av trettenåringer til å raide kommentarfeltene på jakt etter klimaskeptikere de kan jage gjennom gatene, mens de vifter med Gretas lille grønne»
- «de har tvilt seg frem til en pragmatisk posisjon hvor man erkjenner problemet, men samtidig vet at verden er komplisert og at dette uansett må løses med internasjonale avtaler og ny teknologi»
- «i mellomtiden kan vi leve som før og snakke om andre ting, så som hvor viktig det er å være en moderat pragmatiker som opprettholder det beste av alle systemer ved å se på begge sider av saken»
- «har du hørt om Lenin?»
- «men det moderate sentrum sliter med å formidle dette alvorsglade budskapet til neste generasjon»
- «dette burde de voksne ha gjort noe med for lenge siden. Ved å skjerme dem, altså, og fortelle dem at alt ordner seg»
- «det blir lett veldig svart hvitt»
- «det som er ekkelt ved å være voksen og se verden på en nyansert måte, er at du aldri får bildet helt i fokus»
- «det er ikke en apokalypse vi er på vei mot»
- «Antikrist til kamp mot Jesus på Megiddos sletter»
- «klimakrisen treffer oss i det hverdagslige»
- «det er en grusom rolle vi tiltenker dem»
- «jeg vil ikke at min generasjon skal gå inn i historien som en huggestabbe»
- «komikerne vil bruke oss som punchline»

- «det viser seg stadig vekk at jeg har hatt et for lyst bilde av klimafremtiden»
- «tenk om klimaaktivismen er den nye bolsjevismen!»
- «som om sentrum er fornuftig og trusselen alltid kommer utenfra»
- «styringspartiene blir grønne»
- «et grønt diktatur vil være teknokratisk, ikke utopisk»
- «enda skumlere er fortellingen om de bevæpnede livbåtene»
- «Parenti frykter en verden hvor rike land oppfører seg som bevæpnede livbåter, gode mot dem som har klart å få plass, men nådeløse mot dem som ligger i vannet»
- «omgir seg med murer som er enda høyere og bredere bevoktet enn i dag»
- «at kompromisset vil bli at vi tenker grønt»
- «i dag skjer det mot et bakteppe av fremtidstro, vekst og beskjedne klimaendringer»
- «for å unngå dette må vi motstå fristelsen til å tenke på oss selv som de heldige passasjerene i en livbåt»
- «grønne ideen»
- «vende blikket utover og oppover»

3.15

- «klimaendringene kan påvirke selve livsgrunnlaget og gi ringvirkninger vi ikke aner rekkevidden av»

3.16

- «kommer en rekke personer fra Universitetet i Oslo (UiO) med et angrep på meg fordi jeg uttrykker skepsis til FNs klimapanel (IPPCs) såkalte «Sammendrag for Politiske Beslutningstager» laget av regjeringens utsendinger»
- «les boken «Den oppblåste tenåring som ble tatt for å være verdens topp klimaekspert» av gravejournalist Donna Laframboise – som plukker FNs klimapanel i småbiter»
- «at jeg ikke bygger på kunnskap»
- «Hvis disse elitefolkene og troende på panelet hadde kjørt båt i Oslofjorden, og så et skjær som ikke var merket på sjøkartet, ville de kjørt rett på skjæret, fordi de trodde mer på kartet enn observasjonen»
- «så vi må stole på vår egne sunne fornuft og tenkning mer enn på et panel hvis medlemmer (som skredder og vever keiserens nye klær) lever av sine feilaktige hypoteser som ikke bygger på noen fysiske eksperimenter eller etterprøvbare bevis»
- Viser til en artikkel som heter «den rare krig mot CO₂», og «Naturen – ikke menneskene – styrer jordens klima»
- «Samtidig utfordret vi CICEROs forskere, som er høyt på banen i sin tilbedelse av Klimapanelet»
- «de vet at de taper slike dueller»
- «klimahysterikerne vil altså ikke bidra til en opplysende og sannhetssøkende debatt i vårt demokrati som bygger på en opplyst befolkning»
- «de fem som angrep meg»
- «jeg bygger min skepsis på kunnskap, ikke tro på ett panel, slik som mine motstandere gjør!»

3.17

- «påstanden, gjentatt i en rekke medieopptredener av Stoltenberg, er en lite vakker kombinasjon av selvbedrag og svik – svik mot dem som skal overta en klode hvis politiske ledere har klokkeetro på vekst som middel til å løse klimakrisen»
- «dette midlet er like effektivt til å løse problemet som bensin til å slukke brann»
- «vår hovedfiende i dag er våre egne dårlige trekk»
- «uten nådeløs selvransakelse av hvordan en selv har bidratt til problemet, vil den påkrevde endringen ikke kunne skje»
- «lederen må gå foran»

- «det koster noe å skifte fra feil til rett spor»
- «han har arbeidet med klimaspørsmålet helt siden det kom på politikernes radar mot slutten av 1980-tallet»
- «vært grunnleggende den samme og grunnleggende gal»
- «vekst er den eneste realistiske veien til løsning, for det er det eneste som vil ha flertallet bak seg»
- «med tre eller fire kloder i bakhånd når vi har skakkjørt den ene vi nå overutnytter, ville dette muligens stemme»
- «regnskogen, Stoltenbergs hjertebarn»
- «har det aldri slått Stoltenberg at den veksten i utslipp og naturødeleggelser han i anstendighetens navn må innrømme at finner sted, er utslag av den samme veksten han hevder er løsningen på problemet?»
- «bevise at vekst og klimaløsning går hånd i hånd, når dataene forteller det motsatte»
- «ved å kontre et sjeldent kritisk spørsmål med at «flertallet» vil velge vekst foran klima, abdiserer han fra lederansvar»
- «hvis vi fortsetter i vårt gamle spor – sporet som har gjort klimaendringene til en realitet som truer selve livet på kloden, forstått som enhver økonomisk umistelige forutsetning, så blir konklusjonen: «no planet, no business»»

3.18

- «ved å bygge opp en planteskog skaper man en såkalt permanent «karbonsink», som i seg selv binder betydelige mengder CO₂»
- «det håper jeg nå vil skje som en del av verdens innsats mot klimaendringene»
- «enorme sosiale og miljømessige ringvirkninger»
- «trærne som hugges er ryggraden i et helt økosystem»
- «gjenplantning av naturskog er nøkkelen til både bevaring av biomangfold og håndtering av CO₂»
- «norges posisjon som initiativtager både når det gjelder bevaring og gjenreisning av skog, klimaforbedring og sosial og økonomisk fremgang i utviklingsland»

3.19

- «Gaarder tok også et oppgjør med de som fornekte klimatrusselen»
- «vår generasjon av voksne er den første i historien som alle er med på å skade sine egne barn og barnebarn – og vi har kunnskap nok til å vite at vi gjør det»

3.20

- «det omdiskuterte tallet, fra en gjennomgang av senere års klimaforskning, er nærmest blitt et mantra for dem som formidler klimaresultater i medier og til politikere»
- «vender på ord»
- «fagfeltet selv har imidlertid for-lengst lagt nettopp denne diskusjonen bak seg»
- «men der stanser også harmonien»
- «i fronten av klimafeltet blåser det like hardt som på alle andre faglige fjelltopper»
- «spørsmålet som i dag skaper sterke stormer, er hvor følsomt klimaet vårt er for de endringene vi har satt i gang»
- «vi vet i dag hvor mye vi har skrudd jordens termostat – også kjent som drivhuseffekten»
- «dessuten er termostaten vår justert av mer enn en ting»
- «og det er klimamessig ukjent territorium minst den seneste millionen år»
- «på toppen av det hele rugger termostaten alltid litt av seg selv, på grunn av klimasystemets naturlige svingninger»
- «den vil gi Hollywoodske katastrofer»
- «begge ytterlighetene regnes som ekstreme, men de forfektes av forskere som er godt «innenfor» de 97 prosent»

- «neste spørsmål som skaper bølger»
- «vil disse knekke oss, eller kan vi lett «stå han av»?»
- «ut over følsomhet og sårbarhet er listen over strids-temaer i fronten lenger enn hvilken som helst FN-rapport»
- «er elbiler klimavennlige når hele regnestykket tas med?»
- «enige om grunnlaget»
- «tross dystre budskap, er det fortsatt rom for både optimisme – og mørk pessimisme»
- «i de neste fem minuttene er stridsøksen begravet»
- «man kan være dørgende uenige om temaer i fronten av faget»
- «Dagens klimadebatt handler ikke om 97 prosent enighet, eller om «tro». Den handler om følsomhet, om sårbarhet, og om hvor vi velger å gå herfra»

Kilder til vedlegg 2

1990-1999

1. Reisegg, O. (1996, 26. november). «Jernbanens fortrinn». *Aftenposten*, s. 19.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/76296/19/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
2. Skjeflo, A. (1994, 17. april). «Fôret med myter». *Aftenposten*, s. 9.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/72754/9/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
3. Christoffersen, A. M. (1991, 26. februar). «Bil og klimaendring». *Aftenposten*, s. 8.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/38768/8/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
4. Norderhaug, M. (1997, 17. september). «En het høst?». *Aftenposten*, s. 18.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/76804/18/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
5. Haarstad, K. (1996, 22. april). «Finnes det sannsynlige svar?». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/75591/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
6. Hjortnæs, K. (1993, 28. april). «CO₂-lavmål». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/71205/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
7. Fuglestvedt, J. & Seip, H. M. (1996, 27. mars). «Bakke og føre var-prinsippet». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/75516/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
8. Børsting, G. & Fermann, G. (1996, 11. oktober). «Vi trenger et mer effektivt klimaregime». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/76168/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
9. Moene, A. (1995, 28. februar). «Flom som bestilt». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/74299/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
10. Christiansen, T. (1994, 23. juni). «Drivhuseffekten». *Aftenposten*, s. 16.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/73265/16/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
11. Hessen, D. O. (1993, 9. desember). «Drivhusargumenter». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/71831/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
12. Benestad, R. E. (1999, 3. juli). «Lite troverdig klima-innspill». *Aftenposten*, s. 12.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/77820/12/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
13. Moene, A. (1999, 8. november). «Klimavariasjonene er kaotiske». *Aftenposten*, s. 12.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/78047/12/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
14. Smaaland, T. (1990, 12. oktober). «By-skogen trenger hjelp nå». *Aftenposten*, s. 42.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/70107/42/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
15. Johannesen, O. M. & Haugan, P. M. (1994, 17. februar). «Lar drivhusproblemet seg drukne?». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/72367/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>

16. Bendiksen, K. (1995, 16. november). «Globale utfordringer i energipolitikken». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/77472/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
17. Lied, F. (1993, 24. november). «Energiforbruk i virkelighetens verden». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/71874/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
18. Gulowsen, T. & McCaughey, K. (1999, 22. juli). «Norge saboterer oljesamarbeidet». *Aftenposten*, s. 7.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/77873/7/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
19. Bergesen, H. O. (1997, 23. april). «Er nordmenn verdensmestre i miljøvern?». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/76551/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
20. Lem, S. (1997, 5. mai). «Ærlige skatteøkninger». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/76511/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debattf>

2000-2010

1. Iddeng, B. (2008, 9. april). «Dum, dummere». *Aftenposten*, s. 4.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/85997/36/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
2. Benestad, R. (2003, 12. august). «Tar vi trusselen om klimaendringer alvorlig?». *Aftenposten*, s. 13.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/80259/17/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
3. Mathrix. (2008, 12. august). «Superheltene!». *Aftenposten*, s. 22.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/126/54/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
4. Drange, H. (2008, 3. april). «Ingen global nedkjøling». *Aftenposten*, s. 5.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/85991/32/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
5. Isachsen, Ø. & Galaaen, Ø. S. (2007, 14. desember). «Skadelig vindkraftkritikk». *Aftenposten*, s. 7.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/86678/67/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
6. Thorstad, S. (2005, 5. september). «Hva med miljøet?». *Aftenposten*, s. 3.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/81466/3/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
7. Instefjord, G. (2007, 2. mars). «Kyoto-kutt i Norge». *Aftenposten*, s. 7.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/86395/71/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
8. Mærli, M. B. (2005, 26. juli). «Ny morgengry for kjernekraften?». *Aftenposten*, s. 4.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/81385/53/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
9. Hauge, F. (2002, 30. august). «Veien til ren energi». *Aftenposten*, s. 14.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/79702/16/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
10. Leknes, I. L. (2000, 8. mars). «Gasskraftverk og klimagassar». *Aftenposten*, s. 16.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/78254/16/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>

11. Bangum, J. (2009, 26. november). «Deilig er jorden?». *Aftenposten*, s. 23.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/716/55/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
12. Holden, E. (2006, 7. november). «Miljøet og det gode liv». *Aftenposten*, s. 8.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/82156/76/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
13. Holtsmark, B. (2005, 22. desember). «Norge vil trolig innfri Kyoto-forpliktelsene». *Aftenposten*, s. 5.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/81637/32/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
14. Bye, E. (2009, 7. mai). «Klimaklok i skolen?». *Aftenposten*, s. 30.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/644/30/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+mening>
15. Lem, S. (2000, 22. januar). «Stans Stoltenberg og Foss». *Aftenposten*, s. 13.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/78173/13/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
16. Müller, R. (2002, 19. februar). «Miljøvern mellom politikk og vitenskap». *Aftenposten*, s. 14.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/79401/14/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
17. Ander, S. M. B. & Aas-Hansen, J. (2007, 2. februar). «I dag er gode råd billige». *Aftenposten*, s. 5.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/86367/37/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
18. Osmundsen, T. (2009, 11. oktober). «Tåler vi mer olje?». *Aftenposten*, s. 4.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/469/32/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
19. Andersen, P. T. (2008, 18. april). «Hakkespettskapte klimaendringer». *Aftenposten*, s. 2.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/86006/34/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
20. Hansen, R. M. (2006, 16. oktober). «Miljøpolitiske drømmer». *Aftenposten*, s. 13.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/82121/13/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>

2010-2019

1. Bakke, B. (2013, 7. april). «Ja, vi bjeffer!». *Aftenposten*, s. 5.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/87598/61/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
2. Hall, K. (2019, 4. august). «Den store, stygge elefanten i rommet». *Aftenposten*, s. 17.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90183/17/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
3. Mauritzen, C., Higrav, T. & Lie, H. W. (2015, 11. desember). «Havet ved forhandlingsbordet». *Aftenposten*, s. 14.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89054/50/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
4. Benestad, R. & Nordli, Ø. (2017, 13. januar). «Hagen og klimarealistene motarbeider Norges interesser». *Aftenposten*, s. 18.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89251/50/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
5. Svelland, A. & Bugge, E. H. (2019, 29. oktober). «Hjelper ikke å ha miljø som hovedsak på 19070-tallet, Frp!». *Aftenposten*, s. 35.

- <https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90269/35/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
6. Borsch, R. (2016, 1. mai). «Oljeutvinning i nord blir det ultimate bruddet med våre klimaforpliktelser». *Aftenposten*, s. 16-17.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89196/17/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 7. Stærk, B. (2019, 21. mars). «Folkevalgte politikere styrer mot noe ingen ønsker». *Aftenposten*, s. 39.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90047/35/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 8. Schyberg, H. & Stenersen, C. (2017, 25. januar). «Ja, vi må føre en åpen klimadebatt!» *Aftenposten*, s. 22.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89263/62/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 9. Christensen, O. (2019, 19. april). «Hva er et godt landbruk i 2053?». *Aftenposten*, s. 15.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90076/15/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 10. Gylver, G. (2019, 18. desember). «Jeg har vært klimaaktivist i seks år, men aldri vært så provosert som nå». *Aftenposten*, s. 30.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90319/30/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 11. Ekroll, N. (2013, 1. februar). «Ungdomsopprør mot oljeboring!». *Aftenposten*, s. 23.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/87533/75/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 12. Sæther, A. K. (2018, 5. januar). «Oljen og vår livsløgn». *Aftenposten*, s. 12.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89608/33/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 13. Bergsmark, S. (2015, 1. oktober). «Tilstrekkelige klimamål». *Aftenposten*, s. 14.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/88974/58/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 14. Stærk, B. (2019, 3. oktober). «Klimafrykt på alle kanter». *Aftenposten*, s. 34-35.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90243/35/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 15. Fløtten, T. & Trygstad, S. C. (2019, 15. mai). «Dette bekymrer nordmenn mest og minst. Noen av svarene overrasker oss». *Aftenposten*, s. 27.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/90102/27/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 16. Hagen, C. I. (2017, 13. februar). «Min skepsis ER kunnskapsbasert!». *Aftenposten*, s. 14.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/89282/46/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 17. Vetlesen, A. J. (2014, 24. september). «Stoltenbergs svik». *Aftenposten*, s. 8-9.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/88146/40/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>
 18. Lorentzen, E. S. (2010, 11. juni). «Gir store ringvirkninger». *Aftenposten*, s. 5.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/85243/57/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>
 19. Cottis, T. (2010, 18. april). «Flere som Gaarder!». *Aftenposten*, s. 4.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/84700/56/?gatoken=dXNlcl9pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+kronikk>

20. Samseth, B. H. (2015, 21. mai). «Når forskerne krangler om klimaet». *Aftenposten*, s. 10-11.
<https://eavis.aftenposten.no/aftenposten/88452/59/?gatoken=dXNlc19pZD04MTc0MDk3JnVzZXJfaWRfdHlwZT1jdXN0b20%3D&query=klimaendring+debatt>

